Mâlavikâ et Agnimitra.

MALAVIKA ET AGNIMITRA

DRAMA INDICUM

KALIDASAE ADSCRIPTUM.

TEXTUM PRIMUS EDIDIT,

IN LATINUM CONVERTIT, VARIETATEM SCRIPTURAE ET

ANNOTATIONES ADIECIT

OTTO FRIDERICUS TULLBERG,

PH. DR. IN AULA AUGUST. SUEC. ET NORV. REGIS V. D. MIN.

LITT. HEBR ET ARAM. DOCENS IN UNIV. UPSALIENSI, SOCIETATI ASIAT.

PARIS. ADSCRIPTUS.

Bonnae ad Rhenum.

H. B. KOENIG.

MDCCCXL.

Impressit Francisc. Baader
typis propriis Sanscritis.

PRAEFATIO.

Anno MDCCCXXXVII Londini Anglorum aliquantum temporis commoratus, atque in libris Sanscritis legendis et excerpendis acriter deditus, hoc quoque per totum terrarum orbem iam celebratissimi Kalidasae drama, cuius argumentum a Wilsone olim exhibitum valde me delectaverat, describere coepi. In patriam vero redire mox coactus apographum perficere non potui. Postquam autem singulari munificentia atque liberalitate Serenissimi Cancellarii academiarum Scandinavicarum, Principis **JOSEPHI FRANCISCI OSCARIS**, Viri de omni litterarum genere longe meritissimi, subsidia nactus sum, quibus possem, quod diu exoptaveram, persequi, constitui Bonnam, Musarum Indicarum sedem principalem, adire, studiisque ibi peractis, Londinum revisere, ut, quod olim inchoaveram, ad finem perducerem. Bonnam autem posse visitare eam ob caussam summopere gavisus sum, quia

spes erat, fore, ut institutione Viri illustris fruerer, qui, quum primus fundamenta litterarum Indicarum, nunc tam laete florentium, in hac Universitate iecerit, etiamnum pergit eas iuvenili prorsus ardore fovere et promovere. Nec spes me fefellit. SCHLEGELIUS enim, licet multis iisdemque gravissimis laboribus occupatus, haud dedignatus est scholis suis Indicis memet adsciscere. Quo beneficio quantum promotus sim, mente probe sentio, verbis autem exprimere non possum.

Ad castra itaque Bonnensia advectus, repperi, integrum istius dramatis exemplar, a Viro Cl. BROCKHAUSIO descriptum collatumque, in manibus esse LASSENI, qui vix rogatus id mecum liberalissime communicavit. Quam opportunitatem magna laetitia arripiens editionem huius dramatis adornare decrevi. Qua mea opera si ullo modo cognitio rerum Indicarum augebitur, primaria eius rei laus BROCKHAUSIO erit attribuenda.

Codices, ad quorum fidem textus praecipue est constitutus, hi sunt:

A. Codex Devanagaricus, recens, mendosus, in primis pagellis tantummodo adhibitus.

B. Cod. Devanag. (Samvat. 1754) omnino bonus. Verba Sanscrita et Pracrita lineolis rubris inter se seiuncta sunt, passimque adiecta est vocabulorum, plerumque faciliorum, explicatio, nonnumquam enotata etiam est scripturae discrepantia.

C. Codex Devanag. antiquus, satis bene castigatus. Desunt in fine aliquot folia.

D. Cod. Bengalicus ex libris COLEBROOKII, in solo actu primo collatus.

In textu exhibendo hoc consilium secutus sum, ut

litterarum notas, ab Indica scriptura alienas, quantum possem, devitarem. Itaque, si penuria formarum typographicarum aliud non postularet, Viramam ibi tantum posui, ubi coniunctio vocabulorum ompino desineret. Confer, quae hac de re docte disseruit Boehtlingkius ad Pan. I. IV. 109, 110. Eamque rationem praeoccupavit V. Cl. Stenzlerus, Professor Vratislaviensis, praedicandus mihi etiam propterea, quod aditum ad Indorum litteras dramaticas mihi aperuit. Is enim in praestantissimis carminum, quae inscribuntur Raghuvansa et Kumarasambhava, editionibus suis, idem illud, quod me amplexum esse professus sum, consilium persecutus est.

De aetate huius dramatis multum sane disputari potest. Sunt quidem, ut ait Wilso *), multae rationes, ob quas Malavikam Sakuntalamque fabulas ab eodem profectas esse poëta credamus: plures fortasse, quam ipse concedere vult Vir Cl. Cum autem certi quid de hac re constituere non ausim, satius sit, hanc quaestionem hoc loco silentio omnino praetermittere.

De argumento huius fabulae et ratione, qua id tractavit poëta, quum nihil novi, quod addam, in promtu habeam, ad libros Wilsonis: Select specimens of the Theatre of the Hindus, T. II. p. 345 seqq. et Wishnupurana, p. 471. lectores ablegare praestat.

Interpretationem Latinam nunc adiicere non potui, perbreve enim heic morandi tempus mihi est concessum. Praeterea hanc, quum adminiculum commentarii locorumque Pracritorum explicatio omnino desint, haud nimis festinanter esse faciendam, quisque facile intelliget, is

*) Hindu Theatre II. 346 seqq.

praesertim, qui experientia talis operis difficultatem edoctus fuerit.

His dictis celare nolo, quantum debeam Tibi, LASSENE, Vir plurimum colende! Doctrinae Tuae ingeniique laudes, iam diu omnibus notissimas, non est quod in hoc *opusculo* commemorem. Magnopere autem laudanda a me est singularis Tua benevolentia, qua Tu, licet gravibus negotiis distentus, quotidieque ab indigenis et peregrinis, Te consultum adeuntibus, veluti obsessus, summam opem in iis, in quibus haesi, enodandis praebuisti. In hac Tua me liberalissime excipiendi ratione *Popularem* agnoscere liceat: popularem Te vocare gloriantur nostrates. Te enim in sua terra nato gaudet Scandinavia, neque omnes Tuas laudes concedit Germaniae; aliquam certe harum partem sibi vindicare studet. Ad me vero quod attinet, si hacce opella litteras Indicas civibus meis commendatas et probatas redere ullo modo contigerit: id quod mihi maxime in votis est: Tibi, Vir Celeberrime! maxime debeo.

Tu etiam, per plures iam annos mihi carissime, BOEHTLINGKI, qui momentis laboris, ne dicam doloris, me semper confirmasti, omnem operam dedisti, ut meam in hoc loco commorationem iucundam bonaeque frugis plenam mihi redderes. Innumera Tuae amicitiae specimina pio laetoque animo usque ad finem vitae recolam.

Dabam Bonnae ad Rhenum mense Septembri MDCCCXL.

Conspectus metrorum*).

I. Çlocus epicus:

⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | v – – ⏒ ‖ ⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | v – v ⏓ |
⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | v – – ⏒ ‖ ⏓ ⏓ ⏓ ⏓ | v – v ⏓ |

Vid. dist. **13. 14. 18. 28. 30. 62. 64. 70. 72. 84. 86–88. 90. 91. 93.**

II. Metra monoschematica.

A. ubi hemistichia aequalia sunt.

1. Indravagra: ⏒ – v – – v v – v – – |
   Vid. dist. **2. 15. 16. 45. 50. 66. 89. 92.**
2. Çâlinî: – – – – – v – – v – – |
   Vid. dist. **49. 56. 83.**
3. Drutavilambita: v v v – v v – v v – v – |
   Vid. dist. **41. 71. 82.**
4. Praharshiṅî: – – – v v v v – v – v – – |
   Vid. dist. **20.**
5. Rukirâ: v – v – v v v v – v – v – |
   Vid. dist. **74.**
6. Vasantatilaka: – – v – v v v – v v – v – – |
   Vid. dist. **11. 67. 78. 85. 95.**
7. Mâlinî: v v v v v v – – ‖ – v – – v – – |
   Vid. dist. **26. 47.**

*) Cfr. Schlegelii et Lasseni Hitopadesam, T. II. p. 197 seqq. et Lasseni Anthologiam Sanscriticam, p. 103 seqq.

8. **Çikhariṅî:** v – – – – – ‖ v v v v v – – v v v – |
Vid. dist. **36.**

9. **Pṛithvî:** v –, v v v – v – ‖ v v v – v – – – v – |
Vid. dist. **52.**

10. **Hariṅî:** v v v v v – ‖ – – – – ‖ v – v v – v – |
Vid. dist. **69. 76. 77.**

11. **Mandakrânta:** – – – – ‖ v v v v v – ‖ – v – – v – – |
Vid. dist. **27. 29. 39. 59.**

12. **Çârdûlavikrîdita:** – – – v v – v – v v v – ‖ – – v – – v – |
Vid. dist. **4. 24. 40. 73.**

13. **Sragdharâ:** – – – – v – – ‖ v v v v v v – ‖ – v – – v – – |
Vid. dist. **1. 33.**

B. Ubi hemistichia inaequalia sunt.

1. **Vaitâlija:** hem. **1. 3.** v v – v v – v – v – |
2. 4. v v – – v v – v – v – |
Vid. dist. **37.**

2. **Aupaǩhandasika:** hem. **1. 3.** v v – v v – v – v – – |
2. 4. v v – – v v – v – v – – |
Vid. dist. **38. 46.**

3. **Aparavaktra:** hem. **1. 3** v v v v v v – v – v – |
2. 4. v v v v – v v – v – v – |
Vid. dist. **55.**

4. **Pushpitâgra:** hem. **1. 3.** v v v v v v – v – v – – |
2. 4. v v v v – v v – v – v – – |
Vid. dist. **10.**

III. Metra polyschematica.

1. **A'rjâ:**

Hem. 1.				Hem. 2.			
– –	– –	– –	‖ – –	– –	v – v	– –	– |
v v –	v v –	v v –	‖ v v –	v v –	v v v v	v v –	
– v v	– v v	– v v	‖ – v v	– v v		– v v	
v v v v	v v v v	v v v v	‖ v v v v				
	v – v		‖ v – v				

	Hem. 3.				Hem. 4.			
– –	– –	– –	‖ – –	– –	v	– –	– ¦
v v –	v v –	v v –	‖ v v –	v v –		v v –	
– v v	– v v	– v v	‖ – v v			– v v	
v v v v	v v v v		‖ v v v v				
	v – v		‖ v – v				

Vid. dist. **3. 5-9. 12. 17. 19. 21-23. 31. 32. 34. 35. 42-44. 48. 51. 53. 54. 57. 58. 60. 61. 63. 65. 75. 79-81. 94.**

2. Árjâgîti:

– v v	v v v v	v v –	‖ – –	v v –	v – v	v v v v	– – ¦
v v v v	– –	v v v v	‖ v – v	– –	v	– –	– ¦

Vid. dist. 68.

3. Metrum Prâcritum, quadripartitum, 88 (22 × 4) moras syllabicas continens, cuius nomen ignoro. Pars prior cuiusque hemistichii e quinque longis et duabus brevibus, ordine inaequali; posterior e sex brevibus et duabus longis syllabis, ordine aequali, constare videtur. Caesura post momentum syllabicum duodecimum locum habet. Schema hoc est:

– v – v – – –
– – v – v – –   } v v v v v v – – ¦
– – – v v – –
– v – v – – –

Vid. dist. 25.

अथ

श्रीकालिदासविरचितं मालविकाग्निमित्रं

नाम नाटकं

एकैश्वर्यस्थितो ऽपि प्रणतबहुफलो यः स्वयं कृत्तिवासाः
कान्तासंमिश्रदेहो ऽप्यविषयमनसां यः परस्ताद्यतीनां ।
अष्टाभिर्यस्य कृत्स्नं जगदपि तनुभिर्बिभ्रतो नाभिमानः
सन्मार्गालोकनाय व्यपनयतु स वस्तामसीं वृत्तिमीशः ॥ १ ॥

॥ नान्द्यन्ते सूत्रधारः ॥

सूत्रधारः ॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य ॥ मारिष इतस्तावत् ।

॥ प्रविश्य पारिपार्श्विकः ॥

पारिपार्श्विकः । भाव अयमस्मि ।

सूत्रधारः । अभिहितो ऽस्मि परिषदा श्रीकालिदासग्रथितवस्तु मालविकाग्निमित्रं नाम नाटकमस्मिन्नववसन्तोत्सवे प्रयोक्तव्यमिति । तदारभ्यतां संगीतकं ।

पारिपार्श्विकः । मा तावत् । प्रथितयशसां धावकसौमिल्लकविपुत्रादीनां प्रबन्धानतिक्रम्य वर्तमानकवेः कालिदासस्य कृतौ किं कृतो बहुमानः ।

सूत्रधारः । अयि विवेकविश्रान्तमभिहितं । पश्य

पुराणमित्येव न साधु सर्वं
न चापि काव्यं नवमित्यवद्यं ।
सन्तः परीक्ष्यान्यतरद्भजन्ते
मूढः परप्रत्ययनेयबुद्धिः ॥ २ ॥

पारिपार्श्विकः । आर्यमिश्राः प्रमाणं ।

सूत्रधारः । तेन हि त्वरतां भवान् ।

शिरसा प्रथमगृहीतामाज्ञामिच्छामि परिषदः कर्तुं ।
देव्या इव धारिण्याः सेवादक्षः परिजनो ऽयं ॥ ३ ॥

॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

॥ प्रस्तावना ॥

॥ ततः प्रविशति चेटी ॥

चेटी । आणत्तम्हि देवीए धारिणीए अचिरप्पउत्तोवदेसअं छलिअं णाम णट्टअं अन्तरेण कीरिसी मालविएत्ति णट्टाआरिअं अज्जगणदासं पुच्छिदुं । ता जाव संगीदसालं गच्छम्हि ॥ इति परिक्रामति ॥

॥ ततः प्रविशत्याभरणहस्ता द्वितीया चेटी ॥

प्रथमा ॥ द्वितीयां दृष्ट्वा ॥ हला कोमुदीए कुदो दे इअं धीरदा जं समीएवि अदिक्कमन्ती इदो दिट्ठिं ण देसि ।

द्वितीया । अम्मो बउलावलिआ । सहि देवीए इदं सिप्पिसआसादो आणीदं णागमुद्दासणाहं अङ्गुलीअअं सिणिद्धं निब्भालअन्ती तुह उवालम्भे पडिदम्हि ।

प्रथमा ॥ विलोक्य ॥ ठाणे सज्जदि दे दिट्ठी । इमिणा अङ्गुलीअएण उब्भिण्णकिरणकेसरेण कुसुमिदो विअ दे अग्गहत्थो ।

द्वितीया । हला कहिं पत्थिदासि ।

प्रथमा । देवीए वअणेण णट्टाआरिअं अज्जगणदासं पुच्छिदुं उवदेसग्गहणे कीरिसी मालविएत्ति ।

द्वितीया । सहि ईरिसेण वावारेण असण्णिहिदावि सा भट्टिणा कहं दिट्ठा ।

प्रथमा । आं । सो जणो देवीए पासगदो चित्ते दिट्ठो ।

द्वितीया । कहं विअ ।

प्रथमा । सुणाहि । चित्तसालं गदा देवी जदा पच्चग्गवण्णराअं चित्तलेहं आआरिअस्स पुलअन्ती चिट्ठदि । तस्सिं अन्तरे भट्टा उवट्ठिदो ।

द्वितीया । तदो तदो ।

प्रथमा । उवआराणन्तरं एक्कासणोवविट्ठेण भट्टिणा चित्तगदाए देवीए परिअणमज्झगदं आसण्णपरिआरिअं पेक्खिअ देवी पुच्छिदा ।

द्वितीया । किन्ति ।

प्रथमा । अपुव्वा इअं दारिआ देवीए आसण्णा लिहिदा किं णामहेएत्ति ।

द्वितीया । आकिदिविसेसे आअरो पदं करेदि । तदो ।

प्रथमा । तदो अवहीरिअवअणो भट्टा सङ्किदो देविं पुणोवि अणुबन्धिदुं पउत्तो । तदो कुमारीए वसुलच्छीए आअक्खिदं । अज्ज एसा मालविएत्ति ।

द्वितीया ॥ सस्मितं ॥ सरिसं खु एदं बालभाअस्स । तदो अवरं कहेहि ।

प्रथमा । किं अण्णं । संपदं मालविआ सविसेसं भट्टिणो दंसण पहादो रक्खीअदि ।

द्वितीया । हला अणुचिट्ठ अत्तणो णिओअं । अहंपि एदं अङ्गुलीअअं देवीए उवणइस्सं । ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

प्रथमा ॥ परिक्रम्यावलोक्य च ॥ एसो णट्ठाआरिओ संगीदसालादो णिग्गच्छदि । दाव से अत्ताणं दंसेमि ॥ इति परिक्रामति ॥

॥ प्रविश्य गणदासः ॥

गणदासः । कामं खलु सर्वस्यापि कुलविद्या बहुमता न पुनरस्माकं नाट्यं प्रति मिथ्या गौरवं । कुतः । तथा हि

देवानामिदमामनन्ति मुनयः कान्तं क्रतुं चाक्षुषं
रुद्रेणेदमुमाकृतव्यतिकरे स्वाङ्गे विभक्तं द्विधा ।
त्रैगुण्योद्भवमत्र लोकचरितं नानारसं दृश्यते
नाट्यं भिन्नरुचेर्जनस्य बहुधाप्येकं समाराधनं ॥ ४ ॥

बकुलावलिका ॥ उपेत्य ॥ अज्ज वन्दामि ।

गणदासः । भद्रे चिरं जीव ।

बकुलावलिका । अज्जं देवी पुच्छदि । अवि उवदेसग्गहणे ण अदिकिलिस्सेदि वो सिस्सा मालविएत्ति ।

गणदासः । भद्रे विज्ञाप्यतां देवी परमनिपुणा मेधाविनी चेति । किं बहुना ।

यद्यत्प्रयोगविषये भाविकमुपदिश्यते मया तस्यै ।
तत्तद्विशेषकरणात्प्रत्युपदिशतीव मे बाला ॥ ५ ॥

बकुलावलिका ॥ आत्मगतं ॥ अदिक्कमन्तिं विअ इरावदिं पेक्खामि ॥ प्रकाशं ॥ किदत्था दाणिं वो सिस्सा जस्सिं गुरुअणो एव्वं तुस्सदि ।

गणदासः । भद्रे तद्विधानामसुलभत्वात्पृच्छामि । कुतो देव्या तत्पात्रमानीतं ।

बकुलावलिका । अत्थि देवीए वण्णावरो भादा वीरसेणो णाम । सो भट्टिणा अन्तवालदुग्गे णम्मदातीरे ठाविदो । तेण सिप्पाहिआरे जोग्गा इअं दारिएत्ति बहिणीए देवीए उवआणं पेसिदा ।

गणदासः ॥ स्वगतं ॥ आकृतिविशेषप्रत्ययादेनामनूनवस्तुकां संभावयामि ॥ प्रकाशं ॥ भद्रे मयापि यशस्विना भवितव्यं । यतः

पात्रविशेषे न्यस्तं गुणान्तरं व्रजति शिल्पमाधातुः ।
जलमिव समुद्रशुक्तौ मुक्ताफलतां पयोदस्य ॥ ६ ॥

बकुलावलिका । अज्ज कहिं दाणिं वो सिस्सा ।

गणदासः । इदानीमेव पञ्चाङ्गादिकमभिनयमुपदिश्य मया विश्रम्य तामित्यभिहिता दीर्घिकावलोकनगवाक्षगता प्रवातमासेवमाना तिष्ठति ।

बकुलावलिका । तेण हि अणुजाणादु मं अज्जो । जाव से अज्जपरितोसणिवेदणेण उस्साहं वड्ढेमि ।

गणदासः । दृश्यतां सखी । अहमपि लब्धक्षणः स्वगेहं गच्छामि ।

॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

॥ मिश्रविष्कम्भकः ॥

॥ ततः प्रविशत्येकान्तस्थितपरिजनो मन्त्रिणा लेखहस्तेनान्वास्यमानो राजा ॥

राजा ॥ अनुवाचितलेखममात्यं विलोक्य ॥ वाहतक किं प्रतिपद्यते वैदर्भः ।

अमात्यः । देव आत्मविनाशं ।

राजा । निर्देशमिदानीं ज्ञातुमिच्छामि ।

अमात्यः । इदमिदानीमनेन प्रतिलिखितं । पूज्येनाहमादिष्टः । पितृव्यपुत्रो भवतः कुमारो माधवसेनः प्रतिश्रुतसंबन्धो ममोपान्तिकमुपसर्पन्नन्तरा त्वदीयेनान्तपालेनावस्कन्द्य गृहीतः । स त्वया मदपेक्षया

सकलत्रसोदर्यो मोचयितव्य इति । तत्र वो न विदितं यत्तुल्याभिजनेषु भूमिधरेषु राज्ञां वृत्तिः । अतो ऽत्र मध्यस्थः पूज्यो भवितुमर्हति । सोदरी पुनरस्य ग्रहणाविप्लवे विनष्टा । तदन्वेषणाय यतिष्ये । अथ वा । अवश्यमेव माधवसेनो मया पूज्येन मोचयितव्यः । श्रूयतामभिसंधिः ।

आर्य सचिवं मुञ्चति यदि पूज्यः संयतं मम श्यालं ।
मोक्ता माधवसेनं ततो ऽहमपि बन्धनात्सद्यः ॥७॥

राजा ॥ सरोषं ॥ कथं कार्यविनिमयेन मयि व्यवहरत्यनात्मज्ञः । वाहतक प्रकृत्यमित्रः प्रतिकूलकारी च मे वैदर्भः । तद्यातव्यपक्षे स्थितस्य पूर्वसंकल्पितमुन्मूलनाय वीरसेनप्रमुखं दण्डचक्रमाज्ञापय ।

अमात्यः । यदाज्ञापयति देवः ।

राजा । अथ वा किं भवान्मन्यते ।

अमात्यः । शास्त्रदृष्टमाह देवः ।

अचिराधिष्ठितराज्यः शत्रुः प्रकृतिष्वरूढमूलत्वात् ।
नवसंरोपणशिथिलस्तरुरिव सुकरः समुद्धर्तुं ॥८॥

राजा । तेन ह्यवितथं तन्त्रकारवचनं । इदमेव निमित्तमादाय समुद्योज्यतां सेनापतिः ।

अमात्यः । तथा ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

॥ परिजनो यथाव्यापारं राजानमभितः स्थितः । प्रविश्य विदूषकः ॥

विदूषकः । आणत्तोम्हि तत्तभवदा रण्णा । गोदम चिन्तेहि दाव उवाअं जह मे जदिच्छादिट्ठपडिकिदी मालविआ पच्चक्खदंसणा होदि त्ति । मए अ तं तह किदं दाव से णिवेदेमि ॥ इति परिक्रामति ॥

राजा ॥ विदूषकं दृष्ट्वा ॥ अयमपरः कार्यान्तरसचिवो ऽस्मानुपस्थितः ।

विदूषकः ॥ उपगम्य ॥ वड्ढदु भवं ।

राजा ॥ सशिरःकम्पं ॥ इत आस्यतां ।

॥ विदूषक उपविष्टः ॥

राजा । कच्चिदुपायोपेयदर्शने व्यापृतं ते प्रज्ञाचक्षुः ।

विदूषकः । पओअसिद्धिं पुच्छ ।

राजा । कथमिव ।

विदूषकः ॥ कर्णे ॥ एव्वं विअ ॥ इत्यावेदयति ॥

राजा । साधु वयस्य निपुणमुपक्रान्तमिदानीं । दुरधिगमसिद्धावप्यस्मिन्नारम्भे वयमाशंसामहे । कुतः

सप्रतिबन्धं कार्यं प्रभुरधिगन्तुं सहायवानेव ।
दृश्यं तमसि न पश्यति दीपेन विना सचक्षुरपि ॥ ९ ॥

॥ नेपथ्ये ॥ अलमलं बहु विकथ्य । राज्ञः समक्षमेवावयोरधरोत्तरयोर्व्यक्तिर्भविष्यति ।

राजा ॥ आकर्ण्य ॥ सखे त्वत्सुनीतिपादपस्य पुष्पमुद्भिन्नमिदं ।

विदूषकः । फलंपि देक्खिस्ससि ।

॥ ततः प्रविशति कञ्चुकी ॥

कञ्चुकी । देव अमात्यो विज्ञापयति । अनुष्ठिता प्रभोराज्ञेति । एतौ पुनर्हरदत्तगणदासावुभावभिनयाचार्यौ परस्परजयैषिणौ त्वां द्रष्टुमुद्यतौ साक्षाद्भावाविव शरीरिणौ ।

राजा । प्रवेशय तौ ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ।

॥ इति निष्क्रम्य ताभ्यां सह प्रविष्टः ॥

कञ्चुकी । इत इतो भवन्तौ ।

गणदासः ॥ राजानं विलोक्य ॥ अहो दुरासदो राजमहिमा ।

न च न परिचितो न चाप्यरम्य

श्चकितमुपैमि तथापि पार्श्वमस्य ।

सलिलनिधिरिव प्रतिक्षणं मे

भवति स एव नवो नवो ऽयमक्ष्णोः ॥ १० ॥

हरदत्तः । महत्खलु पुरुषाकारमिदं ज्योतिः । तथा हि

द्वारे नियुक्तपुरुषानुमतप्रवेशः

सिंहासनान्तिकचरेण सहोपसर्पन् ।

तेजोभिरस्य विनिवर्तितदृष्टिपातै

र्वाक्यादृते पुनरिव प्रतिवारितो ऽस्मि ॥ ११ ॥

कञ्चुकी । एष देवः । उपसर्पतां भवन्तौ ।

उभौ ॥ उपेत्य ॥ विजयतां देवः ।

राजा । स्वागतं भवद्भ्यां ॥ परिजनं विलोक्य ॥ आसने तावदत्रभवतोः ।

॥ उभौ परिजनोपनीतयोरासनयोरुपविष्टौ ॥

राजा । किमिदं शिष्योपदेशकाले युगपदाचार्याभ्यामत्रोपस्थानं ।

गणदासः । देव श्रूयतां । मया सुतीर्थादभिनयविद्या सुशिक्षिता । दत्तप्रयोगश्चास्मि देवेन देव्या च परिगृहीतः ।

राजा । दृढं जाने । ततः किं ।

गणदासः । सो ऽहममुना हरदत्तेन प्रधानपुरुषसमक्षमयं न मे पादरजसापि तुल्य इत्यधिक्षिप्तः ।

हरदत्तः । देव अयमेव प्रथमं परिवादकरः । अत्रभवतः किल मम च समुद्रपल्वलयोरिवान्तरमिति । तदत्रभवानिमं मां च शास्त्रे प्रयोगे च विमृशतु । देव एव नौ विशेषज्ञः प्राश्निकः ।

विदूषकः । समत्थं पडिघादं ।

गणदासः । प्रथमः कल्पः । अवहितो देवः श्रोतुमर्हति ।

राजा । तिष्ठ तावत् । पक्षपातमत्र देवी मन्यते । तदस्याः पण्डितकौशिकीसहितायाः समक्षमेव न्याय्यो व्यवहारः ।

विदूषकः । सुट्ठु भवं भणादि ।

आचार्यौ । यद्देवाय रोचते ।

राजा । मौद्गल्य अमुं प्रस्तावं निवेद्य पण्डितकौशिक्या सार्धमाहूयतां देवी ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ।

॥ इति निष्क्रम्य सपरिव्राजिकया देव्या सह प्रविष्टः ॥

कञ्चुकी । इत इतो भवती ।

धारिणी ॥ परिव्राजिकां विलोक्य ॥ भअवदि हरदत्तस्स गणदासस्स अ संरम्भं कहं पेक्खसि ।

परिव्राजिका । अलं स्वपक्षावसादशङ्कया । न परिहीयते प्रतिवादिना गणदासः ।

धारिणी । जइवि एव्वं तहवि राअपरिग्गहो से पहुत्तणं उवहरदि ।

परिव्राजिका । अयि राज्ञीशब्दभाजनमात्मानमपि चिन्तयतु भवती । पश्य

अतिमात्रभासुरत्वं पुष्यति भानुः परिग्रहादह्नः ।
अधिगच्छति महिमानं चन्द्रो ऽपि निशा परिगृहीतः ॥१२॥

विदूषकः । अविहा अविहा । उवट्ठिदा देवी पीठमद्दिअं पण्डिदकोसिइं पुरोकरिअ तत्तभोदी धारिणी ।

राजा । पश्याम्येनां येषा

मङ्गलालंकृता भाति कौशिक्या यतिवेषया ।
त्रयी विग्रहवत्येव सममध्यात्मविद्यया ॥ १३ ॥

परिव्राजिका ॥ उपेत्य ॥ विजयतां देवः ।

राजा । भगवति अभिवादये ।

परिव्राजिका ।

महासारप्रसवयोः सदृशक्षमयोर्द्वयोः ।
धारिणीभूतधारिण्योर्भव भर्ता शरच्छतं ॥ १४ ॥

धारिणी । जेदु जेदु अज्जउत्तो ।

राजा । स्वागतं देव्यै ॥ परिव्राजिकां विलोक्य ॥ भगवति क्रियतामासनपरिग्रहः ।

॥ सर्व्वे उपविशन्ति ॥

राजा । भगवति अत्रभवतोर्हरदत्तगणदासयोः परस्परं विज्ञानसंघर्षिणोर्भगवत्या प्राश्निकपदमध्यासितव्यं ।

परिव्राजिका ॥ सस्मितं ॥ अलमुपालम्भेन । पत्तने सति ग्रामे रत्नपरीक्षा ।

राजा । नैतदेवं । पण्डितकौशिकी खलु भगवती । पक्षपातिनावहं देवी च ।

आचार्यौ । सम्यगाह देवः । मध्यस्था भगवती नौ गुणदोषतः परिच्छेत्तुमर्हति ।

राजा । तेन हि प्रस्तूयतां विवादः ।

परिव्राजिका । देव प्रयोगप्रधानं हि नाट्यशास्त्रं । किमत्र वाग्व्यवहारेण । कथं वा देवी मन्यते ।

देवी । जइ मं पुच्छसि तदा एदाणं विवादो एव्व ण मे रुच्चदि ।

गणदासः । देवि न मां समानविद्यतया परिभवनमवगमयितु मर्हसि ।

विदूषकः । भो देक्खामो उअरंभरिसंवादं । किं मुधा वेदणादाणेण एदाणं ।

देवी । णं कलहप्पिओसि ।

विदूषकः । मा एव्वं चण्डि । अणोण्णकलहप्पिआणं मत्तहत्थिणं एक्कदरस्सिं अणिज्जिदे कुदो उवसमो ।

राजा । ननु स्वाङ्गसौष्ठवातिशयमुभयोर्दृष्टवती भगवती ।

परिव्राजिका । अथ किं ।

राजा । तदिदानीमतः परं किमाभ्यां प्रत्याययितव्यं ।

परिव्राजिका । तदेव वक्तुकामास्मि ।

श्लिष्टा क्रिया कस्यचिदात्मसंस्था
संक्रान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता ।
यस्योभयं साधु स शिक्षकाणां
धुरि प्रतिष्ठापयितव्य एव ॥ १५ ॥

विदूषकः । सुदं अज्जेहिं भअवदीए वअणं । एस पिण्डितत्थो उवदेसदंसणादो णिण्णओत्ति ।

हरदत्तः । परमभिमतं नः ।

गणदासः । देवि एवं स्थितं ।

देवी । जदा उण मन्दमेधा सिस्सा उवदेसं मलिणेदि । तदा आआरिअस्स दोसो ।

राजा । देवि एवमापद्यते । विनेतुरद्रव्यपरिग्रहो ऽपि बुद्धिला

घवं प्रकाशयति ।

देवी ॥ जनान्तिकं ॥ कहं दाणिं ॥ प्रकाशं । गणदासं विलोक्य ॥ अलं अज्ज उत्तस्स उस्साहकारणं मणोरहं परिपूरिअ । विरम णिरत्थादो आरम्भादो ।

विदूषकः । सुट्ठु भोदी भणादि । भो गणदास संगीदअपदोबलम्भिअसरस्सईउबाअणमोदआइं खादमाणस्स किं दे सुलहणिग्गहेण विवादेण ।

गणदासः । सत्यमयमेवार्थो देवीवाक्यस्य । श्रूयतामवसरप्राप्तमिदानीं ।

लब्धास्पदो ऽस्मीति विवादभीरो
स्तितिक्षमाणस्य परेण निन्दां ।
यस्यागमः केवलजीविकायै
तं ज्ञानपण्यं बणिजं वदन्ति ॥ १६ ॥

देवी । अइरोबणीदा दे सिस्सा । अपरिणिट्ठिदस्स उबदेसस्स उण अणाज्जं आवेदणं ।

गणदासः । अत एव मे निर्बन्धः ।

देवी । तेण हि दुवेबि भअवदीए उबदेसं दंसेह ।

परिव्राजिका । देवि नैतन्न्याय्यं । सर्वज्ञस्याप्येकाकिनो निर्णयाभ्युपगमो दोषाय ।

देवी ॥ जनान्तिकं ॥ मूढे परिव्वाजिए मं जग्गन्तिंपि सुत्तं विअ करेसि ॥ इति सासूयं परावर्तते ॥

॥ राजा देवीं परिव्राजिकायै दर्शयति ॥

परिव्राजिका ।

अनिमित्तमिन्दुवदने किमत्रभवतः पराङ्मुखी भवसि ।
प्रभवन्त्यो ऽपि हि भर्तृषु कारणकोपाः कुटुम्बिन्यः ॥ १७ ॥

विदूषकः । णं सकारणं एव्व । अत्तणो पक्खो रक्खिदव्वो ॥ गणदासं विलोक्य ॥ णं दिट्ठिआ कोवव्वाजेण देवीए परित्तादो भवं । सुसिक्खिदोवि सव्वो उवदेसदंसणेण णिल्लादो होदि ।

गणदासः । देवि श्रूयतां । एवं जनो गृह्णाति । तदिदानीं
विवादे दर्शयिष्यामि क्रियासंक्रान्तिमात्मनः ।
यदि मां नानुजानासि परित्यक्तो ऽस्म्यहं त्वया ॥ १८ ॥

॥ आसनादुत्थातुमिच्छति ॥

देवी । का गई । पभवदि आआरिओ सिस्सजणस्स ।

गणदासः । चिरमपदेशशङ्कितो ऽस्मि ॥ राजानमवलोक्य ॥ अनुज्ञातं देव्या तदाज्ञापयतु देवः । कस्मिन्नभिनयवस्तुन्युपदेशं दर्शयिष्यामि ।

राजा । यदादिशति भगवती ।

परिव्राजिका । किमपि देव्या मनसि वर्तते ततः शङ्कितास्मि ।

देवी । भण वीसद्धं । पभविस्सदि पभू अत्तणो परिअणस्स ।

राजा । मम चेति ब्रूहि ।

देवी । भअवदि भणं दाणिं ।

परिव्राजिका । देव शर्मिष्ठायाः कृतिः । चतुष्पदोत्थं छलिकमुदाहरन्ति । तत्रैकार्थसंश्रयमुभयोः प्रयोगं पश्यामः । तावता ज्ञायत एवात्रभवतोरुपदेशान्तरं ।

आचार्यौ । यदाज्ञापयति भगवती ।

विदूषकः । तेण हि दुवेवि वग्गापेक्खागेहे संगीदरअणं करिअ अत्तभवदो दूदं पेसध । अह वा मुदङ्गसद्दोज्जेव्व णो उट्ठाबइस्सदि ।

हरदत्तः । तथा ॥ इत्युत्तिष्ठति ॥

॥ गणदासो धारिणीमवलोकयति ॥

देवी ॥ गणदासं विलोक्य ॥ जयी भोदु अज्जो । णं विजअप्पचत्थिणी अहं अज्जस्स ।

॥ आचार्यौ प्रस्थितौ ॥

परिव्राजिका । इतस्तावत् ।

आचार्यौ ॥ परिवृत्य ॥ इमौ स्वः ।

परिव्राजिका । निर्णयाधिकारे ब्रवीमि । सर्वाङ्गसौष्ठवाभिव्यक्तये विगतनेपथ्ययोः पात्रयोः प्रवेशो ऽस्तु ।

उभौ । नेदमावयोरुपदेश्यं ॥ इति निष्क्रान्तौ ॥

देवी ॥ राजानमवलोक्य ॥ जइ राअकज्जेसुवि ईरिसी णिउणदा अज्ज उत्तस्स तदो सोहणं भोदि ।

राजा ।

अलमन्यथा गृहीत्वा न खलु मनस्विनि मया प्रयुक्तमिदं ।
प्रायः समानविद्याः परस्परयशःपुरोभागाः ॥ १९ ॥

॥ नेपथ्ये मृदङ्गध्वनिः ॥

॥ सर्वे कर्णं ददति ॥

परिव्राजिका । हन्त प्रवृत्तं संगीतकं । तथा ह्येषा

जीमूतस्तनितविशङ्किभिर्मयूरै-
रुद्ग्रीवैरनुगमितस्य पुष्करस्य ।
निर्ह्रादिन्युपहितमध्यमस्वरोत्था
मायूरी मदयति मार्जना मनांसि ॥ २० ॥

राजा । देवि तस्याः सामाजिका भवामः ।

देवी ॥ स्वगतं ॥ अह्णो अविणओ अज्जउत्तस्स ।

॥ सर्व उत्तिष्ठन्ति ॥

विदूषकः ॥ अपवार्य ॥ भो धीरं गच्छ । तत्तभोदी धारिणी विसं वादइस्सदि ।

राजा ।

धैर्यावलम्बिनमपि त्वरयति मां मुरजवाद्यरावो ऽयं।
अवतरतः सिद्धिपथं शब्दः स्वमनोरथस्येव ॥ २१ ॥

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति प्रथमो ऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशति संगीतरचनायां कृतायामासनस्थः सवयस्यो राजा धारिणी परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः ॥

राजा । भगवति अत्रभवतोराचार्ययोः कतरस्य प्रथममुपदेशो दृश्यतां ।

परिव्राजिका । ननु समाने ऽपि ज्ञानभावे वयोऽधिकत्वाद्गणदासः पुरस्कारमर्हति ।

राजा । तेन हि मौद्गल्य एवमत्रभवतोरावेद्य नियोगमशून्यं कुरु ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

॥ प्रविश्य गणदासः ॥

गणदासः । देव शर्मिष्ठायाः कृतिर्लयमध्या चतुष्पदा । तस्याश्च चतुष्पदवस्तुकं प्रयोगमेकमना देवः श्रोतुमर्हति ।

राजा । आचार्यबहुमानादवहितो ऽस्मि ।

॥ निष्क्रान्तो गणदासः ॥

राजा ॥ जनान्तिकं ॥ वयस्य

नेपथ्यगृहगतायाश्चक्षुर्दर्शनसमुत्सुकं तस्याः ।
संहर्तुमधीरतया व्यवसितमिव मे तिरस्करिणीं ॥ २२ ॥

विदूषकः ॥ अपवार्य ॥ उवट्ठिदं णाअणामङ्कु सण्णिहिदं अक्खिअं च । ता अप्पमत्तो दाणिं पेक्ख ।

॥ ततः प्रविशत्याचार्यप्रत्यक्षमाधाङ्गसौष्ठवा मालविका ॥

विदूषकः । पेक्खदु भवं । ण खु से पडिच्छन्दादोवि हीअदि मङ्करदा ।

राजा ॥ अपवार्य ॥ वयस्य

चित्रगतायामस्यां कान्तिविसंवादशङ्कि मे हृदयं ।
संप्रति शिथिलसमाधिं मन्ये येनेयमालिखिता ॥ २३ ॥

गणदासः । वत्से मुक्तसाधसा सत्त्वस्था भव ।

राजा ॥ स्वगतं ॥ अहो सर्वास्ववस्थास्वनवद्यता रूपस्य । तथा हि

दीर्घाक्षं शरदिन्दुकान्तिवदनं बाहू नतावंसयोः
संक्षिप्तं निबिडोन्नतस्तनमुरः पार्श्वे प्रमृष्टे इव ।
मध्यः पाणिमितो नितम्बि जघनं पादावरालाङ्गुली
छन्दो नर्तयितुर्यथैव मनसि श्लिष्टं तथास्या वपुः ॥ २४ ॥

मालविका ॥ उपगानं कृत्वा चतुष्पदवस्तुकं गायति ॥

दुल्लहो पिओ तस्सिं भव हिअअ णिरासं
अम्मो अपङ्गओ मे फुरइ किंपि वामओ ।
एसो सो चिरदिट्ठो कहं उवणइदव्वो
णाह मं पराहीणं तुइ गणअ सतण्हं ॥ २५ ॥

॥ ततो यथारसमभिनयति ॥

विदूषकः ॥ अपवार्य ॥ भो वअस्स चदुप्पदअत्थुअं दुवारीकरिअ तुइ उवट्ठाविदो विअ अप्पा अत्तभोदीए ।

राजा । सखे एवमावयोर्हृदयं । अनया खलु

जनमिममनुरक्तं विद्धि नाथेति गेये
वचनमभिनयन्त्या स्वाङ्गनिर्देशपूर्वं ।
प्रणयगतिमदृष्ट्वा धारिणीसंनिकर्षा
दहमिव सुकुमारप्रार्थनाव्याजमुक्तः ॥ २६ ॥

॥ मालविका गीतान्ते निष्क्रान्तुमारब्धा ॥

विदूषकः । भोदि चिट्ठ । किंपि वो विसुमरिदो कम्मभेदो । तं दाव पुच्छिस्सं ।

गणदासः । वत्से क्षणमात्रं स्थित्वोपदेशविशुद्धा यास्यसि ।

॥ मालविका स्थिता ॥

राजा ॥ स्वगतं ॥ अहो सर्वास्ववस्थासु चारुता शोभान्तरं पुष्यति । तथा हि

वामं संधिस्तिमितवलयं न्यस्य हस्तं नितम्बे
कृत्वा श्यामाविटपसदृशं स्रस्तमुक्तं द्वितीयं ।
पादाङ्गुष्ठालुलितकुसुमे कुट्टिमे पातिताक्षं
नृत्यादस्याः स्थितमतितरां कान्तमृज्वायतार्धं ॥ २७ ॥

देवी । णं गोदमवअणंपि अज्जो हिअए करेदि ।

गणदासः । देवि मा मैवं । देवप्रत्ययात्संभाव्यते सूक्ष्मदर्शिता गौतमस्य । पश्य

मन्दो ऽप्यमन्दतामेति संसर्गेण विपश्चितः ।
पङ्कच्छिदः फलस्येव निकर्षेणाविलं पयः ॥ २८ ॥

॥ विदूषकं विलोक्य ॥ तच्छृणुमो विवक्षितमार्यस्य ।

विदूषकः ॥ गणदासं विलोक्य ॥ कोसिइं दाव पुच्छ । पच्छा जो मए कम्मभेदो दिट्ठो तं भणिस्सं ।

गणदासः । भगवति यथादृष्टमभिधीयतां गुणो वा दोषो वेति ।

परिव्राजिका । यथादर्शितं सर्वमनवद्यं । कुतः ।

अङ्गैरन्तर्निहितवचनैः सूचितः सम्यगर्थः
पादन्यासो लयमुपगतस्तन्मयत्वं रसेषु ।
शाखायोनिर्मृदुरभिनयस्तद्विकल्पानुवृत्तौ
भावो भावं नुदति विषयाद्रागबन्धः स एव ॥ २९ ॥

गणदासः । देवः कथं मन्यते ।

राजा । वयं स्वपक्षशिथिलाभिमानाः संवृत्ताः ।

गणदासः । अद्य नर्तयितास्मि ।

उपदेशं विदुः शुद्धं सन्तस्तमुपदेशिनः ।
श्यामायते न युष्मासु यः काञ्चनमिवाग्निषु ॥ ३० ॥

देवी । दिट्ठिआ परिक्खाराहणेण अज्जो वड्ढइ ।

गणदासः । त्वत्परिग्रहो ऽपि मे वृद्धिहेतुः ॥ विदूषकं विलोक्य ॥ गौतम वेदानीं यत्ते मनसि वर्तते ।

विदूषकः । पढमोवदेसदंसणे पढमं बम्हणपूजा कादव्वा । सा णं वो विसुमरिदा ।

परिव्राजिका । अहो प्रयोगाभ्यन्तरः प्रश्नः ।

॥ सर्वे हसिताः । मालविकापि स्मितं करोति ॥

राजा ॥ स्वगतं ॥ उपात्तसारश्चक्षुषा स्वविषयः । यदनेन

स्मयमानमायताक्ष्याः किंचिदभिव्यक्तदशनशोभि मुखं ।
असमग्रलक्ष्यकेशरमुच्छ्वसदिव पङ्कजं दृष्टं ॥ ३१ ॥

गणदासः । महाब्राह्मण न खलु नेपथ्यसवनमिदं । अन्यथा कथं त्वां दक्षिणीयं नार्चयिष्यामः ।

विदूषकः । मए णाम सुक्खघणगज्जिदे अन्तरिक्खे जलपाणेण चादआइदं ।

परिव्राजिका । एवमेव ।

विदूषकः । तेण हि पण्डिदपरितोसप्पच्चआ णं मूढा जादी । जदि अत्तभोदीए शोक्खणं भणिदं तदो इमं से पारितोसिअं पअच्छामि ॥ राज्ञो हस्तात्कटकमाकर्षति ॥

देवी । चिट्ठ गुणन्तरं अजाणन्तो किं णिमित्तं तुमं आहरणं देसि ।

विदूषकः । परकेरंत्ति करिअ ।

देवी ॥ आचार्य विलोक्य ॥ अज्ज गणदास णं दंसिदोबदेसा दे सिस्सा ।

गणदासः । वत्से एहि गच्छाव इदानीं ।

॥ सहाचार्येण निष्क्रान्ता मालविका ॥

विदूषकः ॥ जनान्तिकं ॥ एत्तिओ मे मदिविहवो भवन्तं सेविदुं ।

राजा । अलमलं परिच्छेदेन । अहं हि

भाग्यास्तमयमिवाक्ष्णोर्हृदयस्य महोत्सवावसानमिव ।
द्वारपिधानमिव धृतेर्मन्ये तस्यास्तिरस्करिणीं ॥ ३२ ॥

विदूषकः ॥ जनान्तिकं ॥ साधु दरिद्दादुरो विअ वेज्जेण ओसहं उप्पादीअमाणं इच्छसि ।

॥ प्रविश्य हरदत्तः ॥

हरदत्तः । देव मदीयमिदानीं प्रयोगमवलोकयितुं प्रसादः क्रियतां ।

राजा ॥ स्वगतं ॥ अवसितो मे दर्शनार्थः ॥ दाक्षिण्यमवलम्ब्य प्रकाशं ॥ ननु पर्युत्सुका एव वयं ।

हरदत्तः । अनुगृहीतो ऽस्मि ।

॥ नेपथ्ये ॥ जयतु जयतु देवः । उपारूढो मध्याह्नः । तथा हि

पत्रच्छायासु हंसा मुकुलितनयना दीर्घिकापद्मिनीनां
सौधान्यत्यर्थतापाद्वलभिपरिचयद्वेषिपारावतानि ।
विन्दूत्क्षेपान्पिपासुः परिसरति शिखी भ्रान्तिमद्वारियन्त्रं
सर्वैरुस्रैः समग्रस्त्वमिव नृपगुणैर्दीप्यते सप्तसप्तिः ॥ ३३ ॥

विदूषकः । अविहा । अम्हाणं भोअणवेला । अत्तभवदो उड्दवेलादिक्कमेण चिकिस्सआ दोसं उदाहरन्ति । हरदत्त किं भणासि ।

हरदत्तः । अस्ति चान्यस्य वचनावकाशो ऽत्र ।

राजा ॥ हरदत्तमवलोक्य ॥ तेन हि त्वदीयमुपदेशं श्वो द्रक्ष्यामः । विरम्यतां भवान् ।

हरदत्तः । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

देवी । णिव्वत्तेदु अज्जउत्तो मज्जणविहिं ।

विदूषकः । भोदी विसेसेण पाणभोअणं तुवराबेदु ।

परिव्राजिका ॥ उत्थाय ॥ स्वस्ति भवते ॥ इति देव्या सह निष्क्रान्ता ॥

विदूषकः । भो ण केवलं रूवे सिप्पेवि अदुदीआ मालविआ ।

राजा । वयस्य

अव्याजसुन्दरीं तां विज्ञानेन ललितेन योजयता ।
उपकल्पितो विधात्रा बाणः कामस्य विषदिग्धः ॥ ३४ ॥

किं बहुना । चिन्तयितव्यो ऽस्मि ते ।

विदूषकः । भवदावि अहं । दिठ्ठं विपणिकन्दू विअ मे हिअअब्भन्तरं डज्झदि ।

राजा । एवमेव । भवानस्मदर्थे त्वरतां ।

विदूषकः । गिहीदक्खिणोम्हि । किं तु मेहावलीरुद्धजोण्हा विश्र पराहीणदंसणा तत्तभोदी मालविश्रा । भवंपि सूणापरिचरो विश्र गिद्धो श्रामिसलोलुवो भीरुश्रो श्र । श्रचत्ताउरो विश्र कज्ज सिद्धिं पत्थन्तो मे रोश्रसि ।

राजा । कथमनातुरो भविष्यामि । यदा

सर्वान्तःपुरवनिताव्यापारं प्रति निवृत्तहृदयस्य ।
सा वामलोचना मे स्नेहस्यैकायनीभूता ॥ ३५ ॥

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति द्वितीयो ऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशति परिव्राजिकायाः परिचारिका ॥

समाह्लितिका । आणत्तम्हि भअवदीए । समाह्लिदिए देवस्स उववणात्थं वीजपूरअं गेण्हिअ आअच्छेत्ति । तं दाव पमदवणपालिअं मऊअरिअं अण्णेसामि ॥ परिक्रम्यावलोक्य च ॥ एसा तवणीआसोअं ओलोअन्ती मऊअरिआ चिट्ठदि । जाव णं संभावेमि ।

॥ ततः प्रविशत्युद्यानपालिका ॥

समाह्लितिका ॥ उपसृत्य ॥ आलि सुहो दे उज्जाणवणव्वाबारो ।

मधुकरिका । अम्मो समाह्लिदिआ । सहि साअदं दे ।

समाह्लितिका । हला भअवदी आणवेदि । अरित्तपाणिणा अम्हारिसजणेण अत्तभवं देक्खिदव्वो । ता वीजपूरएण सुस्सूसइदुं इच्छामित्ति ।

मधुकरिका । णं सण्णिहिदं वीजपूरअं । कहेहि अण्णोण्णसंघस्सिदाणं णट्टाआरिआणं उवदेसं देक्खिअ कदरो भअवदीए पसंसिदो ।

समाह्लितिका । दुवेवि किल आगमिणो पओअणिउणा अ । किं दु सिस्सागुणविसेसेण उण्णमिदो गणदासो ।

मधुकरिका । अह मालविआगअं कोलीणं किं सुणीअदि ।

समाह्लितिका । वाढं किल तस्सिं साह्लिलासो भट्टा । केवलं

देवीए धारिणीए चित्तं रक्खन्तो अत्तणो पहुत्तणं ण दंसेदि । मालविआवि इमेसु दिअहेसु अणुवहुदामुत्ता विअ मालदीमाला मिलाअमाणा लक्खीअदि । अदो अवरं ण जाणे । विसज्जेहि मं ।

मधुकरिका । एदं साहावलम्बि वीजपूरअं गेण्ह ।

समाहितिका ॥ नाट्येन गृहीत्वा ॥ हला तुमंवि इदो पेसलतरं साहुजणसुस्सूसाए फलं पावेहि ॥ इति प्रस्थिता ॥

मधुकरिका । सहि समं गच्छम्ह । अहंवि इमस्स चिराअमाणकुसुमोग्गमस्स तवणीआसोअस्स दोहलणिमित्तं देवीए णिवेदेमि ।

समाहितिका । जुज्जदि अहिआरो खु तुह ।

॥ इति निष्क्रान्ते ॥

॥ प्रवेशकः ॥

॥ ततः प्रविशति कामयमानावस्थो राजा विदूषकश्च ॥

राजा ॥ आत्मानं विलोक्य ॥

शरीरं मन्दं स्यादसति दयितालिङ्गनसुखे
भवित्सास्रं चक्षुः क्षणमपि न सा दृश्यत इति ।
तया सारङ्गाक्ष्या त्वमसि न कदाचिद्विरहितं
प्रसक्ते निर्वाणे हृदय परितापं व्रजसि किं ॥ ३६ ॥

विदूषकः । अलं भवदो धीरदं उज्झिअ परिदेविदेण । दिट्ठा मए

मालविश्चाए पिश्रसही बउलावलिश्रा सुणाविदा श्र अत्थं जो भवदा संदिट्ठो ।

राजा । ततः किमुक्तवती ।

विदूषकः । विणवेहि भट्टारश्रं । श्रणुगिहीदम्हि इमिणा णिश्रोएण । किं तु सा तवस्सिणी देवीए श्रहिश्रश्रं रक्खीश्रमाणा श्ररक्खिदाणं विश्र णिहीणं सुहं समासादइदव्वा । तहबि जतिस्संत्ति ।

राजा । भगवन्संकल्पयोने प्रतिबन्धवत्सु विषयेष्वभिनिविश्य तथा प्रहरिष्यसि यथा जनो ऽयं न कालान्तरक्षमो भविष्यति ॥ सविस्मयं ॥

क रुजा हृदयप्रमाथिनी
क्व च ते विश्वसनीयमायुधं ।
मृदुतीक्ष्णतरं यदुच्यते
तदिदं मन्मथ दृश्यते त्वयि ॥ ३७ ॥

विदूषकः । णं भणामि तस्सिं साहणिज्जे कज्जे किदो मए उवाश्रोत्ति । ता पज्जवत्थाबेदु श्रत्तभवं श्रत्ताणश्रं ।

राजा । अथेमं दिवसशेषं व्यापारविमुखेन चेतसा क नु यापयामि ।

विदूषकः । श्रज्ज एव्व पढमावदारसुहश्राणि रत्तकुरवश्राणि उवाश्रणं पेसिश्र णववसन्तावदारव्ववदेसेण इरावदीए णिउणिश्रामुहेण श्राचक्खिदो । इच्छेमि श्रज्जउत्तेण सह दोलाधिरोहणं श्रणुभविदुंत्ति । भवदाबि संपइणादं । ता पमदवणं एव्व गच्छम्ह ।

राजा । न क्षममिदं ।

विदूषकः । कहं विश्र ।

राजा । वयस्य निसर्गनिपुणाः स्त्रियः । कथं मामन्यसंक्रान्तहृदय

मुपलालयन्तमपि ते सखी न लङ्घयिष्यति । अतः पश्यामि

उचितः प्रणयो वरं विहन्तुं
बहवः खण्डनहेतवो हि दृष्टाः ।
उपचारविधिर्मनस्विनीनां
न तु पूर्वाभ्यधिको ऽपि भावशून्यः ॥ ३८ ॥

विदूषकः । णारुहदि भवं अन्तेउरट्ठिदं दक्खिणं एक्कपदे पिट्ठदो काउं ।

राजा ॥ विचिन्त्य ॥ तेन हि प्रमदवनमार्गमादेशय ।

विदूषकः । इदो इदो भवं ।

॥ उभौ परिक्रामतः ॥

विदूषकः । णं एदं पमदवणं पवणबलचलाहिं पल्लवङ्गुलीहिं तुअराबेदि विअ भवन्तं पविसिदुं ।

राजा ॥ स्पर्शं रूपयित्वा ॥ अभिज्ञातः खलु वसन्तः । सखे पश्य

उन्मत्तानां श्रवणसुभगैः कूजितैः कोकिलानां
सानुक्रोशं मनसिजरुजः सह्यतां पृच्छतेव ।
अङ्गे चूतप्रसवसुरभिर्दक्षिणो मारुतो मे
सान्द्रस्पर्शः करतल इव व्यापृतो माधवेन ॥ ३९ ॥

विदूषकः । पविस णिव्वुदिलाहाअ ।

॥ उभौ प्रविष्टतः ॥

विदूषकः । अवधाणेण दिट्ठिं देहि । एदं खु भवन्तं विअ लोहइदुकामाए पमदवणलच्छीए जुवदीवेसलज्जावपित्तिअं कुसुमणेवत्थं गहिदं ।

राजा । ननु विस्मयादवलोकयामि ।

रक्ताशोकलताविशेषितगुणो बिम्बाधरालक्तकः
प्रत्याख्यातविशेषकं कुरबकं श्यामावदातारुणं ।
आक्रान्ता तिलकक्रियापि तिलकैर्लग्नद्विरेफाञ्जनैः
सावज्ञेव मुखप्रसादनविधौ श्रीर्माधवी योषितां ॥ ४० ॥

॥ इत्युद्यानशोभां निरूपयतः ॥

॥ प्रविष्टा पर्युत्सुका मालविका ॥

मालविका । अविण्णादहिअअं भट्टारअं अहिलसन्ती अत्तणोवि दाव लज्जेमि । कुदो विहवो सिणिद्धस्स सहीअणस्स वुत्तन्तं आचक्खिदुं । ण आणे अप्पडिआरगरुअं वेदणं कित्तिअं कालं मदणो मं णाइस्सदित्ति ॥ कतिचित्पदानि गत्वा ॥ कहिं णु पत्थिदम्हि ॥ विचिन्त्य ॥ आ संदिट्ठम्हि देवीए । गोदमचावलादो दोलापरिब्भट्टाए सरुजो मम चलणा । ण सक्कुणोमि । तुमं दाव तवणीआसोअस्स दोहलं णिवट्टेहित्ति । जइ सो पञ्चरत्तब्भन्तरे कुसुमं दंसेदि तदो तुह ॥ इत्यन्तरा निःश्वस्य ॥ अहिलासपूरइत्तअं पसादं दावइस्संत्ति । जाव णिओअभूमिं पढमं गदा होमि । दाव अणुपदं मम चलणालंकारहत्थाए बउलावलिआए आअन्तव्वं । ता परिदेविस्सं दाव विस्सद्धं मुहुत्तअं ॥ इति परिक्रामति ॥

विदूषकः ॥ दृष्ट्वा ॥ ही ही एदं खु सीहुपाणुव्वेजिअस्स मच्छण्डिआ उवणादा ।

राजा । अये किमेतत् ।

विदूषकः । एसा णादिपरिक्खिदवेसा उस्सुअवअणा एआइणी मालविआ अदूरे वट्टदि ।

राजा ॥ सहर्षं ॥ कथं मालविका ।

विदूषकः । अदुइं ।

राजा । शक्यमिदानीं जीवितमवलम्बयितुं ।

त्वदुपलभ्य समीपगतां प्रियां
हृदयमुच्छ्वसितं मम जीवितुं ।
तरुवृतां पथिकस्य जलार्थिनः
सरितमारसितादिव सारसात् ॥ ४१ ॥

क्व तत्रभवती ।

विदूषकः । एसा तरुराइमज्झादो णिक्कन्ता इदोज्जेव परिवट्टन्ती दीसदि ।

राजा । पश्याम्येनां ।

विपुलं नितम्बदेशे मध्ये क्षामं समुन्नतं कुचयोः ।
अत्यायतं नयनयोर्मम जीवितमेतदायाति ॥ ४२ ॥

सखे पूर्वस्मादवस्थान्तरमुपपन्ना तत्रभवती । तथा हि

शरकाण्डपाण्डुगण्डस्थलेयमाभाति परिमिताभरणा ।
माधवपरिणतपत्रा कतिपयकुसुमेव कुन्दलता ॥ ४३ ॥

विदूषकः । एसावि भवं विअ मअणवाहिणा परिमिट्ठा भविस्सदि ।

राजा । सौहार्दमेवं पश्यति ।

मालविका । असोओ ललिदसुउमारदोहलापेक्खी अगिहीदकुसुमणेवत्थो उक्कण्ठिदाए मम सोअं अणुकरेदि । जाव से पच्छाअसीअले सिलापट्टए णिसण्णा अत्ताणं विणोदेमि ।

विदूषकः । सुदं भवदा उक्कण्ठिदम्हित्ति अत्तभोदी मन्तेदि ।

राजा । नैतावता भवन्तं प्रसन्नतर्कं मन्ये । कुतः ।

वोढा कुरवकरजसां किसलयपुटभेदशीकरानुगतः ।
अनिमित्तोत्कण्ठामपि जनयति मनसो मलयवातः ॥ ४४ ॥

॥ मालविकोपविष्टा ॥

राजा । सखे इतस्तावदावां लतान्तरितौ भवावः ।

विदूषकः । इरावदिं विअ अदूरे पेक्खामि ।

राजा । न हि कमलिनीं दृष्ट्वा ग्राहमवेक्षते मतङ्गजः ॥ इति विलोकयन्स्थितः ॥

मालविका । हिअअ णिरवलम्बणादो अदिभूमिलङ्घिणो मणोरहादो विरम । किं मं आआसिअ ।

॥ विदूषको राजानं वीक्षते ॥

राजा । पश्य मद्वचं स्नेहस्य ।

औत्सुक्यहेतुं विवृणोषि न त्वं
तत्त्वाववोधैकफलो न तर्कः ।
तथापि रम्भोरु करोमि लक्ष्य
मात्मानमेषां परिदेवितानां ॥ ४५ ॥

विदूषकः । संपदं भवदो णिस्संसअं भविस्सादि । एसा अप्पिदमअणसंदेसा विवित्ते णं बउलावलिआ उवगदा ।

राजा । अपि स्मरेदस्मदभ्यर्थनां ।

विदूषकः । किं दाणिं एसा दासीए दुहिदा दाव गरुअं संदेसं विसुमरेदि ।

॥ प्रविश्य चरणालंकारहस्ता बकुलावलिका ॥

बकुलावलिका । अवि सुहं सहीए ।

मालविका । अम्मो बउलावलिआ उवट्ठिदा । सागदं दे । उवविस ।

बकुलावलिका ॥ उपविश्य ॥ हला तुमं दाणिं जोग्गदाए णिउत्ता । एक्कं दे चलणं उवणेहि जाव सालत्तश्रं सणेउरं करेमि ।

मालविका ॥ स्वगतं ॥ हिश्रश्र अलं सुहिदाए । उवट्ठिदो अश्रं विहश्रो । कहं दाणिं अत्ताणं मोचेश्रं । अह वा एदं एव्व मे मित्तमण्डणं भविस्सदि ।

बकुलावलिका । किं विश्रारेसि । उस्सुश्रा खु इमस्स तवणी आसोअस्स कुसुमोग्गमे देवी ।

राजा । कथमशोकदोहलनिमित्तो ऽयमारम्भः ।

विदूषकः । किं खु ण आणासि । अकारणादो देवी इमं अत्तेउरणेवत्थेण जोजइस्सदित्ति ।

मालविका ॥ पादमुपहरति ॥ हला मरिसेहि दाणिं ।

बकुलावलिका । अइ सरीरंसि मे ॥ नाट्येन चरणसंस्कारमारभते ॥

राजा ।

चरणान्तनिवेशितां प्रियायाः
सरसां पश्य वयस्य रागलेखां ।
प्रथमामिव पल्लवप्रसूतिं
हरदग्धस्य मनोरथद्रुमस्य ॥ ४६ ॥

विदूषकः । चलणाणुरूवो तत्तभोदीए अहिश्रारो उवक्खित्तो ।

राजा । सम्यग्भवानाह ।

नवकिसलयरागेणाग्रपादेन बाला
स्फुरितनखरुचा द्वौ हन्तुमर्हत्यनेन ।
अकुसुमितमशोकं दोहलापेक्षया वा
प्रणमितशिरसं वा कान्तमार्द्रापराधं ॥ ४७ ॥

विदूषकः । पारइस्सासि तत्तभोदीए अबरद्धुं ।

राजा । प्रतिगृहीतं वचः सिद्धिदर्शिनो ब्राह्मणस्य ।

॥ ततः प्रविशति युक्तमदेरावती चेटी च ॥

इरावती । हञ्जे णिउणिए सुणामि बहुसो मदो किल इत्थिआजणस्स विसेसमण्डणंत्ति । अवि सच्चो लोअवादो अअं ।

निपुणिका । पढमं लोअवादो एव्व सच्चसच्चो संवुत्तो ।

इरावती । सचित्तिसंसिणा सिणेहेण अलं । कहेहि कुदो दाणिं अवगमिदं दोलाघरं पढमागदो भट्टा ण वेत्ति ।

निपुणिका । भट्टिणीए अखण्डिदादो पणआदो ।

इरावती । अलं सेवाए । मज्झपदं गडुअ भणाहि ।

निपुणिका । णं वसन्तस्स वडवाअणलोलुवेण अज्जगोदमेण कहिदं । तुअरदु भट्टिणी ।

इरावती ॥ अवस्थासदृशं परिक्रम्य ॥ हञ्जे मदेण गिलाअमाणं अत्ताणं अज्जउत्तस्स दंसणे हिअअं तुअराबेदि चलणा उण मग्गे ओलग्गन्ति ।

निपुणिका । णं संपत्तम्ह दोलाघरअं ।

इरावती । णिउणिए अज्जउत्तो एत्थ ण दीसदि ।

निपुणिका । णं भट्टिणी ओलोएदु । परिहासणिमित्तं कहिंपि गूढेण भट्टिणा होदव्वं । अम्हेवि इमं पिअङ्गुलदापरिक्खित्तं असोअसिलापट्टअं पविसामो ।

इरावती । तह ।

निपुणिका ॥ विहस्य ॥ ओलोअदु भट्टिणी चूदङ्कुरं विणन्तीणं अम्हाणं पिपीलिआहिं दंसिदं ।

इरावती । किं विअ एदं ।

निपुणिका । एसा असोअपादवच्छाआए मालविआए बउलावलिआ चलणालंकारं णिवत्तेदि ।

इरावती ॥ शङ्कां रूपयित्वा ॥ अभूमी इअं मालविआए । कहं एत्थ तक्केसि ।

निपुणिका । तक्केमि दोलापरिब्भंसिदरुजचलणाए देवीए असोअदोहलाधिआरे मालविआ णिउत्तेत्ति । अण्णहा कहं देवी सअं धारिदं एदं णेउरजुअलं परिअणस्स अब्भणुजाणिस्सदि ।

इरावती । महदी मे संभावणा ।

निपुणिका । किं ण अण्णेसीअदि भट्टा ।

इरावती । हञ्जे मे चलणा अग्गदो ण पवडन्ति । मदो मं विआरेदि । आसङ्किदस्स दाव अन्तं गमिस्सं ।

मालविका ॥ निहृप्यात्मगतं ॥ ठाणे खु कादरं मे हिअअं ।

बकुलावलिका ॥ चरणं दर्शयति ॥ किंवि रोअदि दे राअरेहाविण्णासो ।

मालविका । अत्तणो चलणंत्ति लज्जेमि णं पसंसिदुं । केण सिप्पसाहणकलाए एव्वं अभिणीदासि ।

बकुलावलिका । एत्थ खु भट्टिणो सिस्सम्हि ।

विदूषकः । तुवरेहि दाणिं गुरुदक्खिणाए ।

मालविका । दिट्ठिआ ण गव्विदासि ।

बकुलावलिका । उवदेसाणुरूवे चलणे लम्भिअ दाणिं गव्विदा भविस्सं ॥ रागं विलोक्यात्मगतं ॥ हन्त सिद्धो मे दण्णो ॥ प्रकाशं ॥ सहि एक्कस्स दे चलणस्स अवसिदो राअणिक्खेवो । केवलं मुहमारुदो

लम्भइदव्वो । अह वा पवादं एव्व एदं ठाणं ।

राजा । सखे पश्य पश्य ।

आर्द्रालक्तकमस्याश्चरणं मुखमारुतेन शोषयतः ।
प्रतिपन्नः प्रथमतरः संप्रति सेवावकाशो मे ॥ ४८ ॥

विदूषकः । कुदो दे अणुसओ । एदं भवदा चिरक्कमेण अणुभविदव्वं ।

बकुलावलिका । सहि अरुणं सदपत्तं विअ सोहदि दे चलणं । सव्वहा भट्टिणो अङ्कपरिवट्टिणी होहि ।

॥ इरावती निपुणिकामवेक्षते ॥

राजा । ममेयमाशीः ।

मालविका । हला मा अविणीअं मन्तेहि ।

बकुलावलिका । मन्तिदव्वं एव्व मए मन्तिदं ।

मालविका । पिआ खु अहं तव ।

बकुलावलिका । ण केवलं मम ।

मालविका । कस्स वा अण्णस्स ।

बकुलावलिका । गुणेसु अहिणिवेसिणो भट्टिणोवि ।

मालविका । अलिअं मन्तेसि । एदं एव्व मइ णत्थि ।

बकुलावलिका । सव्वं तुइ णत्थि । भट्टिणो किसेसु सुन्दरपण्डुरेसु दीसइ अङ्गेसु ।

निपुणिका । पढमं गुणिदं विअ हदासाए उत्तरं ।

बकुलावलिका । अणुराओ अणुराएण परिक्खिदव्वोत्ति सुअणवअणं पमाणं करेहि ।

मालविका । किं अत्तणो छन्देण मन्तेसि ।

बकुलावलिका । ण हि ण हि । भट्टिणो खु एदाणि पणअमिदुआणि अक्खराणि विप्पपेरिदाणि ।

मालविका । हला देविं चिन्तिअ ण मे हिअअं विस्ससदि ।

बकुलावलिका । मुद्धे भमरसंपादो वसन्तोदारसंभूदो दाणिं णव चूदप्पसवो ओदंसणिज्जो ।

मालविका । तुमं जाव मे दुज्जादे ओदंसिणी होहि ।

बकुलावलिका । विमद्दसुरही बउलावलिआ खु अहं ।

राजा । साधु बकुलावलिके साधु ।

भावज्ञानानन्तरं प्रस्तुतेन
प्रत्याख्याने दत्तयुक्तोत्तरेण ।
वाक्येनेयं स्थापिता स्वे निदेशे
स्थाने प्राणाः कामिनो दूत्यधीनाः ॥ ४१ ॥

इरावती । हञ्जे पेक्ख कारिदं एव्व बउलावलिआए एदं पदं मालविआए ।

निपुणिका । भट्टिणि णिव्विआरस्स अधिआरस्स उइदोबदेसो ।

इरावती । ठाणे खु सङ्किदं मे हिअअं । गिहीदत्था अणन्तरं चिन्तइस्सं ।

बकुलावलिका । एसोबि दे संवुत्तपरिकम्मो चलणो । जाव णं सणेउरं करेमि ॥ नाट्येन नूपुरयुगलमामुच्य ॥ हला उट्ठेहि अणुचिट्ठ देवीए असोअस्स विआसइत्तिअं णिओअं ॥ उभे उत्तिष्ठतः ॥

इरावती । सुदो देवीए णिओओत्ति । भोदु दाणिं ।

बकुलावलिका । एसो उबारूढराओ उबभोगक्खमो पुरदो दे चिट्ठदि ।

मालविका ॥ सहर्षं ॥ किं भट्टा ।

बकुलावलिका ॥ सस्मितं ॥ ण दाव भट्टा । असोअसाहावलम्बी गुच्छओ । ओदंसेहि दाव णं ।

॥ मालविका विषादं नाटयति ॥

विदूषकः । किं सुदं भवदा ।

राजा । सखे पर्याप्तमेतावता कामिनां ।

अनातुरोत्कण्ठितयोः प्रसिध्यता
समागमेनापि रतिर्न मां प्रति ।
परस्परप्राप्तिनिराशयोर्वरं
शरीरनाशो ऽपि समानरागयोः ॥ ५० ॥

॥ मालविका रचितपल्लवावतंसा सलीलमशोकाय पादं प्रहिणोति ॥

राजा । वयस्य

आदाय कर्णकिसलयमस्मादियमत्र चरणमर्पयति ।
उभयोः सदृशविनिमयादात्मानं वञ्चितं मन्ये ॥ ५१ ॥

मालविका । अवि णाम अम्हाणं संभावणा सफला हुवे ।

बकुलावलिका । हला णत्थि दे दोसो । णिस्संसअं णिग्गुणो अअं असोओ जइ कुसुमुग्गममन्थरो हुवे जो दे चलणसक्कारं लम्भिअ ।

राजा ।

अनेन तनुमध्यया मुखरनूपुराराविणा
नवाम्बुरुहकोमलेन चरणेन संभावितः ।
अशोक यदि सद्य एव मुकुलैर्न संपत्स्यसे
मुधा वहसि दोहलं ललितकामिसाधारणं ॥ ५२ ॥

सखे वचनावकाशपूर्वकं प्रवेष्टुमिच्छामि ।

विदूषकः । एव्हि णं परिहासइस्सं ।

॥ उभौ प्रवेशं कुरुतः ॥

निपुणिका । भट्टिणि भट्टिणि भट्टा एत्थ पविसदि ।

इरावती । एदं मम पढमं चिन्तिदं हिअएण ।

विदूषकः ॥ उपेत्य ॥ होदि जुत्तं णाम अत्तभोदो पिअवअस्सो असोओो वामपाएण ताडइदुं ।

उभे ॥ ससंभ्रमं ॥ अम्मो भट्टा । जेदु जेदु भट्टा ।

विदूषकः । बउलावलिए गिह्णीदत्थाए तुए अत्तभोदी ईरिसं अविणअं करन्ती कीस ण णिवारिदा ।

॥ मालविका भयं रूपयति ॥

निपुणिका । भट्टिणि पेक्ख किं पउत्तं अज्जगोदमेण ।

इरावती । कहं खु बम्हबन्धू अणाहा जीविस्सदि ।

बकुलावलिका । अज्ज एसा देवीए णिओअं अणुचिट्ठदि । एदस्सिं अदिक्कमे परवदी इअं । पसीददु भट्टा ।

॥ आत्मना सहैनां प्रणिपातयति ॥

राजा । यद्येवमनपराद्धासि । उत्तिष्ठ भद्रे ॥ हस्तेन गृहीत्वोत्थापयति ॥

विदूषकः । जुज्जदि देवी एत्थ माणइदव्वा ।

राजा ॥ विहस्य ॥

किसलयमृदोर्विलासिनि कठिने निहितस्य पादपस्कन्धे ।
चरणस्य न ते बाधा संप्रति वामोरु वामस्य ॥ ५३ ॥

॥ मालविका लज्जां नाटयति ॥

इरावती । अहो णवणीदकप्पहिअओ अज्जउत्तो ।

मालविका । बउलावलिए एह्नि अणुचिट्ठिदं अत्तणो णिओअं देवीए णिवेदेम्ह ।

बकुलावलिका । विण्णवेहि भट्टारं विसज्जेहित्ति ।

राजा । भद्रे यास्यसि । मम तावदुत्पन्नावसरमर्थित्वं श्रूयतां ।

बकुलावलिका । अवहिदा सुणाह्नि । आणवेदु भट्टा ।

राजा ।

धृतपुष्पमयमपि जनो बध्नाति न तादृशं चिरात्प्रभृति ।
स्पर्शामृतेन पूरय दोहलमस्याप्यनन्यरुचेः ॥ ५४ ॥

इरावती ॥ सहसोपसृत्य ॥ पूरेहि पूरेहि । असोओ कुसुमं ण दंसेदि । अअं खु उण उत्तम्भिदो एव्व ।

॥ सर्व इरावतीं दृष्ट्वा संभ्रान्ताः ॥

राजा ॥ अपवार्य ॥ वयस्य का प्रतिपत्तिरत्र ।

विदूषकः । किं अण्णं जङ्घाबलं एव्व ।

इरावती । साहु बउलावलिए साहु उबकन्तं दाणिं । करेहि सफलप्पत्थणं अज्जउत्तं ।

उभे । पसीददु भट्टिणी । काओ वअं भट्टिणीपणअपरिग्गहस्स

॥ इति निष्क्रान्ते ॥

इरावती । अविस्ससणीआ पुरिसा । अत्तणो वञ्चअवअणं पमाणीकरिअ अहिक्खित्ताए पिअघरिणीए हिअअसल्लं किदं । एव्वं ण विणादं मए वाहजणगिह्नीदचित्ताए अविसङ्किदाए हरिणीए विअ विणासोत्ति ।

विदूषकः ॥ जनान्तिकं ॥ भो पडिबज्जेहि किंपि उत्तरं । किं ण भणाइ । उदकान्दमूले विमहिले विमह्निदेण कुम्भीलेण संदेसो

एक्खिदव्वोत्ति । वत्तग्घो होहि ।

राजा । सुन्दरि न मे मालविकायाः कश्चिदर्थः । मया त्वं चिर यसीति यथा कथंचिदात्मा विनोदितः ।

इरावती । अविस्ससणीओसि । ण मए विसादं ईरिसं विणो दवुत्तन्तं अण्णउत्तेण उबलद्धंत्ति । अण्णहा दुक्खव्वाबारिणी एव्वं ण करेमि ।

विदूषकः । मा दाव तत्तभोदो दक्खिणस्स उबरोहं भविदुं स मीवदिट्ठेण देवीए परिइत्थिआअणेण संकहा अहिसूइआ अबराहो खमी अदु । एत्थ तुमं एव्व पमाणं ।

इरावती । णं संकहा णाम होदु किंत्ति अत्ताणं आआसइस्सं

॥ इति रुष्टा प्रस्थिता ॥

राजा ॥ अनुसरन् ॥ प्रसीदतु भवती ।

॥ इरावती रसनासंदानितचरणा व्रजत्येव ॥

राजा । सुन्दरि न शोभते प्रणयिजने निरपेक्षता ।

इरावती । सठ अविस्ससणीओसि ।

राजा ।

शठ इति मयि तावदस्तु ते
परिचयवत्यवधीरणा प्रिये ।
चरणपतितया न चण्डि तां
विसृजसि मेखलयापि याचिता ॥ ५५ ॥

इरावती । इअंपि हदासा तुमं एव्व अणुसरदि ।

॥ रसनामादाय राजानं ताडयितुमिच्छति ॥

राजा । एषेरावती

वाष्पासारा हेमकाञ्चीगुणेन
श्रोणीबिम्बान्मय्यपेक्षांच्युतेन ।
चण्डं चण्डं हन्तुमभ्युद्यता मां
विद्युद्दाम्ना मेघराजीव विन्ध्यं ॥ ५६ ॥

इरावती । किं एव्वं भूत्र्योवि मं त्रवधीरित्रं करेदि ।

राजा ॥ सस्मितं हस्तमवलम्बयति ॥

अपराधिनि मयि दण्डं संहरसि समुद्यतं कुटिलकेशि ।
वर्धयसि विलासित्वं दासजनायात्र कुप्यसि च ॥ ५७ ॥

नूनमिदानीमनुज्ञातं ॥ इति पादयोः पतति ॥

इरावती । ण खु इमे मालविश्राए चलणा जे दे हरिसदो हत्थं पूरइस्सन्ति ॥ इति निष्क्रान्ता सचेटी ॥

विदूषकः । उट्ठेहि अकिदप्पसादोसि ।

राजा ॥ उत्थायेरावतीमपश्यन् ॥ वत कथं गतैव प्रिया ।

विदूषकः । वश्रस्स देव्वेहिं इमस्स अविणश्रस्स अपसारिदा । अत्तणा वश्रंसिग्घं अपक्कमाम जाव अङ्गारको रासिं विश्र अणुचक्कं ण करेदि ।

राजा । अहो मदनवैषम्यं ।

मन्ये प्रियाहृतमनास्तस्याः प्रणिपातलङ्घनं सेवां ।
एवं प्रणयवती सा न हि शक्यमुपेक्षितुं कुपिता ॥ ५८ ॥

तदेहि कुपितां देवीं प्रसादयावः ।

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति तृतीयो ऽङ्कः ॥

॥ ततः प्रविशति पर्युत्सुको राजा प्रतीहारी च ॥

राजा ॥ आत्मगतं ॥

तामाश्रित्य श्रुतिपथगतामाशया बद्धमूलः
संप्राप्तायां नयनविषयं रूढरागप्रवालः ।
हस्तस्पर्शैः कुसुमित इव व्यक्तरोमोद्गमत्वा
त्कुर्यात्क्लान्तं मनसिजतरुर्मा रसज्ञं फलस्य ॥ ५१ ॥

॥ प्रकाशं ॥ सखे गौतम ।

प्रतीहारी । जेदु जेदु भट्टा । असण्णिहिदो गोदमो ।

राजा ॥ आत्मगतं ॥ आः । मालविकावृत्तान्तज्ञानाय प्रेषितः ।

॥ प्रविश्य विदूषकः ॥

विदूषकः । जेदु जेदु भवं ।

राजा । जयसेने जानीहि तावत् । क्व वा देवी कथं वा सरुजवाद्दिनोयत इति ।

पतीहारी । जं देवो आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

राजा । गौतम को वृत्तान्तस्तत्रभवत्यास्ते सख्याः ।

विदूषकः । यो विडालगिहीदाए परहुदिआए ।

राजा ॥ सविषादं ॥ कथमिव ।

विदूषकः । सा खु तवस्सिणी ताए पिङ्गलक्खीए सारभण्डगेहके मुक्के परिक्खित्ता ।

राजा । ननु मत्संपर्कमुपलभ्य ।

विदूषकः । अहइं ।

राजा । क एवं विमुखो ऽस्माकं येन चण्डीकृता देवी ।

विदूषकः । सुणादु भवं । परिव्वाजिआ मे कहेदि । भो हिओ किल तत्तभोदी इरावदी रुजाअत्तचलणं देविं सुहं पुच्छिदुं आअदा ।

राजा । ततस्ततः ।

विदूषकः । तदो सा देवीए पुच्छिदा । किं अत्तणोवि अणलं किदो हिओ जणो वल्लहोत्ति । तदो ताए उत्तम्मन्तीए मन्तिदं । कुदो वा उवआरो जं परिअणे संकन्तं वल्लहत्तणं जाणिस्सदित्ति ।

राजा । निर्भेदादृते मालविकायामयमुपन्यासः शङ्कयति ।

विदूषकः । तदो ताए अणुबन्धीअमाणाए भवदो अविणअं अन्तरेण परिगदत्था किदा ।

राजा । अहो दीर्घरोषता तत्रभवत्याः । अतः परं कथय ।

विदूषकः । किं अवरं । मालविआ बउलावलिआ अ णिगलपदीओ अदिट्ठसुज्जपाआ पाआलवासं णाअकण्णआ विअ अणुहवन्ति ।

राजा । कष्टं कष्टं ।

मधुरस्वरा परभृता भ्रमरी च विबुद्धचूतसङ्गिन्यौ ।
कोटरमकालवृष्ट्या प्रबलपुरोवातया गमिते ॥ ६० ॥

अप्यत्र कस्यचिदुपक्रमस्य गतिः स्यात् ।

विदूषकः । कहं भविस्सदि । तं सारभण्डव्वावारिदा मालविआ देवीए संदिट्ठा । मम अङ्गुलीअमुद्दअं अदेक्खिअ ण मोत्तव्वा तुए हदासा मालविआ बउलावलिआ चेत्ति ।

राजा ॥ निःश्वस्य निःपरामर्शः ॥ सखे किमत्र कर्तव्यं ।

विदूषकः । अत्थि एत्थ उबाओ ।

राजा । क इव ।

विदूषकः ॥ सदृष्टिक्षेपं ॥ कोवि अदिट्ठो सुणादि । कण्णे दे कहेमि ॥ उपश्लिष्य ॥ एव्वं विअ ।

राजा । अनुष्ठितं प्रयुज्यतां सिद्धये ।

॥ प्रविश्य प्रतीहारी ॥

प्रतीहारी । देव पवादसअणे देवी णिसण्णा रत्तचन्दणवारिणा परिअणहत्थगदेण चन्दणेण भअवदीए विणोदीअमाणा कहाहिं चिट्ठदि ।

राजा । तस्मादस्मत्प्रयाणयोग्यो ऽयमवसरः ।

विदूषकः । भो गच्छदु भवं । अहंपि देविं पेक्खिदुं अरित्तपाणी हुविस्सं ।

राजा । जयसेनायास्तावत्संविदितं गच्छ ।

विदूषकः । तह ॥ कर्णे ॥ एव्वं विअ होदि ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

राजा । तेन हि प्रवातशयनमार्गमादेशय ।

प्रतीहारी । इदो इदो देवो।

॥ प्रविश्य शयनस्था देवी परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः ॥

देवी । भअवदि रमणीआ कहा । तदो तदो ।

परिव्राजिका ॥ सदृष्टिक्षेपं ॥ अतः परं पुनः ॥ सदृष्टिक्षेपं ॥ कथयिष्यामि ।

अत्रभवान्विदिशेश्वरः प्राप्तः ।

देवी । अम्मो भट्टा ॥ अभ्युत्थातुमिच्छति ॥

राजा । अलमुपचारयन्त्रणया ।

अनुचितनूपुरविरहं नार्हसि तपनीयपीठिकालम्बि ।
चरणं रुजापरीतं कलभाषिणि मां च पीडयितुं ॥ ६१ ॥

धारिणी । जेदु जेदु अज्जउत्तो ।

परिव्राजिका । विजयतां देवः ।

राजा ॥ परिव्राजिकां प्रणाम्योपविश्य च ॥ देवि अपि सह्या वेदना ।

धारिणी । अत्थि मे विसेसो ।

॥ ततः प्रविशति यज्ञोपवीतसंवीताङ्गुष्ठः संभ्रान्तो विदूषकः ॥

विदूषकः । परित्ताअदु परित्ताअदु भवं । सप्पेणम्हि दट्ठो ।

॥ सर्वे विषण्णाः ॥

राजा । कष्टं कष्टं । क्व भवान्परिभ्रान्तः ।

विदूषकः । देविं देक्खिस्संत्ति आआरपुप्फकारणादो पमदवणं गदोम्हि ।

धारिणी । हद्धी हद्धी अहं एव्व जीविदसंसअणिमित्तं जादा ।

विदूषकः । तहिं असोअत्थपुप्फकारणादो पसारिदो दक्खिणहत्थो । तदो कोडरविणिग्गदेण सप्परूविणा कालेण दंसिदोम्हि । णं एदाणि दुवे पदाणि ॥ इति दर्शयति ॥

परिव्राजिका ।

छेदो दंशस्य दाहो वा क्षतस्यारक्तमोक्षणं ।
एतानि दष्टमात्राणामायुष्याः प्रतिपत्तयः ॥ ६२ ॥

संप्रति विषवैद्यानां कर्म ।

राजा । जयसेने ध्रुवसिद्धिः क्षिप्रमाहूयतां ।

प्रतीहारी । जं देवो आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

विदूषकः । अहो पापेण मिच्चुणा गिह्णीदोम्हि ।

राजा । मा कातरो भूः । अविषो ऽपि कदाचिद्दंशो भवेत् ।

विदूषकः । कहं ण भाइस्सं । सिमिसिमाअन्ति मे अङ्गाइं ॥ इति विषवेगं रूपयति ॥

धारिणी । हा हा दंसिदं विआरेण अवलम्बध णं ।

॥ पारिपार्श्विका ससंभ्रममवलम्बते ॥

विदूषकः ॥ राजानमवलोक्य ॥ भो बालपिअवअस्सोम्हि दे । अविआरेण अपुत्ताए जणणीए जोग्गक्खेमं वहेहि ।

राजा । मा भैषीः । अचिरात्त्वां वैद्यश्चिकित्सयिष्यति । स्थिरो भव ।

॥ प्रविश्य जयसेना ॥

जयसेना । आणाविदो धुवसिद्धी विणावेदि । इह ज्जेव्व गोदमो आणीअदु त्ति ।

राजा । तेन हि वर्षधरप्रतिगृहीतमेनं तत्रभवतः सकाशं प्रापय ।

जयसेना । तहा ।

विदूषकः । भोदि जीविअं ण वा । जं मए तत्तभवन्तं सेवमाणेण दे अवरद्धं तं मरिसेहि ।

धारिणी । दीहाउसो होहि ।

॥ निष्क्रान्तो विदूषकः प्रतीहारी च ॥

राजा । प्रकृतिभीरुस्तपस्वी । ध्रुवसिद्धेरपि यथार्थनाम्नः सिद्धिं न मन्यते ।

॥ प्रविश्य जयसेना ॥

जयसेना । जेदु जेदु भट्टा । धुवसिद्धी विण्णवेदि । उदकुम्भविधाणेण सप्पमुद्दअं कप्पिदव्वं । ता अण्णेसीअदुत्ति ।

धारिणी । एदं सप्पमुद्दअं अङ्गुलीअअं । पच्छा मह हत्थे देहि णं ।

राजा । जयसेने कर्मसिद्धावाशु प्रतिपत्तिमानय ।

जयसेना । जं देवो आणवेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

परिव्राजिका । यथा हृदयमाचष्टे तथा निर्विषो गौतमः ।

राजा । भूयादेवं ।

॥ प्रविश्य जयसेना ॥

जयसेना । जेदु जेदु भट्टा । णिव्वुत्तविसवेगो गोदमो मुहुत्तेण पकिदित्थो संवुत्तो ।

धारिणी । दिट्ठिआ वचणीआदो मुत्तम्हि ।

प्रतीहारी । एसो उण वाहतओ अमच्चो विण्णवेदि । राअकज्जं बहु मन्तिदव्वं । दंसणेण अणुग्गहं इच्छामित्ति ।

धारिणी । गच्छदु अज्जउत्तो कज्जसिद्धीए ।

राजा । देवि आतपाक्रान्तो ऽयमुद्देशः । शीतक्रियास्य प्रशस्ता । तदन्यत्र नीयतां शयनीयं ।

धारिणी । पालिआ अज्जउत्तवअणं अणुचिट्ठध ।

॥ परिजनस्तथाप्रक्रान्तः । निष्क्रान्ता देवी परिजनश्च ॥

राजा । जयसेने गूढेन पथा प्रमदवनं प्रापय ।

जयसेना । एदु एदु देवो ।

राजा । जयसेने ननु समाप्तकार्य्यो गौतमः ।

जयसेना । अह्इं ।

राजा ।

इष्टाधिगमनिमित्तं प्रयोगमेकान्तसाध्यमपि मत्वा ।
संदिग्धमेव सिद्धौ कातरमाशङ्कते चेतः ॥ ६३ ॥

॥ प्रविश्य विदूषकः ॥

विदूषकः । जेदु जेदु भवं । सिद्धाणि दे मङ्गलकम्माणि ।

राजा । जयसेने त्वमपि नियोगमशून्यं कुरु ।

जयसेना । जं देवो आणावेदि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

राजा । गौतम त्वुद्रा माधविका न खलु किंचिद्विचारितमनया ।

विदूषकः । देवीए अङ्गुलीअमुद्दअं देक्खिअ कहं विआरेदि ।

राजा । न खलु मुद्रामधिकृत्य ब्रवीमि । तयोर्द्वयोः किंनिमित्तो मोक्षः किं वा देव्या परिजनमतिक्रम्य भवान्संदिष्ट इत्येवमनया प्रष्टव्यं ।

विदूषकः । णं पुच्छिदोम्हि । पुणो मन्दस्सवि मे तहि पच्चुप्पणं उत्तरं आसि ।

राजा । कथ्यतां ।

विदूषकः । भणिदा मए । देव्वचिन्तएहिं विण्णाविदो राआ सोवसग्गं वो णक्खत्तं । सव्वबन्धमोक्खो करीअदुत्ति । तं सुणिअ देवीए इरावदीए चित्तं रक्खन्तीए राआ किल मोअअदित्ति अहं संदिट्ठोत्ति । तदो युज्जदित्ति ताए संवादिदो अत्थो ।

राजा ॥ विदूषकं परिष्वज्य ॥ सखे प्रियो ऽहं तव ।

न हि बुद्धिगुणेनैव सुहृदामर्थदर्शनं ।
कार्यसिद्धिपथः सूक्ष्मः स्नेहेनाप्युपलभ्यते ॥ ६४ ॥

विदूषकः । तुवरदु भवं । समुद्दगेहके सहीसहिदं मालविश्रं ठाविश्र भवन्तं पच्चुग्गदोम्हि ।

राजा । अहमेनां संभावयामि । गच्छाग्रतः ।

विदूषकः । एदु एदु भवं ॥ परिक्रम्य ॥ एदं समुद्दगेहकं ।

राजा ॥ साशङ्कं ॥ वयस्य एषा कुसुमावचयव्यग्रहस्ता सख्यास्त इरावत्याः परिचारिका चन्द्रिका संनिकृष्टमागच्छति । इतस्तावदावां भित्तिगूढौ भवावः ।

विदूषकः । अहो कुम्भीलएहिं कामुएहिं च परिहरणीआ चन्दिआ ।

॥ उभौ यथासमर्थितं कुरुतः ॥

राजा । कथं नु ते सखी मां प्रतिपालयति । एह्येनां गवाक्षमाश्रित्य यावदवलोकयामि ।

विदूषकः । तहा ।

॥ उभौ विलोकयन्तौ स्थितौ ॥

॥ प्रविष्टा मालविका बकुलावलिका च ॥

बकुलावलिका । सहि पणम भट्टारं ।

मालविका । णमो दे जो पासदो पेक्खीअदि ।

राजा । शङ्के मे प्रतिकृतिं निर्दिशति ।

मालविका ॥ सहर्षं द्वारमवलोक्य ॥ हला मं विप्पलम्भेसि ।

राजा । हर्षविषादाभ्यामत्रभवत्याः प्रीतो ऽस्मि ।

सूर्योदये भवति या सूर्यास्तमये च पुण्डरीकस्य ।
वदनेन सुवदनायास्ते समवस्थे क्षणाद्व्यूढे ॥ ६५ ॥

बकुलावलिका । णं एस चित्तगदो भट्टा ।

उभे ॥ प्रतिपद्य ॥ जेदु जेदु भट्टा ।

मालविका । तस्सिं संभमे ठिदा भट्टिणो रूवस्स ण तह वित्तण्हम्हि जह अज्ज मए भाविदो अवितण्हदंसणो भट्टा ।

विदूषकः । सुदं भवदा । ण किं अत्तभोदी तुए जह दिट्ठा तह ण दिट्ठो भवं । मुधा दाणिं मञ्जूसा विअ रअणभाण्डं जोव्वणगव्वं वहेसि ।

राजा । सखे कुतूहलवानपि निसर्गशालीनः स्त्रीजनः । पश्य

कार्त्स्न्येन निर्वर्णयितुं च रूपं
इच्छन्ति तत्पूर्वसमागमानां ।
ननु प्रियेष्वायतलोचनानां
समग्रवर्तीनि विलोचनानि ॥ ६६ ॥

मालविका । हला का एसा पासपरिवत्तिदवअणेण भट्टिणा सिणिद्धाए दिट्ठीए णिज्झाअदि ।

बकुलावलिका । णं इअं पासगदा इरावदी ।

मालविका । सहि अदक्खिणो विअ मे भट्टा पडिभादि जो सव्वं देवीअणं उज्झिअ एक्काए मुहे बद्धलक्खो ।

बकुलावलिका ॥ आत्मगतं ॥ चित्तगदं भट्टारं परमत्थदो संकप्पिअ असूइस्सदि । भोदु कीलइस्सं दाव एदाए ॥ प्रकाशं ॥ हला भट्टिणो वल्लहा एसा ।

मालविका । तदो किं दाणिं अत्ताणं आआसिअ ॥ इति सासूयं परावर्तते ॥

राजा । सखे पश्य पश्य ।

भ्रूभङ्गभिन्नतिलकं स्फुरिताधरोष्ठं
सासूयमाननमितः परिवर्तयन्त्या ।

कालापराधविषये ऽप्यनया विनेतुः
संदर्शितेव ललिताभिनयस्य शिक्षा ॥ ६७ ॥

विदूषकः । अणुणअसज्जो दाणिं होहि ।

मालविका । अज्ज गोदमो पच्छा एव्व सेवदि णं ॥ इति पुनः स्थानान्तराभिमुखी भवितुमिच्छति ॥

बकुलावलिका ॥ मालविकां रुद्धा ॥ ण हि ण हि । कुविदा दाणिं तुमं ।

मालविका । जदि चिरं कुविदं एव्व मं मणेसि एस पच्चाणी अदु कोवो ।

राजा ॥ उपेत्य ॥

कुप्यसि कुवलयनयने चित्रार्पितचेष्टया कथय किमिदं मे ।
ननु तव साक्षादयमहमनन्यसाधारणो दासः ॥ ६८ ॥

बकुलावलिका । जेदु जेदु भट्टा ।

मालविका ॥ आत्मगतं ॥ कहं चित्तगदो भट्टा मए असूइदो ॥ प्रकाशं सव्रीडवचनमञ्जलिं करोति ॥

॥ राजा मदनकातर्यं रूपयति ॥

विदूषकः । किं भवं उदासीणो विअ ।

राजा । अविश्वसनीयत्वात्सख्यास्ते ।

विदूषकः । अत्तभोदीए कहं तव अविस्सासो ।

राजा । श्रूयतां ।

पथि नयनयोः स्थित्वा स्थित्वा तिरोभवति क्षणा
त्सरति सहसा बाह्वोर्मध्यं गताप्यबला सती ।
मनसिजरुजा क्लिष्टस्यैवं समागममायया
कथमपि सखे विश्रब्धं स्यादिमां प्रति मे मनः ॥ ६९ ॥

बकुलावलिका । सहि बहुसो किल भट्टा विप्पलद्धो । ता अत्ता वीससणीओ करीअदु ।

मालविका । मम उण मन्दभाआए सिविणअसमागमोवि भट्टिणो दुल्लहो आसि ।

बकुलावलिका । एदु भट्टा देहि से उत्तरं ।

राजा ।

उत्तरेण किमात्मैव पञ्चबाणाग्निसाक्षिकं ।
तव सख्यै मया दत्तो न सेव्यः सेविता रहः ॥ ७० ॥

बकुलावलिका । अणुगिहीदम्हि ।

विदूषकः ॥ परिक्रम्य ससंभ्रमं ॥ बउलावलिए असोअपल्लवाइं अहिलङ्घइदुं इच्छदि हरिणो । एहि णिवारेम णं ।

बकुलावलिका । तह ॥ इति प्रस्थिता ॥

राजा । एवमेवास्मिन्नक्षणीये अविलम्बितेन भवितव्यं ।

विदूषकः । एव्वंपि गोदमो णिद्दिसीअदि ।

बकुलावलिका । अज्जगोदम अहं अप्पआसे चिट्ठामि । तुमं दुवाररक्खओ होहि ।

विदूषकः । जुज्जदि ।

॥ निष्क्रान्ता बकुलावलिका ॥

विदूषकः । इमं दाव फलिहत्थम्भं संसिदो भोमि ॥ तथा कृत्वा ॥ अहो सुहप्फरिसदा सिलाविसेसस्स ॥ इति निद्रायते ॥

॥ मालविका ससाध्वसं तिष्ठति ॥

राजा । विसृज सुन्दरि संगमसाध्वसं
तव चिरात्प्रभृति प्रणयोन्मुखे ।

परिगृह्णाण गते सहकारतां
त्वमतिमुक्तलताचरितं मयि ॥ ७१ ॥

मालविका । देवीभग्रादो ग्रत्तणोवि पिग्रं कादुं ण पारेमि ।

राजा । न भेतव्यं ।

मालविका ॥ सोपालम्भं ॥ जो ण भाग्रदि सो मए भट्टिणीदंसणे दिट्ठसमावत्थो भट्टा ।

राजा ।

दाक्षिण्यं नाम बिम्बोष्ठि नायकानां कुलव्रतं ।
तन्मे दीर्घाक्षि ये प्राणास्ते त्वदाशानिबन्धनाः ॥ ७२ ॥

तदनुगृह्यतां चिरानुरक्तो ऽयं जनः ॥ इति संश्लेषमुपनयति ॥

॥ मालविका परिहरति नाट्येन ॥

राजा । रमणीयः खलु नवाङ्गनानां मदनविषयावतारः । एषा हि

हस्तं कम्पयते रुणद्धि रसनाव्यापारलोलाङ्गुलीः
स्वौ हस्तौ नयति स्तनावरणतामालिंग्यमाना बलात् ।
पातुं पक्ष्मलनेत्रमुन्नमयतः साचीकरोत्याननं
व्याजेनाप्यभिलाषपूरणसुखं निर्वर्तयत्येव मे ॥ ७३ ॥

॥ ततः प्रविशतीरावती निपुणिका च ॥

इरावती । णिउणिए सच्चं तुमं परिगदत्था चन्दिग्राए । समुद्दगेहकालिन्दसरदो ग्रज्जगोदमो दिट्ठोत्ति ।

निपुणिका । ग्रणहा कहं भट्टिणीए विणावीग्रदि ।

इरावती । तेण हि तहिं एव्व गच्छम्ह संसग्रादो मुत्तुं पिग्रवग्रस्सं पुच्छिदुं च ।

निपुणिका । सावसेसं विश्र भट्टिणीए वश्रणं ।

इरावती । श्रणं च । चित्तगदं श्रज्जउत्तं पसादइस्सं ।

निपुणिका । श्रह दाणिं कहं णु भट्टा एव्वं श्रणुणीश्रदि ।

इरावती । मुद्धे जारिसो चित्तगदो तारिसो एव्व श्रणसंकलाह्नि श्रश्रो श्रज्जउत्तो । केवलं उवश्रारादिक्कमं पमज्जिदुं श्रश्रं श्रारम्भो ।

निपुणिका । इदो इदो भट्टिणी ।

॥ उभे परिक्रामतः ॥

॥ प्रविश्य चेटी ॥

चेटी । जेदु जेदु भट्टिणी । देवी भणादि । ण एसो मच्छरस्स कालो तव बहुमाणं वड्ढिदुं । इश्रं वश्रस्सिश्राए सह णिश्रलबन्धणे किदा मालविश्रा । जदि श्रणुमणेसि श्रज्जउत्तंपि तव किदे विणाबइस्सं ।

इरावती । णाश्ररिए विण्णवेहि देविं । काश्रो वश्रं भट्टिणीणिदिं जेदुं । परिश्रणणिगलेण मइ दंसिदो श्रणुग्गहो । कस्स वा पसाएण श्रश्रं जणो वड्ढदित्ति ।

चेटी । तह ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

निपुणिका ॥ परिक्रम्यावलोक्य च ॥ एस दुवारे समुद्दगेहकस्स विपणिगदो विश्र पुसहो गोदमो श्रासीणो एव्व णिद्दाश्रदि ।

इरावती । किं णु खु श्रचाहिदं । सावसेसो विश्र विसविश्रारो भवे ।

निपुणिका । पसण्णमुहवण्णो दीसदि । श्रवि श्र धुवसिद्धिणा चिइस्सिदो । ता से श्रसङ्किणिज्जं पावं ।

विदूषकः ॥ उत्स्वप्नायते ॥ भोदि मालविए ।

निपुणिका । सुदं भट्टिणीए । कस्स वा एसो श्रत्तणीश्रो ।

अब्भवक्कारिअसदावे अकिदग्घो सकामो । इदो सव्वं कालं सोत्थिव अणमोदरहिं कुक्खिं पूरिअ संपदं मालविअं सिविणावेदि ।

विदूषकः । इरावदिं अदिक्कमन्ती होहि ।

निपुणिका । एदं अच्चाहिदं । भुअंगभीअं बम्हवन्धुं इमिणा भुअंगकुडिलेण अत्तणो दण्डकट्ठेण अन्तरिदा ताडइस्सं ।

इरावती । अरुहदि किदग्घो सप्पदंसणं ।

॥ निपुणिका विदूषकस्योपरि दण्डकाष्ठं पातयति ॥

विदूषकः ॥ सहसा प्रबुध्य ॥ अविहा अविहा । दव्वीकरो मे उवरि परिपडिदो ।

राजा ॥ सहसोपसृत्य ॥ न भेतव्यं न भेतव्यं ।

मालविका ॥ अनुसृत्य ॥ मा दाव सहसा णिक्कमिस्ससि । सप्पो त्ति भणादि ।

इरावती । हद्धी हद्धी । भट्टा दाव इदो एव्व धावदि ।

विदूषकः ॥ सप्रहासं ॥ कहं दण्डकट्ठं इदं । अहं पुण आणे । जं मए केदअकण्डएहिं दंसं करिअ सप्पस्स अअसो किदं तं मे फलिदंत्ति ।

॥ ततः प्रविशति पटाक्षेपेण बकुलावलिका ॥

बकुलावलिका । मा खु भट्टा पविसदु । इह कुडिलगई सप्पो विअ दीसदि ।

इरावती ॥ राजानं सहसोपसृत्य ॥ अवि णिव्विग्घमणोरहो दिवासंकेदो मिहुणास्स ।

॥ सर्व्व इरावतीं दृष्ट्वा संभ्रान्ताः ॥

राजा । प्रिये अपूर्वो ऽयमुपचारः ।

इरावती । बउलावलिए उद्धाहिआरविसआ संपुणा दे पइणा ।

बकुलावलिका । पसीददु भट्टिणी । किं मए किदंत्ति देवो पुच्छिदव्वो । ददुरा वाहरत्तिति किं देवो पुहविं वरिसिदुं सुमरेदि ।

विदूषकः । मा दाव भोदीए दंसणमेत्तेण अत्तभवं पणिबाउल्लहुणं विसुमरिदो भोदि । तुमं पुण पसादं ण गेण्हसि ।

इरावती । कुबिदाबि अहं किं करइस्सं ।

राजा । एवमेतत् । अस्थाने कोप इत्यनुपपन्नं त्वयि ।

कदा मुखं वरतनु कारणादृते
तवागतं क्षणमपि कोपपात्रतां ।
अपर्वणि ग्रहकलुषेन्दुमण्डला
विभावरी कथय कथं भविष्यति ॥ ७४ ॥

इरावती । अत्याणेत्ति सुट्ठु अवधारिदं अज्जउत्तेण । अणासंकेदेसु अम्हाणं भाअधेएसु जदि उण कुप्पे ण अहं हस्सा भवे ।

राजा । त्वमन्यथा कल्पयसि । अहं पुनः सत्यमेव कोपस्थानं न पश्यामि । कुतः ।

नार्हति कृतापराधो ऽप्युत्सवदिवसेषु परिजनो बन्धं ।
इति मोचिते मयैते प्रणिपतितुं मामुपगते च ॥ ७५ ॥

इरावती । णिउणिए गच्छिअ देविं विण्णवेहि । दिट्ठं पडिवक्खवादित्तणं । अवहिदं मे हिअअं अज्जोत्ति ।

निपुणिका । तह ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

विदूषकः ॥ आत्मगतं ॥ अणत्थो संपडिदो बन्धणब्भट्ठो गेहकबोदओ विडालिआए आलोए पडिदो ।

॥ प्रविश्य निपुणिका ॥

निपुणिका । देवि जदिच्छादिट्ठाए माहविआए आचक्खिदं । एव्वं णिमित्तं ॥ इति कर्णे कथयति ॥

इरावती ॥ आत्मगतं ॥ उववष्णं सव्वं एव्व । बम्हबन्धुणा उब्भिण्णो पओओ ॥ विदूषकं विलोक्य प्रकाशं ॥ इअं अस्स कामतन्तसचिवस्स बम्हबन्धुणो णीदी ।

विदूषकः । भोदि जदि णीदीए एक्कंपि अक्खरं पढेअं णं अत्तभवं संसिदो भवे ।

राजा ॥ अपवार्य ॥ कथं नु खल्वस्मात्संकटान्मोच्यावहे ।

॥ प्रविश्य सावेगा जयसेना ॥

जयसेना । देव कुमारी वसुलच्छी कन्दुअं अणुधावन्ती पिङ्गलवाणरेण बलिअं वित्तासिदा । अङ्कणिसण्णा देवीए पवादकिसलअं विअ वेवमाणा ण किंपि पडिवज्जदि ।

राजा । कष्टं कष्टं । कातरो बालभावः ।

इरावती ॥ सावेगं ॥ तुअरदु तुअरदु अज्जउत्तो णं समासासइदुं मा से संदावजणिदो विआरो वड्ढदु ।

राजा । अहमेनां संज्ञापयामि ॥ इति सत्वरं निष्क्रामति ।

विदूषकः । साहु रे पिङ्गलवाणर साहु । परित्तादो तुए सबक्खो ।

॥ निष्क्रान्तो राजा विदूषकश्चेरावती निपुणिका प्रतीहारी च ॥

मालविका । देविं चिन्तिअ वेवइ मे हिअअं । ण आणे संपदि किं अदो अणुभविदव्वं भविस्सदित्ति ।

॥ नेपथ्ये ॥ अच्चरिअं अच्चरिअं । अपुण्णे पञ्चरत्ते दोहलस्स मउले

हिं संणद्धो तवणीआसोओ । जाव देवीए णिवेदेमि ।

॥ उभे श्रुत्वा प्रहृष्टे ॥

बकुलावलिका । आसासदु सही । सच्चपइण्णा देवी ।

मालविका । तेण अहं पमदवणपालिआए पिढ्ढदो भोमि ।

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति चतुर्थो ऽङ्कः ॥

प्रथमः ।

परभृतकलव्याहारेषु त्वमात्तरतिर्मधुं
नयसि विदिशातीरोद्यानेष्वनङ्ग इवाङ्गवान् ।
विजयकरिणामालानाङ्कैरपोढ्वलस्य ते
वरद वरदारोधो वृक्षैः सहावनतो रिपुः ॥ ७६ ॥

द्वितीयः ।

विरचितपदं वीरप्रीत्या सुरोपमसूरिभि
श्चरितमुभयोर्मध्ये कृत्य स्थितं क्रथकैशिकान् ।
तव कृतवतो दण्डानीकैर्विदर्भपतेः श्रियं
परिघगुरुभिर्दोर्भिर्विर्जोः प्रसह्य च रुक्मिणीं ॥ ७७ ॥

प्रतीहारी । एसो जअसद्सूइदप्पत्थाणो भट्टा इदो एव्व आअच्छदि । अहंपि दाव इमस्स मुहादो समोसरिअ एदं मुहालिन्दतोरणं समस्सिदा भोमि ॥ एकान्ते स्थिता ॥

॥ प्रविश्य सवयस्यो राजा ॥

राजा ।

कान्तां विचिन्त्य सुलभेतरसंप्रयोगां
श्रुत्वा विदर्भपतिमानमितं बलैश्च ।
धाराभिरातप इवाभिहतं सरोजं
दुःखायते च हृदयं सुखमश्नुते च ॥ ७८ ॥

विदूषकः । इह पेक्खामि एकन्तसुहिदो भवं भविस्सदित्ति ।

राजा । कथमिव ।

विदूषकः । अज्ज किल देवीए धारिणीए पण्डिदकोसिआ भणिदा । भअवदि तुमं जदि पसाहणगव्वं वहेसि दंसेहि दाव मा

लविआए सरीरे विवाहणेवत्थंत्ति । तदा सविसेसकोदूहल्लं अलं किदा मालविआ तत्तभोदीए । कदावि पूरए भवदो मणोरहं ।

राजा । सखे मदपेक्षामनुप्राप्यानया धारिण्या पूर्वचरितैः संभाव्यत एवैतत् ।

प्रतीहारी ॥ उपगम्य ॥ जेदु जेदु देवो । देवी विण्णवेदि । तवणी आसोअस्स कुसुमुग्गमसिरिं अज्जउत्तेण सह पच्चक्खीकादुं इच्छामित्ति ।

राजा । ननु तत्रैव देवी ।

प्रतीहारी । अहइं । जहा तुह संमाणसुहं अन्तेउरं विसज्जिअ मालविआपुरोएण अत्तणो परिअणेण सह देवं पडिवालेदि ।

राजा ॥ सहर्षं विदूषकं विलोक्य ॥ जयसेने गच्छाग्रतः ।

प्रतीहारी । एदु एदु देवो ॥ इति परिक्रामति ॥

विदूषकः ॥ विलोक्य ॥ भो वअस्स किंचि परिवुत्तजोव्वणो विअ वसन्तो पमदवणे लक्खीअदि ।

राजा । यदाह भवान् ।

अग्रे विकीर्णकुरबकफलजालकह्रीयमानसहकारं ।
परिणाममुखमिदमृतोरुत्सुकयति यौवनं चेतः ॥ ७९ ॥

विदूषकः । भो अअं सो दिण्णणेवत्थो विअ कुसुमत्थवएहिं तव णीआसोओ । आलोएदु भवं ।

राजा । स्थाने खलु प्रसवमन्थरो ऽभूद्यमनन्यसाधारणीं शोभां पुष्यति । पश्य

सर्वाशोकलतानां प्रथमं सूचितवसन्तविभवानां ।
निर्वृत्तदोहदे ऽस्मिन्संक्रान्तानीव मुकुलानि ॥ ८० ॥

विदूषकः । तह वीसद्धो होहि । अम्हासु तहगदेसुवि धारि

णी पासपरिवत्तिश्रं मालविश्रं श्रणुमणेदि ।

राजा ॥ सहर्षं ॥ पश्य पश्य सखे ।

मामियमभ्युत्तिष्ठति देवी विनयादनूत्थिता प्रियया ।
विस्मृतहस्तकमलया नरेन्द्रलक्ष्म्या वसुमतीव ॥ ८१ ॥

॥ ततः प्रविशति धारिणी मालविका परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः ॥

मालविका ॥ श्रात्मगतं ॥ जाणामि णिमित्तं कोदुश्रालंकारस्स । तह वि मे हिश्रश्रं विसिणीपत्तगदं विश्र सलिलं वेबदि । दक्खिणेदरं णश्रणं श्र बहुसो फुरइ ।

विदूषकः । भो वश्रस्स विवाहणेबत्थेण सविसेसं खु सोहदि श्रत्तभोदी मालविश्रा ।

राजा । पश्याम्येनां । एषा

अनतिलम्बिदुकूलनिवासिनी
लघुभिराभरणैः प्रतिभाति मे ।
उडुगणैरुदयोन्मुखचन्द्रिका
हतहिमैरिव चैत्रविभावरी ॥ ८२ ॥

धारिणी ॥ उपेत्य ॥ जेदु जेदु श्रज्जउत्तो ।

विदूषकः । वड्ढदु भोदी ।

परिव्राजिका । विजयतां देवः ।

राजा । भगवति श्रभिवादये ।

परिव्राजिका । श्रभिप्रेतसिद्धिरस्तु ।

देवी ॥ सस्मितं ॥ श्रज्जउत्त एस दे श्रम्हेहिं तरुणीजणसहाश्रस्स श्रसोश्रो संकेदगेहको संकप्पिदो ।

विदूषकः । भो श्राराहिश्रोसि ।

राजा ॥ सव्रीडमशोकमभितः परिक्रामन् ॥

नायं देव्या भाजनत्वं न नेयः
सत्काराणामीदृशानामशोकः ।
यः सावज्ञो माधवश्रीनियोगे
पुष्पैः शंसत्यादरं त्वत्प्रयत्ने ॥ ८३ ॥

विदूषकः । भो वीसद्धो भविअ जोव्वणवदिं पेक्ख ।

धारिणी । कं ।

विदूषकः । तवणीआसोअस्स कुसुमसोहं ।

॥ सर्वे उपविशन्ति ॥

राजा ॥ मालविकां विलोक्यात्मगतं ॥ कष्टः खलु संनिधिवियोगः ।

अहं रथाङ्गनामेव प्रिया सहचरीव मे ।
अननुज्ञातसंपर्का धारिणी रजनीव नौ ॥ ८४ ॥

॥ प्रविश्य कञ्चुकी ॥

कञ्चुकी । जयतु जयतु देवः । अमात्यो विज्ञापयति । तस्मिन्विदर्भराजोपायने द्वे शिल्पकारिके मार्गपरिश्रमादलघुशरीरे इति कृत्वा न प्रवेशिते । संप्रति देवोपस्थानयोग्ये । तदाज्ञां देवो दातुमर्हति ।

राजा । प्रवेशय ते ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रम्य ताभ्यां सह प्रविष्टः ॥ इत इतो भवत्यौ ।

प्रथमा ॥ जनान्तिकं ॥ हला रमणीए अपुव्वं विअ इमं राअउलं पविसन्तीए मे पसीददि हिअअं अन्भत्तसंगदो अप्पा ।

द्वितीया । जोसिणीए मह्वि एव्वं । अत्थि खु लोअप्पवादो ।

आगामि सुहं दुक्खं वा किंअअसमवत्था कहेदित्ति ।

प्रथमा । सच्चो दाणिं होदु ।

कञ्चुकी । एष देव्या सह देवस्तिष्ठति । उपसर्पतां भवत्यौ ।

॥ उभे उपसर्पतः । चेट्यौ मालविकां परिव्राजिकां च दृष्ट्वा परस्परमवलोकयतः ॥

उभे ॥ प्रणिपत्य ॥ जेदु जेदु भट्टा । जेदु जेदु भट्टिणी ॥ राज्ञात्तयोभे प्रविष्टे ॥

राजा । कस्यां कलायामभिविनीते भवत्यौ ।

उभे । भट्टा संगीदए अब्भन्तरम्ह ।

राजा । देवि गृह्यतामनयोरन्यतरा ।

धारिणी । मालविए इदो । दक्खदरा संगीदसहाइणी दे का रुच्चदि ।

उभे ॥ मालविकां दृष्ट्वा ॥ अम्मो भट्टिदारिआ । जेदु जेदु भट्टिदारिआ ॥ इति प्रणिपत्य तया सह बाष्पं विसृजतः ॥

॥ सर्वे विलोकयन्ति ॥

राजा । के भवत्यौ का वेयं ।

प्रथमा । अम्हाणं भट्टिदारिआ ।

राजा । कथमिव ।

उभे । सुणादु भट्टा । जो सो भट्टिणा विजअदण्डेहिं विदब्भणाहं वसीकरिअ बन्धणादो मोइदो कुमारो माहवसेणो णाम । तस्स इअं कणीअसी बहिणिआ मालविआ णाम ।

धारिणी । कहं राअदारिआ इअं । चन्दणं खु मए पादुआव देसेण दूसिदं ।

राजा । अथात्रभवती कथमित्थंभूता ।

मालविका ॥ निःश्वस्यात्मगतं ॥ विहिणिओएण ।

द्वितीया । भट्टिदाअदवसं गदे भट्टिदारए माहवसेणो तस्स अम चेण अज्जसुमदिणा अम्हारिसं परिअणं उज्झिअ गूढं आणीदा एसा ।

राजा । श्रुतपूर्वं मयैतत् । ततस्ततः ।

द्वितीया । भट्टा अदो अवरं ण आणामि ।

परिव्राजिका । अतः परमहं मन्दभागिनी कथयिष्यामि ।

उभे । भट्टिदारिए अज्जकोसिईए विअ सरसंजोगो । णं सा एव्व ।

मालविका । अह्इं ।

उभे । जदिवेसधारिणी अज्जकोसिई दुक्खेण विभावीअदि । भ अवदि णमो दे ।

परिव्राजिका । स्वस्ति भवतीभ्यां ।

राजा । कथमाप्तवर्गो ऽयं भगवत्याः ।

परिव्राजिका । एवमेतत् ।

विदूषकः । तेण कहेदु दाणिं भअवदी अत्तभोदीवुत्तन्तं दाव असेसं ।

परिव्राजिका ॥ सविक्लव्यं ॥ तावच्छ्रूयतां । माधवसेनसेविनं ममा ग्रजं सुमतिमवगच्छ ।

राजा । उपलक्षितः । ततस्ततः ।

परिव्राजिका । इमां तथागतभ्रातृकां मया सार्धमपवाह्य भवत्सं बन्धापेक्षया पथिकसार्थं विदिशागामिनमनुप्रविष्टः ।

राजा । ततस्ततः ।

परिव्राजिका । स च गन्तव्यमन्तरेण निविष्टो गताधा बणिग्जनः ।

राजा । किं चान्यत् ।

परिव्राजिका । ततः

तूणीरपट्टपरिणद्धभुजान्तराल
मापार्ष्णिलम्बिशिखिबर्हकलापधारि ।
कोदण्डपाणि निनदत्प्रतिरोधकाना
मापातदुःप्रसहमाविरभूदनीकं ॥ ८५ ॥

॥ मालविका भयं रूपयति ॥

विदूषकः । भोदि मा भाआहि । अदिक्कन्तं खु अत्तभोदी कहेदि ।

राजा । ततस्ततः ।

परिव्राजिका । ततो मुहूर्तबद्धायुधास्ते पराङ्मुखीभूताः सार्थवाह योद्धारस्तस्कराः ।

राजा । भगवति अतः कष्टमिदानीं श्रोतव्यं ।

परिव्राजिका । ततः स मत्सोदर्यः

इमां परीप्सुर्दुर्जातेः पराभिभवकातरां ।
भर्तृप्रियः प्रियैर्भर्तुरानृण्यमसुभिर्गतः ॥ ८६ ॥

मालविका । आं हा हदो सुमदी णं ।

द्वितीया । तदो खु भट्टिदारिआए इअं समवत्था संवुत्ता ।

॥ परिव्राजिका बाष्पं सृजति ॥

राजा । भगवति तनुत्यजामीदृशी लोकयात्रा । न शोच्यस्तत्र भवान् । सफलीकृतभ्रातृपिण्डस्तपस्वी ।

परिव्राजिका । ततो ऽहं मोहमुपागता । यावत्संज्ञां प्रतिलेभे तावदियं दुर्लभदर्शना संवृत्ता ।

राजा । महत्खलु कृच्छ्रमनुभूतं तत्रभवत्या ।

परिव्राजिका । ततो भ्रातुः शरीरमग्निसात्कृत्वा पुनर्नवीकृतदुःखया त्वदीयं देशमवतीर्य काषाये गृहीते ।

राज्ञा । युक्तः सज्जनस्यैष पन्थाः । सेयमाटविकेभ्यो वीरसेनं वीरसेनाद्देवीं गता । देवगृहे लब्धप्रवेशया मया दृष्टेत्येवमवसानं कथायाः ।

मालविका ॥ आत्मगतं ॥ किं णु खु भट्टा भणादि ।

राजा । अहो परिभवे प्रहारिणो विनिपातः । कुतः

प्रेष्यभावेन नामेयं देवीशब्दक्षमा सती ।
स्नानीयवस्त्रक्रियया पत्रोर्णं वोपयुज्यते ॥ ८७ ॥

धारिणी । भअवदि तुए अहिजणवदिं मालविअं अणाचक्खन्तीए असंपदं किदं ।

परिव्राजिका । शान्तं पापं । कारणेन खलु मया नैर्घृण्यमवलम्बितं ।

धारिणी । किं विअ तं कारणं ।

परिव्राजिका । इयं पितरि जीवति केनापि देवयात्रागतेन शिवादेशकेन साधुना मत्समक्षं व्यादिष्टा । वत्सरमात्रमियं प्रेष्यभावमनुभूय ततः सदृशभर्तृगामिनी भविष्यति । विदर्भगतमनुष्ठेयमवधारितमस्माभिः । देवस्य तावदभिप्रायं श्रोतुमिच्छामीति ।

राजा । तत्रभवतोर्यज्ञसेनमाधवसेनयोर्द्वैराज्यमवस्थापयितुकामो ऽस्मि ।

तौ पृथग्वरदाकूले शिष्टामुत्तरदक्षिणे ।
नक्तं दिनं विभज्योभौ शीतोष्णकिरणाविव ॥ ८८ ॥

कञ्चुकी । देव एवममात्यपरिषदे विज्ञापयामि ।

॥ राज्ञाङ्गुल्यानुमन्यते ॥

॥ निष्क्रान्तः कञ्चुकी ॥

प्रथमा ॥ जनान्तिकं ॥ भट्टिदारिए दिट्ठिआ भट्टिदारओ अद्धरज्जे पडिट्ठं गमिस्सदि ।

मालविका । एदं दाव बहुमणिदव्वं जो जीविदसंसआदो विमुत्तो ।

॥ पुनः प्रविश्य कञ्चुकी ॥

कञ्चुकी । विजयतां देवः । अमात्यो देवस्य विज्ञापयति । कल्याणी देवस्य बुद्धिः । मन्त्रिपरिषदो ऽप्येतदेव दर्शनं ।

द्विधा विभक्तां श्रियमुद्वहन्तौ
धुरं रथाश्वाविव संगृहीतुः ।
तौ स्थास्यतस्ते नृपतेर्निदेशे
परस्परावग्रहनिर्विकारौ ॥ ८१ ॥

राजा । तेन हि मन्त्रिपरिषदं ब्रूहि । सेनान्ये वीरसेनाय कथ्यतामेवं क्रियतामिति ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रम्य सप्राभृतकं लेखं गृहीत्वा पुनः प्रविष्टः ॥

कञ्चुकी । अनुष्ठिता प्रभोराज्ञा । अयं देवस्य सेनापतेः पुष्पमित्रस्य सकाशात्सोत्तरीयप्राभृतको लेखः प्राप्तः । प्रत्यक्षीकरोत्वेनं देवः ।

॥ राजोत्थाय प्राभृतकं सोपचारं गृहीत्वा सलेखं परिजनायार्पयति । परिजनो लेखं नाट्येनोद्घाटयति ॥

धारिणी । अम्महे तदोमुहं एव्व णो हिअअं । सुणिस्सं दाव गुरुअणकुसलाणन्तरं वसुमित्तस्स वुत्तन्तं । अदिभारे खु पुत्तओ सेणापदी णिउत्तो ।

राजा ॥ उपविश्य वाचयति ॥ स्वस्ति यज्ञशरणात्सेनापतिः पुष्पमित्रो वैदिशस्थं पुत्रमायुष्मन्तमग्निमित्रं स्नेहात्परिष्वज्यानुदर्शयति । विदितमस्तु । यो ऽसौ राजयज्ञदीक्षितेन मया राजपुत्रशतपरिवृतं वसुमित्रं

गोप्तारमादिश्य वत्सराय निर्वर्तनीयो निरर्गलस्तुरंगमो विसर्जितः । स सिन्धोर्दक्षिणं रोधसि चरन्नश्वानीकेन यवनेन प्रार्थितः । तत उभयोः सेनयोर्महानासीत्संमर्दः ।

॥ धारिणी विषादं नाटयति ॥

राजा । कथमीदृशं संवृत्तं ॥ पुनर्वाचयति ॥

ततः परान्पराजित्य वसुमित्रेण धन्विना ।
प्रसह्य ह्रियमाणो मे वाजिराजो निवर्तितः ॥ १० ॥

धारिणी । इमिणा आससिदं मे हिअअं ।

राजा ॥ लेखशेषं वाचयति ॥ सो ऽहमिदानीमंशुमतेव सगरः पौत्रेण प्रत्याहृताश्वो यक्ष्ये । तदिदानीमकालहीनं विगतरोषचेतसा भवता वधूजनेन सह यज्ञसेवनायागन्तव्यमिति । अनुगृहीतो ऽस्मि ।

परिव्राजिका । दिष्ट्या पुत्रविजयेन दंपती वर्धेते ।

भर्तासि वीरपत्नीनां श्लाघ्यानां स्थापिता धुरि ।
वीरसूरिति शब्दो ऽयं तनयात्त्वामुपस्थितः ॥ ११ ॥

धारिणी । भोदि परितुट्ठम्हि जं पिदरं अणुजादओ वच्छओ ।

राजा । मौद्गल्य ननु कलभेन यूथपतेरनुकृतं ।

कञ्चुकी ।

नैतावता वीरविजृम्भितेन
चित्तस्य नो विस्मयमादधाति ।
यस्याप्रधृष्यः प्रभवस्त्वमुच्चै
रग्नेरपां दग्धुरिवोरुजन्मा ॥ १२ ॥

राजा । मौद्गल्य यज्ञसेनश्यालमुरीकृत्य मुच्यन्तां सर्वे बन्धनस्थाः ।

कञ्चुकी । यदाज्ञापयति देवः ॥ इति निष्क्रान्तः ॥

धारिणी । जयसेणे गच्छ मेलकप्पमुहीणं अन्तेउराणं पुत्तअस्स वुत्तन्तं णिवेदेहि ।

॥ प्रतीहारी प्रस्थिता ॥

धारिणी । एहि दाव ।

प्रतीहारी ॥ प्रतिनिवृत्य ॥ इअम्हि ।

धारिणी ॥ जनान्तिकं ॥ जं मए असोअदोहलणिओए मालविआए पडिणादं तं से अभिअणं च णिवेदिअ मम वअणेण इरावदिं अणुणेहि । तुए खु अअं संवादो ण भंसिदव्वोत्ति ।

प्रतीहारी । जं देवी आणवेदि ॥ इति निष्क्रम्य पुनः प्रविश्य च ॥ भट्टिणि पुत्तविजअणिमित्तेण परितोसेण अन्तेउराणं आभरणाणं मञ्जूसिअम्हि संवुत्ता ।

धारिणी । अलं । किं अचरिअं । साधारणो णं अब्भुदओ ।

प्रतीहारी ॥ जनान्तिकं ॥ भट्टिणि इरावदी विणवेदि । सरिसं खु पहुवीए पहवन्तीए तव वअणं । संकप्पिदे ण जुज्जदि अण्णहा कादुंत्ति ।

धारिणी । भअवदि तुए अणुमदं इच्छामि अज्जसुमदिणा पढमं किदं अज्जउत्तस्स मालविअं उववादेदुं ।

परिव्राजिका । इदानीमपि त्वमस्याः प्रभवसि ।

धारिणी ॥ मालविकां हस्ते गृहीत्वा ॥ इमं अज्जउत्तो पिअणिवेदणाणुरूवं पारितोसिअं पडीच्छदु ।

॥ राजा व्रीडां नाटयति ॥

धारिणी ॥ सस्मितं ॥ किं अवधीरेदि अज्जउत्तो ।

विदूषकः । एसो लोअधणावग्घरो लज्जाउलो होदित्ति ।

॥ राजा विदूषकमवेक्षते ॥

विदूषकः । अह्व देवीए अकुकिदप्पणिव्विसेसं मालविअं अत्त भवं पडिगेण्हिदुं इच्छदि ।

धारिणी । एदाए अ राअदारिआए अहिजणेण दिणो एव्व देवीसद्दो । किं पुणरुत्तेण ।

परिव्राजिका ।

अस्माकमुत्सवमणिर्मणिज्ञातिपुरस्कृतः ।
ज्ञातिरूपेण कल्याणि तर्हि संयोगमर्हति ॥ १३ ॥

धारिणी । मरिसेदु भअवदी अब्भुदकहाए पठमं णालक्खिदं । जअसेणे गच्छ दाव कोसिअं आणेहि ।

प्रतीहारी । जं भट्टिणी आणावेदि ॥ इति निष्क्रम्य पत्रोर्णे गृहीत्वा प्रविश्य ॥ देवि एदं ।

धारिणी ॥ मालविकामवगुण्ठनवतीं कृत्वा ॥ अज्जउत्त इअं पडिच्छीअ ।

राजा । त्वच्छासनं प्रत्यनुरक्ता वयं ॥ अपवार्य ॥ इन्त प्रतिगृहीतं ।

विदूषकः । अम्हहे देवीए अणुऊलदा धारिणीए ॥ इति परिजनम् अवलोकयति ॥

परिजनः ॥ मालविकामुपेत्य ॥ जेदु जेदु भट्टिणी ।

॥ धारिणी परिव्राजिकां निर्वर्णयति ॥

परिव्राजिका । देवि नैतच्चित्रं त्वयि ।

प्रतिपक्षेणापि पतिं सेवन्ते भर्तृवत्सलास्तन्व्याः ।
अन्यसरितामपि रसं समुद्रगाः प्रापयन्त्युदधिं ॥ १४ ॥

॥ प्रविश्य निपुणिका ॥

निपुणिका । जेदु जेदु भट्टा । इरावदी विण्णवेदि । जं हि उव

आरादिक्कमेण तदा अहं भट्टिणो अवराद्धा । णं सो अत्तणो भट्टा । अणुपदं भट्टिणो अणुव्वदं एव्व मए आअरिअं । संपदं पुष्पमणोरहो भट्टा जाओ । अहं संपसादमेत्तेण संभावइदव्वेत्ति ।

धारिणी । णिउणिए वसन्ते सेविदं अय्यउत्तो जाणिस्सदित्ति ।

निपुणिका । अणुगिहीदम्हि ॥ इति निष्क्रान्ता ॥

परिव्राजिका । देव त्वदुक्त्या त्वत्संबन्धेन चरितार्थं माधवसेनं त्वदाज्ञया दृष्ट्वा नयनसाफल्यं कर्तुमिच्छामि ।

धारिणी । ण जुत्तं भअवदि अम्हाणं परिच्चत्तुं ।

राजा । भगवति मदीयेष्वेव लेखेषु तत्रभवतस्त्वामुद्दिश्य सभाजनानि यातयिष्यामः ।

परिव्राजिका । युवयोः स्नेहात्परवानयं जनः ।

धारिणी । आणवेदु अय्यउत्तो । भूओवि दे किं पिअं उवअरिस्सं ।

राजा । मम तावदेतावदेव प्रियं ।

त्वं मे प्रसादसुमुखी भव चण्डि नित्य
मेतावदेव मृगये प्रतिपक्षहेतोः ।
आशास्यमीतिविगमप्रभृति प्रजानां
संपत्स्यते न खलु गोप्तरि नाग्निमित्रे ॥ १५ ॥

॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

॥ इति पञ्चमो ऽङ्कः ॥

अथ

प्राकृतभाषाव्याख्या

॥ पत्रं ५ ॥

चेटी । आज्ञप्तास्मि देव्या धारिण्याचिरप्रवृत्तोपदेशं छलिकं नाम नाट्यकमन्तरेण कीदृशी मालविकेति नाट्याचार्यमार्यगणदासं प्रष्टुं । तदावत्संगीतशालां गच्छामि ।

प्रथमा । हला कौमुदिके कुतस्त इयं धीरता यत्समीपे ऽप्यतिक्रामन्तीतो दृष्टिं न ददासि ।

द्वितीया । अहह बकुलावलिका । सखि देव्यायिदं शिल्पिसकाशादानीतं नाममुद्रासनाथमंगुलीयकं स्निग्धं निर्भालयन्ती तवोपालम्भे पतितास्मि ।

प्रथमा । स्थाने सज्जति ते दृष्टिः । अनेनांगुलीयकेनोद्भिन्नकिरणकेसरेण कुसुमित इव ते ऽग्रहस्तः ।

द्वितीया । हला कुत्र प्रस्थितासि ।

प्रथमा । देव्या वचनेन नाट्याचार्यमार्यगणदासं प्रष्टुमुपदेशग्रहणे कीदृशी मालविकेति ।

द्वितीया । सखि ईदृशेन व्यापारेणासंनिहितापि सा भर्त्रा कथं दृष्टा ।

॥ पत्रं ६ ॥

प्रथमा । आं । स जनो देव्याः पार्श्वगतश्चित्रे दृष्टः ।

द्वितीया । कथमिव ।

प्रथमा । शृणु । चित्रशालां गता देवी यदा प्रत्यग्रवर्णरागां चित्रलेखामाचार्यस्यावलोकयन्ती तिष्ठति । तस्मिन्नन्तरे भर्तोपस्थितः ।

द्वितीया । ततस्ततः ।

प्रथमा । उपचारानन्तरमेकासनोपविष्टेन भर्त्रा चित्रगताया देव्याः परिजनमध्यगतामासन्नपरिचारिकां दृष्ट्वा देवी पृष्टा ।

द्वितीया । किमिति ।

प्रथमा । अपूर्वेयं दारिका देव्यासन्ना लिखिता किंनामधेयेति ।

द्वितीया । आकृतिविशेष आदरः पदं करोति । ततः ।

प्रथमा । ततो ऽवधीरितवचनो भर्ता शङ्कितो देवीं पुनरप्यनुबन्धुं प्रवृत्तः । ततः कुमार्या वसुलक्ष्म्याचष्टं । आर्य एषा मालविकेति ।

द्वितीया । सदृशं खल्वेतद्बालभावस्य । ततो ऽपरं कथय ।

प्रथमा । किमन्यत् । सांप्रतं मालविका सविशेषं भर्तुर्दर्शनपथाद्रक्ष्यते ।

द्वितीया । हला अनुतिष्ठात्मनो नियोगं । अहमप्येतदङ्गुलीयकं देव्यायुपनेष्यामि ।

प्रथमा । एष नाट्याचार्यः संगीतशालान्निर्गच्छति । तावदस्यात्मानं दर्शयामि ।

॥ पत्रं ७ ॥

बकुलावलिका । आर्य वन्दे ।

बकुलावलिका । आर्य देवी पृच्छति । अप्युपदेशग्रहणे नातिक्लिश्यते वः शिष्या मालविकेति ।

बकुलावलिका । अतिक्रामन्तीमिवैरावतीं प्रेक्षे । कृतार्थेदानीं वः शिष्या यस्यां गुरुजन एवं तुष्यति ।

बकुलावलिका । अस्ति देव्या वर्णावरो भ्राता वीरसेनो नाम । स भर्त्रान्तपालदुर्गे नर्मदातीरे स्थापितः । तेन शिल्पाधिकारे योग्येयं दारिकेति भगिन्या देव्या उपायनं प्रेषिता ।

॥ पत्रं ८ ॥

बकुलावलिका । आर्य कुत्रेदानीं वः शिष्या ।

बकुलावलिका । तेन ह्यनुजानातु मामार्यः । यावदस्या आर्यपरितोषनिवेदनेनोत्साहं वर्धयामि ।

॥ पत्रं ९ ॥

विदूषकः । आज्ञप्तो ऽस्मि तत्रभवता राज्ञा । गौतम चिन्तय तावदुपायं यथा मे यदृच्छादृष्टप्रतिकृतिर्मालविका प्रत्यक्षदर्शना भवतीति । मया च तत्रयाकृतं तावदस्य निवेदयामि ।

॥ पत्रं १० ॥

विदूषकः । वर्धतां भवान् ।

विदूषकः । प्रयोगसिद्धिं पृच्छ ।

विदूषकः । एवमिव ।

विदूषकः । फलमपि द्रक्ष्यसि ।

॥ पत्रं १२ ॥

विदूषकः । समर्थं प्रतिज्ञातं ।

विदूषकः । शृणु भवान्भणाति ।

धारिणी । भगवति हरदत्तस्य गणदासस्य च संरम्भं कथं प्रेक्षसे ।

धारिणी । यद्यप्येवं तथापि राजपरिग्रहो ऽस्य प्रभुत्वमुपहरति ।

विदूषकः । अपिद्धा अपिद्धा । उपस्थिता देवी पीठमर्दिकां पण्डितकौशिकीं पुरस्कृत्य तत्रभवती धारिणी ।

॥ पत्रं १३ ॥

धारिणी । जयतु जयत्वार्यपुत्रः ।

॥ पत्रं १४ ॥

देवी । यदि मां पृच्छसि तदेतेषां विवाद एव न मे रोचते ।

विदूषकः । भो पश्याम उदरंभरिसंवादं । किं मुधा वेतनदानेनैतेषां ।

देवी । ननु कलहप्रियो ऽसि ।

विदूषकः । मैवं चण्डि । अन्योन्यकलहप्रियाणां मत्तहस्तिनामेकतरस्मिन्निर्जिते कुत उपशमः ।
विदूषकः । श्रुतमार्याभ्यां भगवत्या वचनं । एष पिण्डितस्य उपदेशदर्शनान्निर्णय इति ।
देवी । यदा पुनर्मन्दमेधा शिष्योपदेशं मलिनयति । तदाचार्यस्य दोषः ।

॥ पत्रं १५ ॥

देवी । कथमिदानीं । अलमार्यपुत्रस्योत्साहकारणं मनोरथं परिपूर्य । विरम निर्थादारम्भात् ।
विदूषकः । सुष्ठु भवती भणति । भो गणदास संगीतकपदोपलब्धसरस्वत्युपायनमोदकानि खाद मानस्य किं ते सुलभनिग्रहेण विवादेन ।
देवी । अचिरोपनीता ते शिष्या । अपरिनिष्ठितस्योपदेशस्य पुनरनार्यमावेदनं ।
देवी । तेन हि द्वावपि भगवत्यामुपदेशं दर्शयतं ।
देवी । मूढे परिव्राजिके मां जाग्रतीमपि सुप्तामिव करोषि ।

॥ पत्रं १६ ॥

विदूषकः । ननु सकारणमेव । आत्मनः पक्षो रक्षितव्यः । ननु दिष्ट्या कोपव्याजेन देव्या परित्रातो भवान् । सुशिक्षितो ऽपि सर्व उपदेशदर्शनेन निर्ह्रादो भवति ।
देवी । का गतिः । प्रभवत्याचार्यकः शिष्यजनस्य ।
देवी । भण विश्रब्धं । प्रभविष्यति प्रभुरात्मनः परिजनस्य ।
देवी । भगवति भणेदानीं ।
विदूषकः । तेन हि द्वावपि वर्गापेक्षागृहे संगीतरचनां कृत्वात्रभवतो दूतं प्रेषयतं । अथ वा मृदङ्गशब्द एव न उत्थापयिष्यति ।

॥ पत्रं १७ ॥

देवी । ननु भवत्यार्यः । ननु विजयप्रत्यर्थिन्यहमार्यस्य ।
देवी । यदि राजकार्येष्वपीदृशे निपुणतार्यपुत्रस्य ततः शोभनं भवति ।

॥ पत्रं १८ ॥

देवी । अहो अविनय आर्यपुत्रस्य ।
विदूषकः । भो धीरं गच्छ । तत्रभवती धारिणी विसंवादयिष्यति ।

॥ पत्रं २० ॥

विदूषकः । उपस्थितं नयनमधु संनिहितमाक्षिकं च । तदप्रमत्त इदानीं प्रेक्षस्व ।
विदूषकः । प्रेक्षतां भवान् । न खल्वस्याः प्रतिच्छन्दादपि हीयते मधुरता ।
मालविका ।

दुर्लभः प्रियस्तस्मिन्भव हृदय निराशमहहापाङ्गको मे स्फुरति किमपि वामकः ।
एष स चिरदृष्टः कथमुपनेतव्यो नाथ मां पराधीनां त्वयि गणय सतृष्णां ॥

विदूषकः । भो वयस्य चतुष्पदवस्तुकं द्वारीकृत्य त्वमुपन्यस्यापित इवात्मात्रभवत्याः ।

॥ पत्रं २१ ॥

विदूषकः । भवति तिष्ठ । किमपि वो विस्मृतः कर्मभेदः । तं तावत्प्रक्ष्यामि ।
देवी । ननु गौतमवचनमपर्याप्तं हृदये करोति ।
विदूषकः । कौशिकीं तावत्पृच्छ । पश्चाच्चो मया कर्मभेदो दृष्टस्तं भणिष्यामि ।

॥ पत्रं २२ ॥

देवी । दिष्ट्या परीक्षाराधनेनार्यो वर्धतो ।

विदूषकः । प्रथमोपदेशदर्शने प्रथमं ब्राह्मणपूजा कर्तव्या । सा ननु वो विस्मृता ।

॥ पत्रं २३ ॥

विदूषकः । यथा नाम शुष्कघनगर्जिते ऽन्तरीक्षे जलपानेन चातकायितं ।

विदूषकः । तेन हि पण्डितपरितोषप्रत्यया ननु मूढा जातिः । यदत्रभवत्या शोभनं भणितं तत इदमस्यै पारितोषिकं प्रयच्छामि ।

देवी । तिष्ठ गुणान्तरमजानन्किं निमित्तं त्वमाभरणं ददासि ।

विदूषकः । परकार्यमिति कृत्वा ।

देवी । आर्य गणदास ननु दर्शितोपदेशा ते शिष्या ।

विदूषकः । एतावान्मे मतिविभवो भवन्तं सेवितुं ।

विदूषकः । साधु दरिद्रातुर इव वैद्येनौषधमुत्पाद्यमानमिच्छसि ।

॥ पत्रं २४ ॥

विदूषकः । अपिहा । अस्माकं भोजनवेला । अत्रभवत उचितवेलातिक्रमेण चिकित्सका दोषमुदाहरन्ति । हरदत्त किं भणसि ।

देवी । निर्वर्तयत्वार्यपुत्रो मध्याह्नविधिं ।

विदूषकः । भवती विशेषेण पानभोजनं त्वरयतु ।

विदूषकः । भो न केवलं रूपे शिल्पे ऽप्यद्वितीया मालविका ।

विदूषकः । भवताप्यहं । दृढं विपणिकन्दुरिव मे हृदयाभ्यन्तरे दह्यते ।

॥ पत्रं २५ ॥

विदूषकः । गृहीतदक्षिणो ऽस्मि । किं तु मेघावलीरुद्धज्योत्स्नेव पराधीनदर्शना तत्रभवती मालविका । भवानपि शूनापरिचर इव गृध्र आमिषलोलुपो भीरुकश्च । अत्यन्तातुर इव कार्यसिद्धिं प्रार्थयन्मे रोचसे ।

॥ पत्रं २६ ॥

समाहितिका । आज्ञप्तास्मि भगवत्या । समाहितिके देवस्योपवनस्थं बीजपूरकं गृहीत्वागच्छेति । तत्रावत्प्रमदवनपालिकां मधुकरिकामन्विच्छामि । एषा तपनीयाशोकमवलोकयन्ती मधुकरिका तिष्ठति । यावदेनां संभावयामि ।

समाहितिका । आलि सुखो त उद्यानवनव्यापारः ।

मधुकरिका । अहह समाहितिका । सखि स्वागतं ते ।

समाहितिका । हला भगवत्याज्ञापयति । अरिक्तपाणिनास्माद्रूशजनेनात्रभवान्द्रष्टव्यः । तद्बीजपूरकेण शुश्रूषयितुमिच्छामीति ।

मधुकरिका । ननु संनिहितं बीजपूरकं । कथयान्योन्यसंघर्षितानां नाट्याचार्याणामुपदेशं दृष्ट्वा कतरो भगवत्या प्रशंसितः ।

समाहितिका । द्वावपि किलागमिनौ प्रयोगनिपुणौ च । किं तु शिष्यागुणविशेषेणोन्नमितो गणदासः ।

मधुकरिका । अथ मालविकागतं कौलीनं किं श्रूयते ।

समाहितिका । बाढं किल तस्यां साभिलाषो भर्ता । केवलं

॥ पत्रं २७ ॥

देव्या धारिण्याश्चित्तं रक्षन्नात्मनः प्रभुत्वं न दर्शयति । मालविकाप्येषु दिवसेष्वनुभूतामुक्तेव मालतीमाला म्लायमाना लक्ष्यते । अतो ऽपरं न जाने । विसृज मां ।

मधुकरिका । एतच्छाखावलम्बि बीजपूरकं गृहाण ।

समाहितिका । हला त्वमपीतः पेशलतरं साधुजनशुश्रूषया फलं प्राप्नुहि ।

मधुकरिका । सखि समं गच्छावः । अहमप्यस्य चिरायमाणकुसुमोद्गमस्य तपनीयाशोकस्य दोहदनिमित्तं देव्यै निवेदयामि ।

समाहितिका । युज्यते ऽधिकारः खलु ते ।

विदूषकः । अलं भवतो धीरतामुज्झित्वा परिदेवितेन । दृष्टा मया

॥ पत्रं २८ ॥

मालविकायाः प्रियसखी बकुलावलिका श्राविता चार्थं यो भवता संदिष्टः ।

विदूषकः । विज्ञापय भट्टारकं । अनुगृहीतास्म्यनेन नियोगेन । किं तु सा तपस्विनी देव्याधिकतरं रक्ष्यमाणा रक्षितानामिव निधीनां सुखं समासादयितव्या । तथापि यतिष्यामीति ।

विदूषकः । ननु भणामि तस्मिन्साधनीये कार्ये कुतो मयोपाय इति । तत्पर्यवस्थापयत्वत्रभवानात्मानं ।

विदूषकः । अद्यैव प्रथमावतारसुभगानि रक्ताकुरवकाणयुपायनं प्रेष्य नववसन्तावतारव्यपदेशेनैरावत्या निपुणिकामुखेनाचक्षितः । इच्छाम्यार्यपुत्रेण सह दोलाधिरोहणमनुभवितुमिति । भवतापि संप्रति ज्ञातं । तत्प्रमदवनमेव गच्छावः ।

विदूषकः । कथमिव ।

॥ पत्रं २९ ॥

विदूषकः । नार्हति भवानन्तःपुरस्थितां दक्षिणामेकपदे पृष्ठतः कर्तुं ।

विदूषकः । इत इतो भवान् ।

विदूषकः । नन्वेतत्प्रमदवनं पवनचलचलाभिः पल्लवांगुलीभिस्त्वरयतीव भवन्तं प्रवेष्टुं ।

विदूषकः । प्रविश्य निर्वृतिलाभाय ।

विदूषकः । अवधानेन दृष्टिं देहि । एतत्खलु भवन्तमिव लोभयितुकामया प्रमदवनलक्ष्म्या युवतिवेशलज्जावपितृकं कुसुमनेपथ्यं गृहीतं ।

॥ पत्रं ३० ॥

मालविका । अविज्ञातहृदयं भट्टारकमभिलषन्त्यात्मनो ऽपि तावल्लज्जामि । कुतो विभवः स्निग्धस्य सखीजनस्य वृत्तान्तमाचक्षितुं । न जाने ऽप्रतिकारगुरुकं वेदनं कियत्कालं मदनो मां नेष्यतीति । कुत्र नु प्रस्थितास्मि । आ संदिष्टास्मि देव्या । गौतमचापलाद्दोलापरिभ्रष्टायाः सरुजौ मम चरणौ । न शक्नोमि । त्वं तावत्तपनीयाशोकस्य दोहदं निवर्तयेति । यदि स पञ्चरात्राभ्यन्तरे कुसुमं दर्शयति ततस्तुभ्यमभिलाषपूरयितृकं प्रसादं दापयिष्यामीति । यावन्नियोगभूमिं प्रथमं गता भवामि । तावदनुपदं मम चरणालंकारहस्तया बकुलावलिकयागन्तव्यं । तत्परिदेविष्ये तावद्विस्रब्धं मुहूर्तकं ।

विदूषकः । ही ही एतत्खलु सीधुपानोद्वेजितस्य मत्स्यपिण्डकोपनता ।

विदूषकः । एषा नातिपरिष्कृतवेशोत्सुकवदनैकाकिनी मालविकादूरे वर्तते ।

॥ पत्रं ३१ ॥

विदूषकः । अथ किं ।

विदूषकः । एषा तहराशिमध्यान्निष्क्रान्तेव एव परिवर्तमाना दृश्यते ।

विदूषकः । एषापि भवानिव मदनव्याधिना परिमृष्टा भविष्यति ।

मालविका । अशोको ललितसुकुमारदोहदापेक्षगृहीतकुसुमनेपथ्य उत्कण्ठिताया मम शोकमनुकरोति । यावदस्य प्रच्छायशीतले शिलापट्टके निसन्नात्मानं विनोदयामि ।

विदूषकः । श्रुतं भवतोत्कण्ठितास्मीत्यत्रभवती मन्त्रयते ।

॥ पत्रं ३२ ॥

विदूषकः । इरावतीमिवादूरे प्रेक्षे ।

मालविका । हृदय निरवलम्बनादतिभूमिलङ्घिनो मनोरथाद्विरम । किं मामायासयः ।

विदूषकः । सांप्रतं भवतः निःशंसयं भविष्यति । एषार्पितमदनसंदेशा विविक्ते ननु वकुलावलिकोपगता ।

विदूषकः । किमिदानीमेषा दास्या दुहिता तावदुत्कं संदिष्टं विस्मरति ।

वकुलावलिका । अपि सुखं सख्यै ।

मालविका । अहह वकुलावलिकोपस्थिता । स्वागतं ते । उपविश ।

॥ पत्रं ३३ ॥

वकुलावलिका । हला त्वमिदानीं योग्यतया नियुक्ता । एकं ते चरणमुपनय यावत्सालक्तकं सनूपुरं करोमि ।

मालविका । हृदय अलं सुखितया । उपस्थितो ऽयं विभवः । कथमिदानीमात्मानं मुखेयं । अथ वैतदेव मे मित्रमण्डनं भविष्यति ।

वकुलावलिका । किं विचारयसि । उत्सुका खल्वस्य तपनीयाशोकस्य कुसुमोद्गमे देवी ।

विदूषकः । किं खलु न जानासि । अकारणादेवीमामन्तःपुरनेपथ्येन योजयिष्यतीति ।

मालविका । हला मर्षयेदानीं ।

वकुलावलिका । अयि शरीरमसि मे ।

विदूषकः । चरणानुरूपस्तत्रभवत्या अधिकार उपक्षिप्तः ।

॥ पत्रं ३४ ॥

विदूषकः । पारयिष्यसि तत्रभवत्यामपराद्धुं ।

इरावती । कन्ये निपुणिके शृणोमि अशुभो मदो किल स्त्रीजनस्य विशेषमण्डनमिति । अपि सत्यो लोकवादो ऽयं ।

निपुणिका । प्रथमं लोकवाद एव सत्यसत्यः संवृत्तः ।

इरावती । सविशेषसिना सुहृनालं । कथय कुत इदानीमवगमितं दोलागृहं प्रथमागतो भर्ता न वेति ।

निपुणिका । भट्टिन्या अखण्डितात्प्रणयात् ।

इरावती । अलं सेवया । मध्यपदं गत्वा भण ।

निपुणिका । ननु वसन्तस्य .. आयनलोलुपेनार्यगौतमेन कथितं । त्वरतां भट्टिनी ।

इरावती । कन्ये मदेन ग्लायमानमात्मानमार्यपुत्रस्य दर्शने हृदयं त्वरयति चरणौ पुनर्मार्गे अत्र लगतः ।

निपुणिका । ननु संप्राप्ते स्वो दोलागृहकं ।

इरावती । निपुणिके आर्यपुत्र अत्र न दृश्यते ।

निपुणिका । ननु भट्टिन्यवलोकयतु । परिहासनिमित्तं कुत्रापि गूढेन भर्त्रा भवितव्यं । आवामपीमं प्रियंगुलतापरिक्षिप्तमशोकशिलापट्टकं प्रविशावः ।

इरावती । तथा ।

निपुणिका । अवलोकतां भट्टिणी चूतांकुरं विनमन्त्योरावयोः पिपीलिकाभिर्दष्टितं ।

॥ पत्रं ३५ ॥

इरावती । किमिवैतत् ।

निपुणिका । एषाशोकपादपच्छायाया मालविकाया बकुलावलिका चरणालंकारं निवर्तयति ।

इरावती । अभूमिरियं मालविकायाः । कथमत्र तर्कयसि ।

निपुणिका । तर्कयामि दोलापरिभ्रष्टसहत्वचरणाया देव्याशोकदोहदाधिकारे मालविका नियुक्तेति । अन्यथा कथं देवी स्वयंधारितमेतन्नूपुरयुगलं परिजनस्याभ्यनुज्ञास्यति ।

इरावती । महती मे संभावना ।

निपुणिका । किं नान्विष्यते भर्ता ।

इरावती । कन्ये मे चरणावग्रतो न प्रसरतः । मदो मां विकारयति । आशङ्कितस्य तावदन्तं गमिष्यामि ।

मालविका । स्थाने खलु कातरं मे हृदयं ।

बकुलावलिका । किमपि रोचते ते रागरेखाविन्यासः ।

मालविका । आत्मनश्चरणामिति लज्जामि तस्य प्रशंसितुं । केन शिल्पसाधनकलायामेवमभिनीतासि ।

बकुलावलिका । अत्र खलु भर्तुः शिष्यास्मि ।

विदूषकः । त्वरस्वेदानीं गुरुदक्षिणायै ।

मालविका । दिष्ट्या न गर्वितासि ।

बकुलावलिका । उपदेशानुरूपे चरणे लब्ध्वेदानीं गर्विता भविष्यामि । हन्त सिद्धो मे दर्पः । सखि एकस्य ते चरणस्यावसितो रागनिक्षेपः । केवलं मुखमारुतो

॥ पत्रं ३६ ॥

लब्धव्यः । अथ वा प्रवातमेवैतत्स्थानं ।

विदूषकः । कुशले अनुशयः । एतद्भवता चिरक्रमेणानुभवितव्यं ।

बकुलावलिका । सखि अरुणं शतपत्रमिव शोभते ते चरणं । सर्वथा भर्तुरङ्कपरिवर्तिनी भव ।

मालविका । हला माविनीतं मन्त्रयस्व ।

बकुलावलिका । मन्त्रयितव्यमेव मया मन्त्रितं ।

मालविका । प्रिया खल्वहं तव ।

बकुलावलिका । न केवलं मम ।

मालविका । कस्य वान्यस्य ।

बकुलावलिका । गुणेष्वभिनिवेशिनो भर्तुरपि ।

मालविका । अलीकं मन्यसे । एतदेव मयि नास्ति ।

बकुलावलिका । सर्वं त्वयि नास्ति । भर्तुः कृशेषु सुन्दरपाण्डुरेषु दृश्यते ऽङ्गेषु ।

निपुणिका । प्रथमं शुणितमिव हताशाया उत्तरं ।

बकुलावलिका । अनुरागो ऽनुरागेण परीक्षितव्य इति सुजनवचनं प्रमाणं कुरु ।

मालविका । किमात्मनो छन्देन मन्यसे ।

॥ पत्रं ३७ ॥

बकुलावलिका । न हि न हि । भर्तुः खल्वेतानि प्रणयमृदुकान्यक्षराणि विप्रप्रेरितानि ।

मालविका । हला देवीं चिन्तयित्वा न मे हृदयं विश्वसिति ।

बकुलावलिका । मुग्धे भ्रमरसंपातो वसन्तोदारसंभूत इदानीं नवचूतप्रसवो ऽवतंसनीयः ।

मालविका । त्वं यावन्मे दुःशीले ऽवतंसिनी भव ।

बकुलावलिका । विमर्दसुरभी बकुलावलिका खल्वहं ।

इरावती । कन्ये प्रेक्षस्व कारितमिव बकुलावलिकयैतत्पदं मालविकायाः ।

निपुणिका । भट्टिनि निर्विकारस्याधिकारस्योचितोपदेशः ।

इरावती । स्थाने खलु शङ्कितं मे हृदयं । गृहीतार्थानन्तरं चिन्तयिष्यामि ।

बकुलावलिका । एषो ऽपि ते संवृत्तपरिकर्मा चरणः । यावदेनं सनूपुरं करोमि । हला उत्तिष्ठ नुतिष्ठ देव्या अशोकस्य विकाशयितृकं नियोगं ।

इरावती । श्रुतो देव्या नियोग इति । भवत्विदानीं ।

बकुलावलिका । एष उपारूढराग उपभोगक्षमः पुरतस्ते तिष्ठति ।

॥ पत्रं ३८ ॥

मालविका । किं भर्ता ।

बकुलावलिका । न तावद्भर्ता । अशोकशाखावलम्बी गुच्छकः । अवतंसय तावदेनं ।

विदूषकः । किं श्रुतं भवता ।

मालविका । अपि नामावयोः संभावना सफला भवेत् ।

बकुलावलिका । हला नास्ति ते दोषः । निःप्रसवं निर्गुणो ऽयमशोको यदि कुसुमोद्गममन्थरो भवेदसो चरणसत्कारमलभत ।

॥ पत्रं ३९ ॥

विदूषकः । एतयोर्नां परिहासयिष्यामि ।

निपुणिका । भट्टिनि भट्टिनि भर्तात्र प्रविशति ।

इरावती । एतन्मम प्रथमं चिन्तितं हृदयेन ।

विदूषकः । भवति युक्तं नामात्रभवतः प्रियवयस्यो ऽशोको वामपादेन ताडयितुं ।

उभे । अहह भर्ता । जयतु जयतु भर्ता ।

विदूषकः । बकुलावलिके गृहीतार्थया त्वयात्रभवतीदृशमविनयं कुर्वन्ती कस्य [किं] न निवारिता ।

निपुणिका । भट्टिनि प्रेक्षस्व किं प्रवृत्तमार्यगौतमेन ।

इरावती । कथं खलु ब्राह्मणबन्धुरन्यथा जीविष्यति ।

बकुलावलिका । आर्य एषा देव्या नियोगमनुतिष्ठति । एतस्मिन्नतिक्रमे परवतीयं । प्रसीदतु भर्ता ।

विदूषकः । युज्यते देव्यत्र मानयितव्या ।

इरावती । अहो नवनीतकल्पहृदय आर्यपुत्रः ।

॥ पत्रं ४० ॥

मालविका । बकुलावलिके एतावनुष्ठितमात्मनो नियोगं देव्यै निवेदयावः ।

बकुलावलिका । विज्ञापय भर्तारं विसृजेति ।

बकुलावलिका । अवहिता शृणु । आज्ञापयतु भर्ता ।

इरावती । पूरय पूरय । अशोकः कुसुमं न दर्शयति । अयं खलु पुनरुत्कण्ठित एव ।

विदूषकः । किमन्यत्तत्कुशलमेव ।

इरावती । साधु बकुलावलिके साधूपक्रान्तमिदानीं । कुरु सफलप्रार्थनमार्यपुत्रं ।

उभे । प्रसीदतु भट्टिनी । के आवां भर्तुः प्रणयपरिग्रहस्य ।

इरावती । अविश्वसनीयाः पुरुषाः । आत्मनो वञ्चकवचनं प्रमाणीकृत्याधिक्षिप्तायाः प्रियगृहिण्या हृदयशल्यं कृतं । एवं न विज्ञातं मया व्याधजनगृहीतचित्तया अविशङ्कितया हरिण्या इव विनाश इति ।

विदूषकः । भोः प्रतिपद्यस्व किमप्युत्तरं । किं न भणसि । उद्घान्तमूले विमर्दिते विमथितेन कुम्भीलेन संदेशो

॥ पत्रं ४१ ॥

रक्षितव्य इति । वार्ताघ्नो भव ।

इरावती । अविश्वसनीयको ऽसि । न मया विज्ञातमीदृशो विनोदवृत्तान्त आर्यपुत्रेणोपलब्ध इति । अन्यथा दुःखव्यापारियेवं न करोमि ।

विदूषकः । मा तावत्तत्रभवतो दाक्षिण्यस्योपरोधं भवितुं समीपदृष्टेन देव्याः परिक्षीणेन संकथाभिसूचितापराधः क्षम्यतां । अत्र त्वमेव प्रमाणं ।

इरावती । ननु संकथा नाम भवतु किमित्यात्मानमायासयिष्यामि ।

इरावती । शठ अविश्वसनीयो ऽसि ।

इरावती । इयमपि हताशा त्वामेवानुसरति ।

॥ पत्रं ४२ ॥

इरावती । किमेवं भूयो ऽपि मामवधीरितां करोति ।

इरावती । न खल्विमौ मालविकायाश्चरणौ यौ ते दुर्यदोहदं पूरयिष्यतः ।

विदूषकः । उचिताकृतप्रसादो ऽसि ।

॥ पत्रं ४३ ॥

प्रतीहारी । जयतु जयतु भर्ता । असंनिहितो गौतमः ।

विदूषकः । जयतु जयतु भवान् ।

प्रतीहारी । यद्देव आज्ञापयति ।

विदूषकः । यो बिडालगृहीतायाः परभृतिकायाः ।

॥ पत्रं ४४ ॥

विदूषकः । सा खलु तपस्विनी तया पिङ्गलाक्ष्या सारभाण्डगृहके मुखे परिक्षिप्ता ।

विदूषकः । अथ किं ।

विदूषकः । शृणोतु भवान् । परिव्राजिका मे कथयति । भो ह्यः किल तत्रभवतीरावती रुजायमानचरणां देवीं सुखं प्रष्टुमागता ।

विदूषकः । ततः सा देव्या पृष्टा । किमात्मनो ऽप्यनलंकृतो कृतो जनो वल्लभ इति । ततस्तयो श्राम्यन्त्या मन्त्रितं । कुतो वोपचारो यत्परिजने संक्रान्तं वल्लभत्वं शास्यतीति ।

विदूषकः । ततस्तयानुबध्यमानया भवतो ऽविनयमन्तरेण परिगतार्था कृता ।

विदूषकः । किमपरं । मालविका बकुलावलिका च निगडपयावदृष्टसूर्यपादे पातालवासं नागकन्यके इवानुभवतः ।

॥ पत्रं ४५ ॥

विदूषकः । कथं भविष्यति । यत्सारभाण्डव्यापारिता माधविका देव्या संदिष्टा । ममांगुलीयमुद्रकामदृष्ट्वा न मोक्तव्या त्वया हताशा मालविका बकुलावलिका चेति ।

विदूषकः । अस्त्यत्रोपायः ।

विदूषकः । को ऽप्यदृष्टः शृणोति । कर्णे ते कथयामि । एवमिव ।

प्रतीहारी । देव प्रवातशयने देवी निसन्ना रक्तचन्दनधारिणा परिजनहस्तगतेन चन्दनेन भगवत्या विनोद्यमाना कथाभिस्तिष्ठति ।

विदूषकः । भो गच्छतु भवान् । अहमपि देवीमरिक्तपाणिर्भविष्यामि ।

विदूषकः । तथा । एवमिव भवति ।

प्रतीहारी । इत इतो देवः ।

देवी । भगवति रमणीया कथा । ततस्ततः ।

॥ पत्रं ४६ ॥

देवी । अहह भर्ता ।

धारिणी । जयतु जयत्वार्यपुत्रः ।

धारिणी । अस्ति मे विशेषः ।

विदूषकः । परित्रायतां परित्रायतां भवान् । सर्पेणास्मि दष्टः ।

विदूषकः । देवीं द्रक्ष्यामीत्याचारपुष्पकारणात्प्रमदवनं गतो ऽस्मि ।

धारिणी । हा धिग्हा धिगहमेव जीवितसंशयनिमित्तं जाता ।

विदूषकः । तस्मिन्नशोकस्य पुष्पकारणात्प्रसारितो दक्षिणहस्तः । ततः कोटरविनिर्गतेन सर्परूपिणा कालेन दंष्ट्रितो ऽस्मि । नन्वेते द्वे पदे ।

॥ पत्रं ४७ ॥

प्रतीहारी । यद्देव आज्ञापयति ।

विदूषकः । अहो पापेन मृत्युना गृहीतो ऽस्मि ।

विदूषकः । कथं न भेष्यामि । सेस्मीयन्ते मे ऽङ्गानि ।

धारिणी । हा हा दंष्ट्रितं विचारेणावलम्बध्वमेनं ।

विदूषकः । भो बालप्रियवयस्यो ऽस्मि ते । अविकारेणापुत्राया जनन्यै योगक्षेमं वह ।

जयसेना । आज्ञप्तो ध्रुवसिद्धिर्विज्ञापयति । इहैव गौतम आनीयतामिति ।

जयसेना । तथा ।

विदूषकः । भवति जीवेयं न वा । यन्मया तत्रभवन्तं सेवमानेन ते ऽपराद्धं तन्मर्षयस्व ।

धारिणी । दीर्घायुर्भव ।

॥ पत्रं ४८ ॥

जयसेना । जयतु जयतु भर्ता । ध्रुवसिद्धिर्विज्ञापयति । उदकुम्भविधानेन सर्पमुद्रिका कल्पितव्या । तदन्विष्यतामिति ।

धारिणी । एतत्सर्पमुद्रकमंगुलीयकं । पश्चान्मम हस्ते देहेत्यलम् ।

जयसेना । यद्देव आज्ञापयति ।

जयसेना । जयतु जयतु भर्ता । निर्वृत्तविषवेगो गौतमो मुहूर्तेन प्रकृतिस्थः संवृत्तः ।

धारिणी । दिष्ट्या आख्यान्मुक्तास्मि ।

प्रतीहारी । एष पुनर्वाहतको ऽमात्यो विज्ञापयति । राजकार्यं बहु मन्त्रितव्यं । दर्शनेनानुग्रहमिच्छामीति ।

धारिणी । गच्छत्वार्यपुत्रः कार्यसिद्ध्यै ।

धारिणी । पालिताः आर्यपुत्रवचनमनुतिष्ठत ।

जयसेना । एत्वेतु देवः ।

॥ पत्रं ४९ ॥

जयसेना । अथ किं ।

विदूषकः । जयतु जयतु भवान् । सिद्धानि ते मङ्गलकर्माणि ।

जयसेना । यद्देव आज्ञापयति ।

विदूषकः । देव्या अंगुलीयमुद्रकां दृष्ट्वा कथं विचारयति ।

विदूषकः । ननु पृष्टो ऽस्मि । पुनर्मन्दस्यापि मे तथा प्रत्युत्पन्नमुत्तरमासीत् ।

विदूषकः । भणिता मया । दैवचिन्तकैर्विज्ञप्तो राजा सोपसर्गं वो नक्षत्रं । सर्वबन्धमोक्षः क्रियतामिति । तच्छ्रुत्वा देव्येरावत्याश्चित्तं रक्षन्त्या राज्ञा किल मोक्षयतीयहं संदिष्ट इति । ततो युक्त इति तया संवादितो ऽर्थः ।

॥ पत्रं ५० ॥

विदूषकः । त्वरतां भवान् । समुद्रगृहके सखीसहितां मालविकां स्थापयित्वा भवन्तं प्रत्युद्गतो ऽस्मि ।

विदूषकः । एत्वेतु भवान् । एतत्समुद्रगृहकं ।

विदूषकः । अहो कुम्भीलकैः कामुकैश्च परिहरणीया चन्द्रिका ।

विदूषकः । तथा ।

बकुलावलिका । सखि प्रणाम भर्तारं ।

मालविका । नमो ते वः पार्श्वतो दृश्यते ।

मालविका । हला मां विप्रलभसे ।

बकुलावलिका । नन्वेष चित्रगतो भर्ता ।

॥ पत्रं ५१ ॥

उभे । जयतु जयतु भर्ता ।

मालविका । तस्मिन्संभ्रमे स्थिता भर्तू रूपस्य न तथा वितृष्णास्मि यथाद्य मया भावितो ऽवितृष्णा दर्शनो भर्ता ।

विदूषकः । श्रुतं भवता । न किमत्रभवती त्वया यथा दृष्टा तथा न दृष्टो भवान् । मुधेदानीं मञ्जूषेव रत्नभाण्डं यौवनगर्वं वहसि ।

मालविका । हला कैषा पार्श्वपरिवर्तितवदनेन भर्त्रा स्निग्धया दृष्ट्या निध्यायते ।

बकुलावलिका । नन्वियं पार्श्वगतेरावती ।

मालविका । सखि अदक्षिण इव मे भर्ता प्रतिभाति यः सर्वं देवीजनमुज्झित्वैकस्या मुखे बद्धलक्षः ।

बकुलावलिका । चित्रगतं भर्तारं परमार्थतः संकल्प्यासूयिष्यति । भवतु क्रीडयिष्यामि तावदेतया । हला भर्तुर्वल्लभैषा ।

मालविका । ततः किमिदानीमात्मानमायासयं ।

॥ पत्रं ५२ ॥

विदूषकः । अनुनयसक्त इदानीं भव ।

मालविका । आर्यगौतमः पश्चादेव सेवत्येनं ।

बकुलावलिका । न हि न हि । कुपितेदानीं त्वं ।

मालविका । यदि चिरं कुपितामेव मां मन्यस एष प्रत्यानीयतां कोपः ।

बकुलावलिका । जयतु जयतु भर्ता ।

मालविका । कथं चित्रगतो भर्ता मयापूजितः ।

विदूषकः । किं भवानुदासीन इव ।

विदूषकः । अत्रभवत्याः कथं तवाविश्वासः ।

॥ पत्रं ५३ ॥

बकुलावलिका । सखि बहुज्ञः किल भर्ता विप्रलब्धः । तदात्मा विश्वसनीयः क्रियतां ।

मालविका । मम पुनर्मन्दभागायाः स्वप्नसमागमो ऽपि भर्तुर्दुर्लभ आसीत् ।

बकुलावलिका । एतु भर्ता देव्या उत्तरं ।

बकुलावलिका । अनुगृहीतास्मि ।

विदूषकः । बकुलावलिके अशोकपल्लवान्यभिलङ्घयितुमिच्छति हरिणः । एहि निवारयाव एनं ।

बकुलावलिका । तथा ।

विदूषकः । एवमपि गौतमो निर्दिश्यते ।

बकुलावलिका । आर्यगौतम अप्रकाशो तिष्ठामि । त्वं द्वाररक्षको भव ।

विदूषकः । युज्यते ।

विदूषकः । इमं तावत्परिघस्तम्भं संश्रितो भवामि । अहो सुखस्पर्शता शिलाविशेषस्य ।

॥ पत्रं ५४ ॥

मालविका । देवीभयादात्मनो ऽपि प्रियं कर्तुं न पारयामि ।

मालविका । यो न बिभेति स मया भट्टिनीदर्शने दृष्टसमावस्थो भर्ता ।

इरावती । निपुणिके सर्वं त्वं परिगतार्था चन्द्रिकया । समुद्रगृहकालिन्दप्रविष्ट आर्यगौतम दृष्ट इति ।

निपुणिका । अन्यथा कथं भट्टिन्या विज्ञाप्यते ।

इरावती । तेन हि तत्रैव गच्छावः संशयान्मोक्तुं प्रियवयस्यं प्रष्टुं च ।

॥ पत्रं ५५ ॥

निपुणिका । सावशेषमिव भट्टिन्या वचनं ।

इरावती । अन्यच्च । चित्रगतमार्यपुत्रं प्रसादयिष्यामि ।

निपुणिका । अथेदानीं कथं नु भर्तृत्वमनुनीयते ।

इरावती । मुग्धे यादृशश्चित्रगतस्तादृश एवान्यसंक्रान्तहृदय आर्यपुत्रः । केवलमुपचारातिक्रमं प्रमार्जितुमयमारम्भः ।

निपुणिका । इत इतो भट्टिनी ।

चेटी । जयतु जयतु भट्टिनी । देवी भणाति । नैष म° कालस्तव बहुमानं दर्शयितुं । इयं वयस्यिकया सह निगडबन्धनं कृता मालविका । यदनुमन्यस आर्यपुत्रमपि तव कृते विज्ञापयिष्यामि ।

इरावती । नागरिके विज्ञापय देवीं । का वयं भट्टिनीनीतिं ज्ञातुं । परिजननिगडेन मयि दर्शितो ऽनुग्रहः । कस्य वा प्रसादेनायं जनो वर्धत इति ।

चेटी । तथा ।

निपुणिका । एष द्वारे समुद्रगृहकस्य विपणिगत इव . . . गौतम आसीन एव सिद्रायते ।

इरावती । किं नु खल्वत्याहितं । सावशेष इव विषविकारो भवेत् ।

निपुणिका । प्रसन्नमुखवर्णो दृश्यते । अपि च ध्रुवसिद्धिना चिकित्सितः । तदस्याशङ्कनीयं पापं ।

विदूषकः । भवति मालविके ।

निपुणिका । श्रुतं भट्टिन्या । कस्य वैष आत्मनीयः ।

॥ पत्रं ५६ ॥

अभ्यन्तरार्थ° अकृतघ्नः . . . । इतः सत्रे कालं स्वस्तिवचनमोदकैः कुक्षिं पूरयित्वा सांप्रतं मालविकां स्वप्नायति ।

विदूषकः । इरावतीमतिक्रामन्ती भव ।

निपुणिका । एतदत्याहितं । भुजंगभीतं ब्रह्मबन्धुमनेन भुजंगकुटिलेनात्मनो दण्डकाष्ठेनान्तरिता त्रासयिष्यामि ।

इरावती । अर्हति कृतघ्नः सर्पदंशनं ।

विदूषकः । अविहा अविहा । दर्वीकरो म उपरि परिपतितः ।

मालविका । मा तावत्सहसा निष्क्रमिष्यसि । सर्प इति भणाति ।

इरावती । हा धिग्धा धिक् । भर्ता तावदित एव धावति ।

विदूषकः । कथं दण्डकाष्ठमिदं । अहं पुनर्जाने । यन्मया केतककण्टकैर्दंशं कृत्वा सर्पस्यावज्ञः कृतं तन्मे फलितमिति ।

बकुलावलिका । मा खलु भर्ता प्रविशतु । इह कुटिलगतिः सर्प इव दृश्यते ।

इरावती । अपि निर्विघ्नमनोरथो दिवासंकेतो मिथुनस्य ।

॥ पत्रं ५७ ॥

इरावती । बकुलावलिके दुष्टाधिकारविषया संपूर्णा ते प्रतिज्ञा ।

बकुलावलिका । प्रसीदतु भट्टिनी । किं मया कृतमिति देवः प्रष्टव्यः । दर्दुरा व्याहरन्तीति किं देवः पृथिवीं वर्षितुं स्मरति ।

विदूषकः । मा तावद्भवत्या दर्शनमात्रेणात्रभवान्प्रणिपातलङ्घनं विस्मृतो भवति । त्वं पुनर्प्रसादं न गृह्णासि ।

इरावती । कुपिताप्यहं किं करिष्यामि ।

इरावती । अस्थान इति सुष्ठ्ववधारितमार्यपुत्रेण । अन्यसंकेतेष्वस्माकं भागधेयेषु यदि पुनः कुप्येयं नाहं हस्या भवेयं ।

इरावती । निपुणिके गत्वा देवीं विज्ञापय । दृष्टं प्रतिपक्षवादित्वं । अवहितं मे हृदयमेवेति ।

निपुणिका । तथा ।

विदूषकः । अन्यार्थः संपतितो बन्धनभ्रष्टो गृहकपोतको बिडालिकाया आलोके पतितः ।

॥ पत्रं ५८ ॥

निपुणिका । देवि यदृच्छादृष्टया माधविकयाचष्टं । एवंनिमित्तं ।

इरावती । उपपन्नं सर्वमेव । अस्य ब्रह्मबन्धुनोङ्गिनः प्रयोगः । इयमस्य कामतन्त्रसचिवस्य ब्रह्मबन्धोर्नीतिः ।

विदूषकः । भवति यदि नीत्या एकमप्यक्षरं पठेयं नन्वत्रभवान्संश्रितो भवेत् ।

जयसेना । देव कुमारी वसुलक्ष्मीः कन्दुकमनुधावन्ती पिङ्गलवानरेण बलीयो वित्रासिता । अङ्कनिसन्ना देव्याः प्रवातकिसलयमिव वेपमाना न किमपि प्रतिपद्यते ।

इरावती । त्वरतां त्वरतामार्यपुत्र एनां समाश्वासयितुं मास्याः संतापजनितो विकारो वर्धतां ।

विदूषकः । साधु रे पिङ्गलवानर साधु । परित्रातस्त्वया स्वपक्षः ।

मालविका । देवीं चिन्तयित्वा वेपते मे हृदयं । न जाने संप्रति किमतो ऽनुभवितव्यं भविष्यतीति ।

नेपथ्ये । आश्चर्यमाश्चर्यं । अपूर्णो पञ्चरात्रे दोहदस्य मुकुलैः

॥ पत्रं ५९ ॥

संनद्धस्तपनीयाशोकः । यावद्देव्यै निवेदयामि ।

बकुलावलिका । आश्वास्यतां सखी । सत्यप्रतिज्ञा देवी ।

मालविका । तेनाहं प्रमदवनपालिकायाः पृष्ठतो भवामि ।

॥ पत्रं ६० ॥

उद्यानपालिका । उपक्षिप्तो मया सत्कारविधिना तपनीयाशोकस्य भित्तिवेदिकाबन्धः । यावदनुष्ठित नियोगमात्मानं देव्यै निवेदयामि । अतो दैवस्यानुकम्पनीया मालविका । तस्यां तथा चण्डिका देव्यनेना शोकहर्षदोहदवृत्तान्तेन प्रसादोन्मुखी भविष्यति । कुत्र नु खलु भवेद्देवी । अहह एष देव्याः परिजनाभ्यन्तरः किमपि जतुमुद्रालाञ्छितां मञ्जूषां गृहीत्वा चतुःशालात्कुब्जो निष्क्रामति । प्रच्छामि

तावदेनं ।

उद्यानपालिका । सारस कुत्र प्रस्थितो ऽसि ।

सारसः । मधुकरिके विद्याचरितानां ब्राह्मणानामिमां नित्यदक्षिणामासिकामार्यपुरोहितस्य हस्तं प्राप यिष्यामि ।

मधुकरिका । अथ किं निमित्तं ।

सारसः । यदा प्रभृति श्रुतं सेनापतिना । यज्ञतुरंगरक्षणे नियुक्तो भर्तृदारक इति । तस्यायुर्यमष्ट शतसुवर्णपरिमाणां दक्षिणेभ्यः प्रतिशा भवति ।

मधुकरिका । अथ कुत्र देवी किं वानुतिष्ठति ।

॥ पत्रं ६१ ॥

सारसः । मङ्गलगृहक आसनस्था विदर्भविषयाद्भ्रात्रा वीरसेनेन प्रेषितं लेखं लिपिकरैर्वाच्यमानं शृणोति ।

मधुकरिका । कः पुनर्विदर्भराजवृत्तान्तः श्रूयते ।

सारसः । वशीकृतः किल वीरसेनप्रमुखैर्दण्डचक्रैर्भर्तुर्विदर्भनाथः । मोचितः किलास्य दायादो माध वसेनः । दूतश्च महासाराणि रत्नवाहनानि शिल्पिदारिकाभूयिष्ठं परिजनं चोपायनीकृत्य भर्तुः सकाशं प्रे षितः । स किल भट्टारकं प्रेक्षिष्यते ।

मधुकरिका । गच्छानुतिष्ठात्मनो नियोगं । अहमपि देवीं प्रेक्षिष्ये ।

प्रतीहारी । आज्ञप्तास्मि देव्याशोकसत्कारव्यापृतया । विज्ञापयार्यपुत्रं । इच्छाम्यार्यपुत्रेण सहाशोकवृक्ष प्रसूनलक्ष्मीं प्रत्यक्षीकर्तुमिति । तथावदर्मासनगतं देवं प्रतिपालयामि ।

॥ पत्रं ६२ ॥

प्रतीहारी । एष जयशब्दसूचितप्रस्थानो भर्तेत एवागच्छति । अहमपि तावदस्य मुखात्समवसृत्यैतस्मु खालिन्दतोरणं समाश्रिता भवामि ।

विदूषकः । इह प्रेक्ष एकान्तसुखितो भवान्भविष्यतीति ।

विदूषकः । अथ किल देव्या धारिण्या पण्डितकौशिकी भणिता । भगवति त्वं यदि प्रसाधनगर्वं वहसि दर्शय तावन्मा

॥ पत्रं ६३ ॥

लविकायाः शरीरे विवाहनेपथ्यमिति । तदा सविशेषकौतूहलमलंकृता मालविका तत्रभवत्या । कदापि पूरयेद्भवतो मनोरथं ।

प्रतीहारी । जयतु जयतु देवः । देवी विज्ञापयति । तपनीयाशोकस्य कुसुमोद्गमश्रियमार्यपुत्रेण सह प्रत्यक्षीकर्तुमिच्छामीति ।

प्रतीहारी । अथ किं । यथा तव संमानसुखमन्तःपुरं विसृज्य मालविकापुरोगेण आत्मनः परिजनेन सह देवं प्रतिपालयति ।

प्रतीहारी । एत्वेतु देवः ।

विदूषकः । भो वयस्य किंचित्परिवृत्तयौवन इव वसन्तः प्रमदवने लक्ष्यते ।

विदूषकः । भो अयं स दत्तनेपथ्य इव कुसुमस्तबकैस्तपनीयाशोकः । अवलोकयतु भवान् ।

विदूषकः । तथा विस्रब्धो भव । अस्मासु तथागतेष्वपि धारि

॥ पत्रं ६४ ॥

णी पार्श्वपरिवर्तिकां मालविकामनुमन्यते ।

मालविका । जानामि निमित्तं कौतुकालंकारस्य । तथापि मे हृदयं बिसिनीपत्रगतमिव सलिलं वेपते । दक्षिणेतरं नयनं च बहुशः स्फुरति ।

विदूषकः । भो वयस्य विवाहनेपथ्येन सविशेषं खलु शोभते अत्रभवती मालविका ।

धारिणी । जयतु जयत्वार्यपुत्रः ।

विदूषकः । वर्धतां भवती ।

देवी । आर्यपुत्र एष ते ऽस्माभिस्तरुणीजनसहायस्याशोकः संकेतगृहकः संकल्पितः ।

विदूषकः । भो आराधितो ऽसि ।

॥ पत्रं ६५ ॥

विदूषकः । भो विस्रब्धो भूत्वा यौवनवतीं प्रेक्षस्व ।

धारिणी । कां ।

विदूषकः । तपनीयाशोकस्य कुसुमशोभां ।

प्रथमा । हला रमणीये अपूर्वमिदं राजकुलं प्रविशन्त्या मे प्रसीदति हृदयभ्रान्तमंगल आत्मा ।

द्वितीया । ज्योत्स्निके ममाप्येवं । अस्ति खलु लोकप्रवादः ।

॥ पत्रं ६६ ॥

आगानि सुखं दुःखं वा हृदयसमवस्था कथयतीति ।

प्रथमा । सत्य इदानीं भवतु ।

उभे । जयतु जयतु भर्ता । जयतु जयतु भट्टिनी ।

उभे । भर्तः संगीतके ऽभ्यन्तरे स्वः ।

धारिणी । मालविके इतः । दक्षतरा संगीतसहायिनी ते का रोचते ।

उभे । अहह भर्तृदारिका । जयतु जयतु भर्तृदारिका ।

प्रथमा । आवयोर्भर्तृदारिका ।

उभे । शृणोतु भर्ता । यो स भर्त्रा विजयदण्डैर्विदर्भनाथं वशीकृत्य बन्धनान्मोचितः कुमारो माधवसेनो नाम । तस्येयं कनीयसी भगिनिका मालविका नाम ।

धारिणी । कथं राजदारिकेयं । चन्दनं खलु मया पादुकापदेशेन दूषितं ।

मालविका । विधिनियोगेन ।

॥ पत्रं ६७ ॥

द्वितीया । भर्तृदायादवशं गते भर्तृदारके माधवसेने तस्यामात्येनार्यसुमतिनास्मादृशं परिजनमुज्झित्वा गूढमानीतेयं ।

द्वितीया । भर्तः अतो ऽपरं न जानामि ।

उभे । भर्तृदारिके आर्यकौशिक्या इव स्वरसंयोगः । ननु सैव ।

मालविका । अथ किं ।

उभे । यतिवेशधारिण्यार्यकौशिकी दुःखेन विभाव्यते । भगवति नमस्ते ।

विदूषकः । तेन कथयत्विदानीं भगवत्यत्रभवतीवृत्तान्तं तावच्छेषं ।

॥ पत्रं ६८ ॥

विदूषकः । भवति मा बिभेहि । अतिक्रान्तं खल्वत्रभवती कथयति ।

मालविका । आं हा हतः सुमतिर्ननु ।

द्वितीया । ततः खलु भर्तृदारिकाया इयं अवस्था संवृत्ता ।

॥ पत्रं ६९ ॥

मालविका । किं नु खलु भर्ता भणति ।

धारिणी । भगवति त्वयाभिज्ञवत्यौ मालविकामनाचक्षाणयासांप्रतं कृतं ।

धारिणी । किमिव तत्कारणं ।

॥ पत्रं ७० ॥

प्रथमा । भर्तृदारिके दिष्ट्या भर्तृदारको ऽर्धराज्यं प्रतिष्ठां गमिष्यति ।

मालविका । एतत्तावद्बहुमन्तव्यं यो जीवितसंशयाद्विमुक्तः ।

धारिणी । अहह ततोमुक्तमिव नो हृदयं । श्रोष्यामि तावद्दुरुक्तकुशलानन्तरं वसुमित्रस्य वृत्तान्तं । अतिभारे खलु पुत्रकः सेनापतिर्नियुक्तः ।

॥ पत्रं ७१ ॥

धारिणी । अनेनाश्वसितं मे हृदयं ।

धारिणी । भवति परितुष्टास्मि यत्पितरमनुयातको वत्सकः ।

॥ पत्रं ७२ ॥

धारिणी । जयसेन गच्छ मेलकप्रमुखीनामन्तःपुराणां पुत्रकस्य वृत्तान्तं निवेदय ।

धारिणी । एहि तावत् ।

प्रतीहारी । इयमस्मि ।

धारिणी । यन्मयाशोकदोहदनियोगे मालविकायाः प्रतिज्ञातं तदस्या अभिज्ञानं च निवेद्य मम वचनेनेरावतीमनुनय । त्वया खल्वयं संवादो न भ्रष्टव्य इति ।

प्रतीहारी । यद्देव्याज्ञापयति । भट्टिणि पुत्रविजयनिमित्तेन परितोषयान्तःपुराणां आभरणानां मञ्जूषिकास्मि संवृत्ता ।

धारिणी । अलं । किमाश्चर्यं । साधारणो नन्वभ्युदयः ।

प्रतीहारी । भट्टिणि इरावती विज्ञापयति । सदृशं खलु पृथिव्याः प्रभवनयास्तव वचनं । संकल्पितं न युज्यते ऽन्यथा कर्तुमिति ।

धारिणी । भगवति त्वयानुमतमिच्छाम्यार्यसुमतिना प्रथमं कृतमार्यपुत्रस्य मालविकामुपपादयितुं ।

धारिणी । इदमार्यपुत्रः प्रियनिवेदनानुरूपं पारितोषिकं प्रतीच्छतु ।

धारिणी । किमवधीरयत्यार्यपुत्रः ।

विदूषकः । एष लोक . . . . . लज्जाकुलो भवतीति ।

॥ पत्रं ७३ ॥

विदूषकः । अथ देव्याः . . कृतात्मनिर्विशेषां मालविकामत्रभवान्प्रतिग्रहीतुमिच्छति ।

धारिणी । एतस्याश्च राजदारिकाया अभिज्ञनेन दत्त एव देवीशब्दः । किं पुनरुक्तेन ।

धारिणी । मयवतु भगवती श्रुतकथायाः प्रथमं नालक्षितं । जयसेने गच्छ तावत्कौशेयमानय ।

प्रतीहारी । यद्भट्टिन्याज्ञापयति ।

धारिणी । आर्यपुत्र इयं . . . . ।

विदूषकः । अहह देव्या अनुकूलता धारिण्याः ।

परिजनः । जयत जयतु भट्टिणी ।

निपुणिका । जयतु जयतु भर्ता । इरावती विज्ञापयति । यदि उप

॥ पत्रं ७४ ॥

चारातिक्रमेण तदाहं भर्तुरपराद्धा । ननु स आत्मनो भर्ता । अनुपदं भर्तुरनुरूपमेव मया आचरितं । सांप्रतं पूर्णमनोरथो भर्ता ज्ञातः । अहं प्रसादमात्रेण संभावयितव्येति ।

धारिणी । निपुणिके वसन्ते सेवितामार्यपुत्रो ज्ञास्यतीति ।

निपुणिका । अनुगृहीतास्मि ।

धारिणी । न युक्तं भगवत्यस्माकं परित्यक्तुं ।

धारिणी । आज्ञापयत्वार्यपुत्रः । भूयो ऽपि ते किं प्रियमुपचरिष्यामि ।

Varietas scripturae.

P. 3. Dist. 1. hem. a. D. एकैश्वर्ये et प्र° फले । A. B. यत् pro यः । hem. c. C. सर्वं pro कृत्स्नं । - L. 5. D. om. नान्द्यन्ते सूत्रधारः । - L. 6. C. om. नेपथ्याभिमुखमवलोक्य । D. ante मारिष inserit: अलमतिविस्तरेण । - L. 9. D. अभिहिताः स्मः प° कदाचित् श्रीका° et om. वस्तु । - L. 10. C. D. om. नव । - L. 12. D. पृथुल pro प्रथित । Pro धावक°पुत्रादीनां C. भासकसौमिककविमिल्लुकविपुत्राणां । D. सौमिन्दकादीनां । - L. 13. D. उल्लंघ्य pro अतिक्रम्य et mox: कवेः क्रियायां कथं बहुमानपरिषदः । C. परिषदः कुतो pro किं कृतो । A. कृतौ pro कृतो ।

P. 4. L. 1. D. शून्यं pro विश्रान्तं । - L. 7. D. om. त्वरतां भ° । - Dist. 3. hem. a. A. सेवादक्षः ।

P. 5. L. 1. D. बकुलावलिका pro चेटी । - L. 2. D. धारिणीए बउलावलिए अइ्रविपउत्तोप° । C. °अदेसं । - L. 3. D. णाम णाटन्तरेण कादिसी मालविअत्ति । C. अन्तरेण णाटाअरिअं अत्तणपादस्सं पुच्छिदुं उअदेसगाहणो कीरिसी मा° । - L. 4. C. om. ता et mox praebet गह्णामि । - L. 5. ततः e D. recepi. C. प्रविष्टा et mox अपरा pro द्वितीया । D. अपरा चेटिका । - L. 6. C. अन्यां pro द्वितीयां । D. कुद्दो दाणि इअं देधी° । C. अम्मीरदा pro इअं धी° । - L. 7. B. समीवेणात्ति । D. समीवेणात्ति मं - L. 8. D. इदं देवीए । C. सिप्पिअस° । - L. 9. D. आणिदं वाअमुद्दा°, omisso अंगुलीअअं । Pro णिव्भालअन्ती C. णिक्कालअन्ती । D. णिक्काअन्ती । - L. 10. C. om. म्हि । - L. 11. C. D. सत्तइ, om. दे । D. om. इमिणा । - L. 12. Post हत्थो C. D. inserunt पडिभादि । D: हत्थपल्लवो pro हत्थो । - L. 13. C. सहि pro हला । Post कहिं C. inser. एत्थ । - L. 14. D. post देवीए inserit एव, et mox om. अत्तणपादस्सं । - L. 15. C. कीरसी । D. कीदिसी । - L. 16. सहि in C. deest. D. ईदिसेण et mox: असंणिहिदाक्ति एसा कथं भ° दि° । C. ईदिस et mox: °दाक्ति कहं दिट्ठा किल सा भट्टिणा ।

P. 6. L. 1. D. अा: pro अां et mox पदो pro गदो । – L. 2. D. कअं et sic saepe, servato ध् । – L. 3. B. D. सुणादु । Ante चित्त° D. inser. एकस्सिं दिअहे । B. D. om. सदा । – L. 4. Pro चित्तलेहं, quod in C. prorsus desideratur, D. praebet लेहं । Pro पुलअन्ती exhibent A. पुलोअन्ती । B. पुलो° । C. अो लोअन्ती et D. अवलोएन्ती । Pro तहिं अन्तरे C. तदा et D. तस्सिं । – L. 5. C. उवद् ठिअो et sic saepe, eiecto द्. – L. 7. C. D. तदो ante उवआ° inserunt. D. एआ सपोव° । – L. 8. C. आसणपाचारिणिं । D. आसणगं अ दारिअं पे° । – L. 10. C. आ सणगा कुह आलि° । D. दारिआ आसणगा अ देवीए आलि° । – L. 11. D. णामधेअत्ति । – L. 12. D. णं आकिदिविसेसेसु आदरो etc. C. विसेसेसु । C. D. करोदि । D. bis तदो । – L. 13. C. om. तदो et देविं । Verba तदो अत्त° usque ad पउत्तो desunt in D. – L. 14. C. णिरुत्तन्धिदुं et mox om. तदो; deinde अचक्खिदं, omisso अत्त । – L. 16. एदं D. solus exhibet. C. D. भावस्स । C. अदो pro तदो । – L. 17. C. सविसेसं मालविआ संपदं – L. 18. D. पत्तादो । – L. 19. B. C. अहेत्ति । णि et त्ति post anusvâram promiscue, ut videtur, in hoc dramate leguntur. Eadem est ratio partic. तु et दु । – L. 20. D. उअणाइस्सं । – L. 21. C. D. णाट्टा° अत्तगणादासो संगी° । C. णिक्कामदि । – L. 22. C. D. आद pro दात्र ।

P. 7. L. 1. C. om. अपि । – L. 2. C. पुनरस्मिन्नाट्ये नि° । D. post अस्माकं inser. एव et om. मिथ्या । C. D. om. तथा हि et pro कुत: D. praebet यत: । – L. 7. D. उपगम्य । – L. 9. D. अत्त । C. उवदेस et sic saepius, om. श् । – L. 9, 10. B. C. णादिकिलिसेदि, cui posterior addit: इअं । D. ण अदिकिलिसिदि वा पा वो सि° । – L. 11. D. भद्दे ज्ञाप्यतां et mox: परमनिपुणिको मालविका मेधा° । – Dist. 5. a. C. प्रयोगसमये । D. विशेषविषये । c. D. प्रयोगकरणात् । – L. 15. D. दिट्ठिआ अदिक्क न्तीं विअ मालविअां पे° । – L. 16. D. एवं संतोसदि । – L. 17. D. एतद्विधा°, omisso भद्रे । D. एतत्पात्रमायातमिति । – L. 19. Pro अपणावरो legitur in D. एव्व सोदरो । – L. 20. B. D. omittunt सो । B. अन्तरापाल° । D. णम्मदातीरे अन्तरात्यदुग्गे । C. अन्तआलदुग्गणम्मदातीरे पुरे ठा° । D. तेण इअं दारिआ सिप्पाहिआरजोग्गत्ति भणिअ देवीए । – L. 21. Post दारिएत्ति vocab. भणिअ, B. D. exhibitum, cum C. exclusi. Lege cum D. उत्तावणं । B. C. उअआणं । – L. 22. D. आत्मगतं ॥ अन्तरा आकृति । C. आकृ तिविणाअ° । In D. pro एनां etc. legitur: एवेयमनूनवस्तुका संभाव्यते । – L. 23. D. यथा हि et mox भाव्यं pro भवितव्यं । C. D. यत्र pro यत: ।

P. 8. Dist. 6. hem. a. C. D. विशेष । d. D. गुणभावं । – L. 3. B. om. अत्त । D. अद pro अत्त । C. om. दाणिं । D. दाणि । – L. 4. C. D. om. आदिकं, et mox praebent: विश्राम्यतां । Praetulimus autem cum B. विश्रम्यतां । Vocalis enim producitur ante य passiv., non ante य 4tae class. Cfr. Pâṇ. VII. 3. 74. – L. 5. B. D. गदाणं । – L. 7. C. post हि addit पुणो । से e C. recepi-

mus. – D. तात्र अतिस्सा अत्तास्स परिक्षोसणिव्वेदणो उक्काहं व° । – L. 9. D. स्वगृहं । – L. 11. D. om. मिश्र । C. प्रव्रप्राकः pro मि° । – L. 12. D. प्रविशति लेखहस्तेनाप्रख्यात्यमानो राजा । – L. 13. B. वार्हतक । D. वाहक किं प्रपश्ये वेदर्भो वत्सेनः । – L. 15. D. संदेहं pro निर्देशं । C. D. श्रोतुं pro शातुं । – L. 16. इदानीं in D. deest. – L. 17, 18: C. प्रतिज्ञातसंबन्धः संसनो म° उपगाहन्नन्तराले स्व° । D. ममोपान्तमागाहन्नन्तरा । B. अन्तरापालेना वस्कन्धगृहीतः ।

P. 9. L. 1. D. सकलत्रः ससोदर्यो मोक्तव्य । C. मोक्तव्य pro मोच° । Pro तत्र खो न C. तन्न खो । D. एवं न खो न । D. om. तत् । – L. 2. D. भूमिहरेषु रात्तां प्रवृत्तिः । D. om. अत्र । – L. 3. C. सोदर्या पुनरस्य न ग्रह° । D. सोदर्याः पुनरस्य तपाविप्रवेनटाम् et mox प्रयतिष्ये । B. अस्य महाहवत्रि° । – L. 4. D. अथावश्यं । C. D. om. मया । C. मोचयितव्यः । – Dist. 7. hem. a. Pro शार्य C. मौर्य । D. शौर्य । Idem: विमुञ्चति । hem. c. D. न चैनं pro मम श्यालं । hem. d. D. तथ इति । – L. 8. D. मध्यपि । C. D. व्यवहरति । – L. 9. B. वार्हतक । D. वाहक । C. D. प्रतिकूलचारी, om. च । D. तपातव्यपक्ष° । – L. 10. B. C. पूर्वं । D. पूर्वं एव । D. राजचक्रे । – L. 12. C. om. अथ वा । – L. 13. D. शास्त्रदृष्टमेवाह देवः । उक्तं हि । – Dist. 8. hem. c. C. D. संरोहणा । – L. 16. D. इदमेव ante तन्नु° praebet; mox om. इदमेव । C. D. निमित्तमुपादाय । – L. 17. D. सेनाचक्रं । – L. 19. D. परिहीनता । – L. 20. C. D. आणत्तम्हि । D. तत्यभवदा । C. om. तत्तभवदा । – L. 21. B. से pro मे । D. चित्त pro तद्दिच्छा । C. D. पविट्टी । D. भोदि । – L. 22. C. D. महर्षि, omisso तं । B. तहा कि° ताव etc. C. om. इति परि° । – L. 23. D. अस्माकं pro अस्मान्, omisso उपस्थितः ।

P. 10. L. 2. D. इत आगम्यतां – L. 4. C. उपयोपायदर्शने । D. उपायद° । C. D. व्यावृत्तं । – L. 5. D. भो वयोतपासि° । – L. 6. D. inser. सहर्ष । – L. 7. C. D. om. विष । B. om. इत्याव° । – L. 8. C. वयस्य साधु । D. साधु post वयस्य repetens om. निपुणं usque ad इदानीं । C. निपुणाश्रमुप° । C. दुरधिगमसिद्धावपि तस्मिन्नार° । – Dist. 9. hem. b. B. अपि pro अधि । – L. 12. D. omittit अनु et mox exhibet: अधरा भिव्यक्तिः । – L. 14. आकर्ण्य in D. solo exstat. इदं in D. post पुष्पं legitur. – L. 15. C. देक्खसि । D. कलंपि अइरेणा पेक्खिस्ससि । – L. 16. D. प्रविश्य pro ततः प्र° । – L. 17. C. D. आत्ता, om. इति । – L. 18. D. उभावपि नवाचार्यो । B. तयोपि पाठी, pro quo C. D. तयोपती । – L. 19. C. D. इतः pro उपती । Pro शारीरिणो C. विग्रहीदिनो [?]. – L. 21. D. यथाशाप° ।

P. 11. L. 1. Nomina magistrorum in codd. confunduntur. – D. अत्रलोका । – Dist. 10. hem. b. D. उपैति । hem. d. D. तथा pro स एष । – L. 6. D. अहह pro मद्वलघु, om. तथा हि । – Dist. 11. hem. a. C. पुरुषाभिमत । B. पुरुषानुमतः । – L. 11. C. उपसर्पतां । D. उपसर्पतां । – L. 13. भवतो deest in B. – D. आसनं तत्रभवतोः । – L. 15. D. आर्याभ्यां pro आचार्याभ्यां । C. D. ममोपस्थानं pro अ

त्रो° । D. addit कृतं । – L. 16. C. D. om. सु ante तीर्थाद् et शिक्षिता । – L. 17. C. दत्तनिर्योगस्य । D. om. अस्मि । B. C. देव्या देवेन च । – L. 18. D. वाढं pro दृढं । C. om. ततः किं । – L. 19. C. D. om. अयं । – D. तुल्यो ऽसीत्यधि° । – L. 21. D. मे pro एव । C. post एव inserit मयि । B. ततः et D. परिकरः pro करः । D. तत्रभवतः । Post मम C. inserit चास्य । – L. 22. Prius च e C. D. recepi. D. om. इति । B. शास्त्रप्रयोगे, om. च । Pro तदत्र° etc. D. तत्रभवन्तमाशु शास्त्रे प्रयोगे च विमृशतु देवः । – L. 23. C. विशेषतः pro विशेषज्ञः । D. विशेषवित् ।

P. 12. L. 1. C. पदपपादं । – L. 3. तावत् in B. deest. – L. 5. D. भण दि । – L. 7. Post राजा D. inser. कञ्चुकिनं विलोक्य । – L. 10. D. om. म et दे व्या । – L. 11. D. भवत्यौ । – L. 12. स deest in D. C. post स inserit अयं । – L. 13. C. संरम्भो । D. संरम्भे । – L. 14, 15. C. D. प्रतिद्वन्द्विनो । – L. 16. D. om. तहवि et pro से etc. exhibet: तस्स पउत्तणां उअहरदु । C. पहापाश्रणां । – L. 18. Pro आत्मानं D. आत्मनो महीमानं । C. D. तावत् pro अपि । D. चिन्तय, omissis भवती पश्य । – Dist. 12. hem. b. C. D. भानोः परिग्रहादनलः । – L. 22, 23. D. विदूषकः । भवि उवट्ठिदा पीठमन्दिर्द परिउअकोसिकी पुरोकरिअ । omissis तत्र° धा° ।

P. 13. Dist. 13. hem. b. C. याति । c. C. अयीव विग्रहवती स° । – L. 4. C. om. उपेत्य । – L. 5. B. C. भगवत् । Paucis tantummodo locis sandhis post vocat. adhibitus est. – Dist. 14. a. D. महार्थशास्त्रभवयोः । c. C. धारणी । D. धारिता । d. D. श्रुतं समाः । – L. 9. D. शवदु शवदु । – L. 13. D. om. तत्रभवतोर् । C. परस्परेणा सानं° । B. परस्परेणाभिविज्ञान । Legendum fortasse: अभिनवविज्ञान । – L. 14. D. संहर्षिणोर् । B. C. तत्रभवत्या pro भगवत्या । B. प्राश्निकं । D. मध्यास्नीयं । – L. 15. C. D. om. अलमुपा° । D. किं सति पत्तने ग्रामे । C. सत्यपि । – L. 17. C. मा मैवं pro नैतदेवं । C. भवती । – L. 18. C. inser. आवां ante अहं । D. अहुते pro अहं । – L. 19. D. भा° सा खलु गुणाढ्यौ हेतुं । – L. 21. C. वादः pro विवादः । – L. 22. D. om. देव । D. एव pro हि । – L. 23. C. om. वा ।

P. 14. L. 1. D. पुडसि तत्रैदाणां । C. om. तदा । C. तेव्व । D. व्व । – L. 2. D. देवी समानविधेन परि° etc. अर्हति । C. न मां देवी समानविधातः परिभवनीयं मन्तु मर्हति । – L. 4. C. विदूषकामो उत्तमसंवादः । omisso भो । D. देवि पेक्खामो उत्तमसंवादं । C. वेतणा । D. वेअणा । – L. 6. D. om. णं । – L. 7, 8. C. विदूषकः । अपपोणा (sic omnes codd.) कलण्णि° मत्तहत्थिएक्कनतारस्सिं etc. – L. 9. Cdd. भवती । – L. 11. B. D. प्रत्यायितव्यं । – L. 12. C. एवं । – L. 13. C. ante श्लिष्टा addit मे । – L. 18. C. om. त्रि । – L. 19. C. अनुचितं pro अभिमतं । – L. 21. C. तदा सिस्सा अमेधाविणी उव° । – L. 22. Post दोसो C. addit णं ।

P. 15. L. 3. C. कारिणां म° पृच्छ । विरम e C. recepi. – L. 5, 6. C. संगीदअवदेसेण सुस्स° । B. पदउअ° । B. लादमापपास्स । C. लादयमापास्स । – L. 8. C. देवी

अचनस्य । mox इदं pro इदानीं । - Dist. 16. c. C. तीथिकैव । - L. 14. C. वो pro दे । - L. 15. C. om. उपा । mox पश्चासपां pro आवेदपां । - L. 17. C. दंसेण । - L. 18. B. सर्वत्ताप्ये° । - L. 20. जनान्तिकं e C. recepi.

P. 16. L. 4. C. om. पं । - L. 5. C. उअदेसेण पिउणो होइ । - Dist. 18. a. C. दर्शयिष्यन्तं । - L. 10. B. सिसिस्स । - L. 11. C. नन्वासातं । - L. 15. C. विस्सढं, om. फू । - L. 18. C. देव चतुष्पदोश्वं छलितकमुदाहरन्ति । - L. 22. C. वगापक्लागारपत्तंगी° । B. वगाश्रापे° । - L. 23. B. तत्रभवदो । C. पेसतु, et mox एव्व, om. पो ।

P. 17. L. 3. C. देवी । एहि वित्तश्रप्प° etc. - L. 9. C. om. पात्रयोः । - L. 11. C. विलोक्य, et mox ईदिसी । B. om. वि । - L. 12. C. पं pro तदो et भवे pro भोदि । - Dist. 19. c. B. सुमान । - L. 16. C. शब्दः pro ध्वनिः । - Dist. 20. hem. b. C. अनुरसितस्य । - L. 23. C. देवि सामवाज्ञिका भवामः ।

P. 18. L. 3. C. हो धीरं गाइ मा अत्तहोदो etc. - Dist. 21. b. C. रागो pro रावो ।

P. 19. L. 3, 4. C. दृश्यामः । - L. 5. C. सानवृडभावे । - L. 11. C. om. देव et च । - L. 12. C. चतुर्थवस्तुप्रयोगमेकमनाः श्रोतुमर्हति देवः । - Dist. 22. hem. b. B. C. दर्शनं । - c. d. C. अधिरत्याध्व° ।

P. 20. L. 1. च deest in B. - L. 3. C. प्रत्यवेक्षमाणा° । - L. 4. Codd. ढु pro ष्टु । C. पडिछन्दो परिहीअदि । - L. 10. C. सर्वावस्था° । - L. 15. C. तत उपना° etc. चतुष्पदवस्तु गा° । - Dist. 25. hem. a. निरासं । Sic codd. Corrige: पिरासं । b. B. परिष्फुरइ । Quoad metrum pars posterior hujus hemistichii sine dubio corrupta est. c. C. om. भो । - L. 20. C. om. ततो । - L. 21. B. चदुपदत्युश्रं । C. चउप्पदत्युश्रं ।

P. 21. L. 6. C. चिट्ठ repetito, pergit: किंवि विसुमरिदं कम्मभेदेण । दाव पु° । Lectio valde diversa exstat Sâh. D. p. 206. - L. 8. B. ततः चपा° स्थित्वा भद्र उप° etc. वत्से e C. recepi, qui mox praebet स्थीयतां pro स्थित्वा । - L. 9. C. post माल° inser. निवृत्य । - L. 10. B. अम्हो, qoud desideratur in C. - Dist. 28. d. B. निक्षेपा° । - L. 21. C. शृणुमो वयमार्यस्य विवक्षितार्थं । omisso तत् । - L. 22. C. विदूषकः । सहिं दा° पु° तदो etc. et लक्खिदो pro दिट्ठो ।

P. 22. L. 1. B. दोषो वा गुणो वा । - Dist. 29. hem. c. C. प्रासो । d. C. नुदति । - L. 7. C. देव क° मन्यसे । - L. 8. C. गणदास वयं etc. - L. 12. C. दि° अ परिकलश्रारा° । - L. 13. C. देवीपरिग्रहश्चापि etc. भो गौतम । Sâh. D. p. 206. आर्य उच्यतां । यत्त्वया क्रमभेदो लक्षितः । - L. 15. C. अम्हणास्स । - L. 16. Id. सा पावो सुम° । Sâh. D. p. 206. पढमं अम्हणपूजा भोदि सा इमाए लङ्घिदा । - L. 18. C. प्रस्मिता pro हसिताः । - L. 19. स्वगतं in C. deest. - L. 23. Cdd. दक्षणीयं ।

P. 23. L. 1. C. म° पा° मुहरादएण विश्र सुपावपामहिदे अन्तरिक्खे डलपाणं दहीश्र दि । - L. 3. C. इवमिव । - L. 4. C. om. पां । B. मुह । - L. 5. Cdd. पत्तिो सद्धं । - L. 9. B. परकेरमिति । - L. 10. पं e C. recepi, qui om. दे । - L. 11. C. एहि पविसेदानीं । - L. 13. B. मत्ति pro मदि, quod in C. deest. - Dist. 32. hem. a. C. घस्तमवावमिवा° । - L. 17. B. post साधु (C. साडु) inserit रे । C. उवणीश्र माणं । - L. 20. C. क्रियतां प्रसादः । - L. 22. B. मम । - L. 23. एव in B. deest.

P. 24. L. 2. C. वित्रयतां देवः । - L. 7. C. post वेला inserit संवृत्ता । Id. अन्तरोदो उचिदवेलातिक्क° । - L. 9. Id. नास्ति वचनस्यावकाशो ऽत्र । - L. 13. Id. बत्तो pro अत्तउत्तो । - L. 15. Id. परिव्राजिका सपरिजना देव्या etc. - L. 16. Id. भो वयस्स । - Dist. 34. hem. c. Id. परिकल्पितो । - L. 20. Id. भवता pro ते । - L. 21. Id. om. दिहं et pro हिअअअ° exhibet उदरब्भन्तरं । - L. 23. Id. सुहृदयें pro अस्मदर्थे ।

P. 25. L. 1. C. गहिदट्° et मेहोवहडझोहो । - L. 2. Id. om. मालविआ । B. गुणापरिचरचरो । - L. 3. B. विहंगो pro गिढो । C. om. च pergitque: तपादुरो भविश्र कत्त° etc. हवसि । B. विश्र कहं कत्तसिंहिं पथन्तो । - L. 5. यदा e C. recepi. - Dist. 35. d. C. सुहस्यैकाकिनी° ।

P. 26. L. 2. C. om. समाहिदिए । B. समाहिसिके । - L. 3. B. बीजतुरं । C. ता जाव । - L. 4. C. om. महुअरिअं । B. भअपीश्रा° । - L. 5. Id. अपपोसन्ती pro थोलो° । C. om. महुअ° । - L. 7. C. महुअरिए अधि pro अंजलि et om. अपा । - L. 8. C. अम्हे । - L. 10. Id. पइ pro भअं । - L. 11. B. om. त्ति । - L. 12, 13. C. संघरिसिदाणं । om. पादृटा° । Id. भवदीए । - L. 16. C. कधं pro गअं । - L. 17. अलिअं खु सा° त° भ° । किं दु के° ।

P. 27. L. 1. C. रक्खिअ अत्त° अहिलासं पा । B. दंसेदु । - L. 2. Cdd. दिअसेसु et दिअसेसु । B. अणुपदहमुत्ता । C. अणुमुहमुत्ता । - L. 3. Id. अदो अरं पा आपो । - L. 4. B. सहाव° वीअपू° । C. सहावलंबिअं । - L. 5. C. ante णाहूवेन inserit तदा । Pro इद्धो B. इओ [?] et C. इन्दोव्वि । - L. 6. C. पाविअ होहि pro पाइहि । - L. 7. B. सद तुए pro समं । C. गहामो । - L. 8. C. होइणाणि° दे° विणाअइस्सं । - L. 9. C. हि pro खु । - Dist 36. hem. a. C. कामं pro मन्दं । - L. 18. B. भवदा । C. post दिहठा inser. खु ।

P. 28. L. 1. C. तत्तहोदीए माल° et तं भवदा संदिहं pro अत्थं etc. - L. 4. Id. विपणावेइ भट्टारं अणुगहिदम्हि । - L. 5, 6. B. रक्खिअअमाणा । C. देवीए सादरं रक्खि अमाणा अरक्खिअ विअ पिंगलीपासुई etc. et यदइस्सं pro ततिस्सं, quod in B. ततिस्से legitur. - L. 7. C. अभिनिवेशी । - L. 8. Id. प्रहसि । - L. 14. C. अत्ताणं अत्तभवं । - L. 15. B. दिवअयं । C. pro विमुखेन exh. उचितव्यवहारपराङ्मुखेन additque खलु post नु । - L. 17. C. विदूषकः । पं भवं अत्त एव पक्खोअारमपीअविरत्तकुरअाइ । - L. 18. C.

वसन्तावदारं लुदारां पदेसेण et विदो pro मुदेण । B. व्वदेसेण pro व्ववदेसेण । – L. 19. C. इइषं, omisso अचक्खिदो । Id. अणुदोइत्ति pro अणुभविदुं । – L. 20. B. om. त्ति । C. से परिपणादं pro संपइ° et mox गडेम्ह । B. दाव pro ता । – L. 21. C. इदानीं pro इदं ।

P. 29. L. 1. C. लज्जयति । – L. 6. C. पदिट्ठिदं pro ट्ठिदं et पट्ठदो pro पि° । – L. 10. B. om. उभौ । – L. 11, 12. C. विदूषकः । वसन्तो किल पदाहिं पल्ल° तुवरंदि विश्र भव° पमदवणं पवि° । B. तुवरवेदि । – Dist. 39. a. C. आमत्तानां । c. Id. कृत pro चूत । d. Cdd. व्यावृत्तो । – L. 18. C. एहि पविसदु णं पि° । – L. 20, 21. C. भवन्दं विलोभिदुकामा etc. लत्ताइतर्थं वसन्तकुसु° etc. B. भवन्दं विश्र लोहयिदु etc.

P. 30. L. 7. C. भट्टारं अभि° । – L. 9. B. गुरुअं । C. गरुश्रो केत्तिश्रं कालं म° मं आश्रासइस्सदि etc. कहिं णु खु, omisso विचिन्त्य आ । – L. 11. B. आः pro आ । C. सहश्रा । – L. 12, 13. Id. सक्कुणोमि तश्र° तुमं दो° पिाबट्टेहि । तइ सो । B. पिावत्तेहि । – L. 13 C. अहं pro तुह । – L. 14. B. पुप्पवित्तश्रं । C. दाइस्सं pro दाश्रइस्सं । – L. 15. C. om. दाव et mox चरणा° praebet pro चलणा° । – L. 16. C. post ता inserit ताव विाश्रोश्रभूमिं । – L. 18. B. om. ही ही । C. इदं pro एदं । – L. 19. C. उश्रणी दा pro उश्रणादा । – L. 21. C. पत्तन्त pro परिक्खिद ।

P. 31. L. 2. C. अवलम्बितुं । – L. 8. C. मज्जरादो pro मक्कादो et mox एव्व pro सेव । B. परित्तश्रन्ती । – L. 10. C. in initio sermonis addit वयस्य । – Dist. 42. hem. a. C. विम्बे pro देशे । – L. 16. Lege: मश्रणाव्वाहिणा ; cdd. ut apud nos. – L. 19. Cdd. अर्थ सो pro असोश्रो । – L. 20. C. असोश्रो pro सोश्रं । – L. 22. C. अत्तहोदी । – L. 23. C. om. भवन्तं ।

P. 32. L. 5. C. संभावेमि pro पेक्खामि । – L. 6. C. दृष्ट्वा ज्ञयाहम° । – L. 7. C. पिारवलम्बणास्सं अदिभूमिलम्बिणा दे मणो° । – L. 8. C. आसाश्रासेसि pro आश्रा सिश्र । – Dist. 45. hem. b. C. रसो pro फलो । – L. 16. C. मदाए pro मश्रणा et mox उश्रट्ठिदा pro उश्रगदा । – L. 18. C. सुदा pro दुहिदा । B. गुरुअं । C. संदंसं pro संदेसं । – L. 19. C. post विसुमरेदि addit: अहंपि दाव णा विसुमरो ।

P. 33. L. 1. C. om. उपविश्य । B. ज्ञोग्गदीए । – L. 2. C. ante एक्कं inserit ता et mox omittit दे । C. चरणं, omisso सणेउरं । – L. 3. C. om. ह्रिश्रश्र et अत्रं । – L. 4. C. विहश्रो । B. कहिं pro कहं et mox omittit मे । – L. 5. B. मित्तमणउणां मे भवि° । C. मिमणउणां । – L. 6. B. णु pro खु । – L. 7. C. असोश्रस्स मुउलुग्गमणो देवी । – L. 8. C. दोहदनि° । – L. 9. C. ज्ञाणासि । महाकाल पादेश्चि मं अन्त° । B. दृश्रं pro इमं । – L. 10. C. श्रोतइस्सदित्ति । – L. 12. C. om. सि et mox praebet अलंकारं pro संस्कारं । – Dist. 46. hem. d. C. भव pro रय । – L. 18. C. चरणाणुज्ञश्रो तत्तहोदीए अहिश्रारो उश्रक्खिदो । – Dist. 47. hem. a. C. रागेणाश्रपदेन । d. B. प्रणामितं श्रि° । C. अपिाहितं श्रि° । –

P. 34. L. 1 Desunt in C., quae विदूषक loquitur. - L. 5. C. इत्थिकाल पास्स । B. अवि सच्चो लोअवादो श्चं । C. अवि सच्चो लोअवाअ श्चं । - L. 6. Cdd. सअस अव्वो सं° । - L. 7. Cdd. सिपपोहेपा । - L. 9. Cdd. पपातादो । - L. 10. Cdd. मस्स प्पदं । - L. 13. B. किलाअमापां । C. कीलाअमापां मं अत्त° । - L. 14. C. आअउत्तदंसपां । B. तुवरेदि । C. तुवरवेदि । B. पा श्रोसरन्ति pro मग्गे श्रोलग्गन्ति । - L. 16. B. om. पां । B. दोलागिहकं । C. दोलागरश्चं । - L. 18. C. om. पां et mox exhibet श्रोलोअदु । B. ante परिहास addit लोइआ । - L. 20. B. भोदव्वं । C. om. अम्हेहि । - L. 22. B. विपातापां । C. विड्पान्तीपां pro विपामन्तीपां ।

P. 35. L. 1. B. कहिं pro किं । - L. 2. B. असोअआदव° । C. असोअपादप हाआचं । mox omittit अउलावलिआ । - L. 3. C. चरपा° । - L. 4. C. ante अभूमी inserit हञ्जे पिाउपिाए । Cdd. अभूमिरिअं । C. किं pro कइं । - L. 6. C. डोला° et mox चरपाए, omisso सहस्र । - L. 9. C. ante मे inserit खु । - L. 11. C. हला pro हञ्जे et mox अपपादो pro अग्गदो पा । Cdd. पअदन्ति । - L. 12. C. विकारेदि । - L. 14. C. रावरेखातिपासो । - L. 16. C. चरपा त्ति लज्जेमि । C. ante केपा inserit कहे हि । - L. 17. C. कतां pro कलाए, omisso एव्वं । B. अभिविपीदासि । - L. 20. C. ante दापिं inserit अज्ज । L. 22. C. सिढं, omissis मे दप्पो । - L. 23. C. चरपास्स et mox पिाक्खेपो । B. मुहमाहहो ।

P. 36. L. 1. C. लम्भिदव्वो । महप्पवादं एव्व । - Dist. 48. hem. a. C. शार्दूलि° । b. Id. वीजयतः pro श्रोपयतः । - L. 5. C. ante एदं addit चिरं, mox om. चिर । - L. 7. C. अरुणसद° । - L. 10. C. ममैवेयमा° । - L. 11. B. om. हला । - L. 17. C. अलीअं । - L. 19. पपउरेसु अङ्गेसु दंसइ । - L. 21. C. पडिछिदव्वोत्ति सुपपावअपां ।

P. 37. L. 1, 2. C. एदाइं पपाअमिदुइं अक्खरोइं, omisso विप्पएपेरिदापिा । B. पपाअमिदुआपिा अक्ख° विप्पंपरिदापिा । - L. 3. C. हिअस्स पभविस्सं । - L. 6. C. अवलंसइ पिा pro श्रोदं° । - L. 7. B. सुरहिपी अउ° । - L. 8. C. वि° । अ° साधु साधु । - Dist. 49. hem. b. B. गुअोदरेपा । d. B. कामिनीदू° । - L. 13. B. om. हञ्जे । C. inverso ordine: मालविआए एदं पदं । - L. 15. C. उअदेसो pro उइदोवदेसो । - L. 16. C. om. खु et mox pro गिहीद exhibet गहिद । - L. 18. C. एसो दुदीओ सत्तपत्तपडि कम्मो । B. om. चलपो । - L. 19. C. दुवे पोउरसपाइं करेमि pro पां स° क° । B. करेमि । et mox नादये नूपुरयुग्मामुच्य । - L. 20. C. असोअवि° । B. विकासइ° । - L. 21. C. होदु ।

P. 38. L. 3. C. ante गुच्छश्रो inserit पल्लव । - L. 4. C. om. मालविका विषादं नाटयति । - L. 15. C. om. Mâlavikae sermonem. - L. 16. C. om. पिास्संसश्चं । B. पिागुपो । - L. 17. C. अइ कुसुमेअमन्थरो भवो अो दे चरपा° । - L. 18. C. लम्भाइअ । - Dist. 52. hem. a. B. तनुमध्या मुखर । c. C. संपपसे । d. C. वृथा pro मुधा ।

P. 39. L. 1. C. वचनावसरपूर्वकं । - L. 5. C. hic et infra पुठमं pro पढमं । - L. 6. C. अन्नहोदो । - L. 7. C. ताडेदुं । - L. 9. C. अकु° तुए गहिदत्थाए भिन्नहोदी ईदिसं । - L. 10. B. कुरन्ती । C. करन्ती किं माणा पिवा° । - L. 12. C. देक्ख pro पेक्ख । - L. 13. B. त्रि pro खु । - L. 14. C. inverso ordine: देवीए पिआोअं एसा । L. 15. C. इअं परवदी pro प° इ° । - L. 17. B. अनपराद्धो ऽस्मि । - L. 23. C. पावपीकप्प°, omisso अहो ।

P. 40. L. 1. C. om. एहि et अन्नपाो । - L. 4. C. अतिथित्वं pro अर्थित्वं । - L. 5. In B. postrema verba आपाव्वेदु भट्टा Mâlavikâ loquitur. - Dist. 54. hem. a. C. धृतिपु° । - L. 10. C. अअं पुपो पुप्फदि एव्व । - L. 14. C. om. prius साहु । - L. 16. Cdd. का pro काओ । C. अम्ब pro अअं । - L. 19. C. ante अहिक्खित्ताए inserit इह आअदाए । - L. 20. C. वाहुतपाणीदरत्ताए अविसंकिदाए हरिणीए विअ । - L. 23. C. भणाइ । गहिदेण कुम्भिलएण संधिछ्छेदे उरकादमूले विगिहीणोद कुम्भिलेण ।

P. 41. L. 1. C. सिक्खिदव्वोत्ति । वअवो होहि । B. वअघो । - L. 3. C. om. विनोदितः । - L. 4. C. om. इरा° । अविस्सपीअओसि । - L. 5. C. पुत्तन्तं pro वुत्तन्तं et mox दुक्खाकाचारिणीए एव्वं । - L. 6. B. करेसि । - L. 7. C. तत्तभवदो । - L. 8. B. देवीए पदित्तिअपोपा संकहाहिं सुहुआ अअ° । C. देवीए परिहत्तिअपोअ संकहाहिं सुहुआ अअ° । - L. 13. C. संदाम्नितचरणा । - Dist. 55. hem. b. C. अवधारणा ।

P. 42. L. 5. C. om. त्रि । - L. 10. B. हरिसं दोहलं पू° । - L. 15. Cdd. अपुव्वक्कं । - L. 19. C. om. तदेहि कु° दे° प्र° ।

P. 43. Dist. 59. hem. d. B. कान्तं pro क्रान्तं । Cdd. रसंतं । - L. 9. Cdd. सायाय pro सानाय ।

P. 44. L. 1. Cdd. hic et infra गिहके pro गेहके । - L. 2. C. addit अ post मुहे । - L. 7. Cdd. हुताअन्दचलणं देवीं सुहपुच्छिआ आअदा । - L. 11. C. हि pro हिआ । B. उत्तमन्तीए । - L. 14. Cdd. तए pro ताए । - L. 16. B. om. अहो । - L. 17. C. post किं inserit अदो । - L. 18. Cdd. अदीओ pro पदीओ । C. om. पाआ et mox praebet पादाल pro पाआल । - L. 19. Cdd. अणुहवन्दि ।

P. 45. L. 1. Cdd. °भणउत्ताआरिदा । - L. 3. B. वेत्ति pro चेत्ति । - L. 7. B. inverso ordine: कहेमि कपपो दे । - L. 8. B. एत्थं pro एव्वं । - L. 17. B. विदितं pro संविदितं ।

P. 46. L. 3. C. bis अलं । - Dist. 61. hem. b. C. चरणाह° । B. परितें । - L. 8. C. वेदनी । - L. 11. Cdd. परिताइस्स परिताइस्स भवं । C. ante भवं inserit तदो । - L. 14. B. आआलपुप्फकालपादो । - L. 16. C. संसय । - L. 17. B. कालपादो pro कारपादो । - L. 18. B. अपिणा । - L. 19. post दर्शयति C. inserit: परिव्राजिका । ननु देशछेदः पूर्वकर्मेति श्रूयते स तावदस्य क्रियतां । - L. 20. C. राजा pro परिव्राजिका । - Dist. 62. hem. b. B. ननु pro इदो । - L. 23. C. विपावेघातो कर्म ।

P. 47. L. 5. C. भाविस्सं । – L. 7. B. विश्वारेया अलं वर्णा । – L. 10. C. post ज्ञाणाविए inserit मे । B. ज्ञोगक्खे° । – L. 13. C. इध इव्व pro इहलोव्व । B. इह लोव्व । – L. 19. C. वन्नरंडं pro अन्नरंडं । – L. 20. Cdd. दोहाउसा । – L. 23. C. om. न ।

P. 48. L. 3. B. अपपासअदुत्ति । C. आपोअदुत्ति । – L. 4. C. एवं pro एदं et mox मम pro मह । – L. 11. C. पिपुत्तविस्स° । – L. 16. C. अप्पवुत्तो pro अत्तउत्तो ।

P. 49. L. 10. B. अंगुलिमु° । C. मुद्ददं । – L. 11. B. om. कृत्य । – L. 18. Cdd. पसागं । C. बन्धन pro बन्ध ।

P. 50. L. 2. C. वाविश्व pro ठाविश्व । – L. 4. C. इदं pro एदं । – L. 8. Cdd. omittunt च post कामुएहिं । – L. 14. C. om. उभौ ।

P. 51. L. 5. Lege रश्रणाभरणं; cdd. ut apud nos. – Dist. 66. hem. c. B. प्रिये कृतायत° । – L. 14. Cdd. इयं pro इश्रं । B. इरावती । – L. 15. B. अदक्खिणपणो । – L. 17. C. परमइन्दो सं° । – L. 20. C. post दाणिं inserit अहं ।

P. 52. Dist. 67. hem. c. C. °पराधनुवितेष्वनया । – L. 4. C. पत्ता pro पच्छा । – L. 18. Cdd. अविसासो । – Dist. 69. hem. d. Cdd. विश्रडं ।

P. 53. Dist. 70. hem. a. C. आपातिनिना सा° । – L. 11. Cdd. पिाश्ररेम । – L. 17. C. जुत्तइ । – Dist. 71. hem. b. Sâh. D. p. 174. ननु pro तव ।

P. 54. Dist. 71. hem. c. Sâh. D. l. l. प्रतिगृह्णाणा । – L. 3. B. देवीभिदो । C. देवीभयेपा । Sâh. D. l. l. माल° । भट्टा देवीए भएणा अप्पणोत्ति पिअं कार्त्तुं न पारेमि । – L. 5. Cdd. सोपलम्भं । – L. 6. Cdd. समवत्थी । – Dist. 72. hem. a. C. वैविकानां pro नायकानां । – L. 20. B. गहिकालि° । – L. 22. C. एत्थ pro एव्व । B. मक्कं । C. मुक्कुं pro मुत्तुं । – L. 23. B. अ pro च ।

P. 55. L. 2. C. अत्तपुत्तं । – L. 4. C. ज्ञातिसो pro ज्ञारिसो । B. om. तारिसो । C. एत्त pro एव्व । – L. 7. Cdd. omittunt उभे । – L. 9. C. मस्सरकालो । – L. 10. C. बहुमरणं pro बहुमाणं । Cdd. अघं pro इश्रं । – L. 13. C. पागरिए । Cdd. का pro काश्रो । B. भट्टिपीपीतं ज्ञेदुं । C. भट्टिणिं पीतिं ज्ञेदुं । – L. 15. B. om. ज्ञणो । – L. 19. C. विश्वारे भवे । – L. 20. C. दीसइ ।

P. 56. L. 1. C. °हारिअसंबाहावेकणीक्कारो इदो । स° । B. अकिदग्घो सवक्कामो इदो । स° । – L. 3. C. अभिक्कमन्ती । B. अदिक्कमन्दी । – L. 6. B. अलुहदि । – L. 14. C. ज्ञाणे pro अणो ।

P. 57. L. 1. B. उट्ठाहिश्चार° । C. उद्दाहिश्चार° et mox तव pro दे । – L. 3. B. पढवि । C. पुढवि । – L. 5. Cdd. पणिाश्रादल° । – L. 14. C. संकेतसु । – Dist. 75. hem. a. B. अर्हं pro बन्धं । – L. 20. C. वादत्तणं । – L. 23. B. बुडालिश्चाए । C. बिलाए pro बिडालिश्चाए ।

P. 58. L. 7. B. पट्ठश्चं । C. पच्छेश्चं pro पढेश्चं । – L. 9. Cdd. संकटादात्मानं मोच्या° । – L. 15. B. om. सावेगं । – L. 23. C. मउलेहिं ।

P. 59. L. 1. Cdd. णिव्वेदेमि । - L. 3. C. आससदु ।

P. 60. L. 3. C. वेदिकाबन्धो । - L. 4. B. om. परिक्रम्य et mox pro देव्वस्स praebet देवस्स । - L. 5. Cdd. चन्दिआ । C. पसादस्सुही pro पसादु° । - L. 7. B. उअमुद्दा° pro अदु° । - L. 8. B. कुज्जो । C. कुखुज्जो pro खुज्जो । - L. 11. B. इमो णि चद्क्खिणा° । C. इमां णिचद्क्खिणां आसिआअ । - L. 12. B. पुलोहिदस्स । - L. 13. C. post किं inserit विअ । - L. 15. Cdd. भट्टिदारओदितस्स । C. आउसच्छं अवसदसुवण्ण परिमाणं दक्खिणाएहिं पडिणा होदि । B. अट्ठसस्सदसुवण्णपरिमाणं पक्खिणाएहिं पडिणा होदि ।

P. 61. L. 2. B. पेसिअं । C. लिपिकारेहिं । - L. 5. C. मोचिदो । - L. 6. B. भूयिट्ठे । Cdd. omittunt च post परिअणं । - L. 14. C. अहं आणात्तम्हि । B. स क्कारवावुदाए । C. °वाव्वुदाए ।

P. 62. L. 11. B. सूइदो पत्वाणो । - L. 12. C. इमस्स पमुहादो अवसरिअ । - Dist. 78. hem. b. C. अलिआ । - L. 20. B. पेक्खामो । C. मुहिदो pro सुहिदो । - L. 22. C. पविउत्त° । - L. 23. C. post अदि inserit सव्वं ।

P. 63. L. 1. B. om. त्ति । C. ति । C. तदो pro तदा । - L. 2. C. पुरभवदो मणोहरं । - L. 3. C. धारिणयो । - L. 14. C. यथाह भवान् । - L. 19. C. साधार णां । - Dist. 80. hem. a. C. तरूणां pro लतानां et मासानां pro विभवानां । - L. 23. C. तयगदेसु ।

P. 64. L. 2. C. semel tantum पअ । - Dist. 81, hem. a. B. अनुत्पिता । b. Cdd. नरेन्द्रलक्ष्मी वसुमतीव । - L. 5. B. om. परिव्राजिका । - L. 22. B. कप्पिदो pro संकप्पिदो ।

P. 65. L. 6. C. ओव्वआवर्हि । - L. 10. B. संनिधियोगः । - L. 14. C. ante अमात्यो inserit देव । - L. 22. C. हिअअभन्तसंगदो । - L. 23. C. मद्दति एव्वं ।

P. 66. L. 7. B. संगीद° एव अब्भ° । - L. 14. C. post के inserit वा । - L. 18. B. कुमालो । - L. 19. C. अहिणी । - L. 20. C. पादुकाअ° ।

P. 67. L. 1. Cdd. भट्टदाआद । - L. 6. C. सरज्जोगो । - L. 11. B. आप्त वर्णितं । - L. 15. C. माधवसेनसेवितं । Cdd. मामाग्रजं । - L. 19. B. संबन्धावक्तया ।

P. 68. Dist. 85. hem. b. C. श्रीपार्श्वा pro आपा° et त्रिश pro त्रिशि । c. B. निद्दल । d. C. दुःप्रहसाविर् । - L. 6. Cdd. भआहि et mox अद्दिक्कन्दं । - L. 8. C. मुहूर्त ब्रडा° । - L. 11. C. सौदर्यः । - Dist. 86. hem. b. B. आश्रपयम° । - L. 16. C. वार्ष्यं त्रिसृजति ।

P. 69. L. 4. B. om. आत्मगतं । - Dist. 87. B. पत्रोर्पो वापि युज्यते । C. पत्रो र्पो वो° । - L. 14. C. आदिष्टा pro ध्यादिष्टा ।

P. 70. L. 1. B. भट्टदारओ अड° । - L. 3. B. om. ओ । C. ससआदो । - L. 4. Cdd. विमुक्को । - L. 18. C. पुणिस्सं pro सुणिस्सं । - L. 19. Cdd. कुसलोपा न्तरं । - L. 20. Cdd. सेणापदि । - L. 23. B. राजयत्तेन दौ° ।

P. 71. L. 8. Cdd. आसंसिदं ।

P. 72. L. 8. C. अणुपर्णोहि । Cdd. हम् pro अयं । – L. 12. Cdd. साधारणोपायं अभ्यु° । – L. 18. Verba त्वमस्याः प्रभवसि usque ad finem dramatis desunt in C. – L. 20. B. परितोसिअं पविइदु ।

P. 73. L. 3. B. पडिग . . . दु इच्छदि । – L. 10. B. दाव कोसं अवन्तोहि ।

P. 74. L. 1. B. अत्थरठाणं । सी ।